

Grimstad

Budsjett 2024

Handlingsprogram 2024 - 2027

Kommunedirektørens forslag
7. nov 2023

Innhold

Kommunedirektørens forord	4	Rammetilskudd og skatt	27
Politisk organisering	6	Eiendomsskatt	28
Administrativ organisering	8	Andre eksterne driftsinntekter	28
Visjon og verdier	10	Avskrivninger og avdrag	28
Føringer for god styring	11	Renteinntekter	29
FNs bærekraftsmål	11	Utbytter	29
Regionplan Agder	11	Renteutgifter	29
Satsningsområdene	12	Bundet fond	29
Risikomatrise	13	Disposisjonsfond (ubundet fond)	29
Demografi	14	Pensjon	30
Økonomi	17	Organisasjon	32
Budsjettforutsetninger og rammevilkår ...	17	Virksomhetsstyring, internkontroll, HMS ..	32
Inntekter	17	Medarbeidere	32
Driftskostnader	17	Antall ansatte i Grimstad kommune	32
Investeringer	18	Medarbeidertilfredshet	32
Gjeld og kapitalkostnader	19	Heltid	33
Kostnadsindeks	22	Sykefravær	33
Budsjettforslag 2024	22	Likestilling og inkludering	35
Økonomiske måltall	22	IKT og digitalisering	37
Eiendomsskatt og priser i Grimstad	23	Eierskap	38
Priser på kommunale tjenester i 2024	24	Oversikt over Grimstad kommunes eierin-	
Oversikt økonomiske rammer	25	teresser per 20.09.2023	40
Ansvarlig redaktør: Grimstad kommune		Interkommunalt samarbeid	42
Design: Grimstad kommune		Helse og omsorg	45
Foto: Grimstad kommune,		Økonomi	46
Shutterstock, Adobe Stock		Satsningsområder	54
		Utviklingstrekk	55
		Sektorens mål:	62
		KOSTRA	63
		Risikomatrise	68

Kommunikasjon, kultur, næring69

Organisasjonskart	69
Økonomi	70
Kommunikasjon	72
Bibliotek	72
Kultur	73
Næring	74
Sektorens mål	77
Kostra	78
Risikomatrise	80

Oppvekst.....81

Økonomi	82
Investeringer	84
Budsjettrammene for tjenesteområdene og enhetene	85
Utviklingstrekk for sektoren	90
Forslag til innsparinger og kutt	94
Sektorens overordnede mål	97
KOSTRA – sammenligninger	98
Risikomatrise	100

Samfunn og miljø.....102

Organisasjonskart	102
Økonomi	103
Utviklingstrekk for sektoren	107
Sektorens mål	110
KOSTRA-tabeller	111
Risikomatrise	113

Stab og støtte.....114

Økonomistaben	115
Organisasjonsstaben	116

Investeringer 119

Beskrivelse av investeringsprosjektene .	120
Prosjekter under arbeid - igangsatte prosjekter	123
Kommentarer til investeringsprogrammet for VAR-området 2024-2031	137
Startlån	141

Vedlegg 142

Helse og omsorg	155
-----------------------	-----

Kommunedirektørens forord

Budsjettet for 2024 er særdeles krevende. Økt rente, inflasjon og gjennomføring av store investeringsprosjekter gjør at det må kuttes i drift. Dette rammer kommunens tjenester, som de nærmeste årene får lavere kvalitet og omfang.

Det er investeringene i bl.a. Fjære barneskole, Holviga barneskole, boliger til funksjonshemmede, universitetssykehjem, svømmehall og renseanlegg som gir store utslag i renter og avdrag de neste årene. Inflasjon og lønnsvekst gjør at også dagens drift er blitt dyrere. For å få budsjettet for 2024 til å gå i balanse er kommunedirektøren nødt til å foreslå kutt i en rekke tjenester. Kommunedirektøren ser seg også nødt til å benytte en del av de oppsparte midlene i fond.

Skatteinntektene er budsjettert på et nivå som er høyere enn statsbudsjettet og KS sin budsjettmodell viser. Dette er i tråd med kommunestyrets vedtak for økonomiplanen for ett år siden. Det er imidlertid foruroligende at skatteinntangen de siste måneder har bremsset opp for Grimstads vedkommende. Inflasjonen er høy, men tjenestene er i liten grad kompensert for prisstigning. Høyt budsjetterte skatteinntekter kombinert med inflasjon, innstramminger og kutt i tjenestene innebærer at risikoen i budsjettforslaget er høyere enn normalt. Det vil derfor være behov for å følge økonomien tett gjennom året for å kunne ta ytterligere grep om nødvendig.

Det er positivt at befolkningsveksten i Grimstad er høy. Veksten skyldes nå i større grad enn før at kommunen mottar mange flyktninger fra Ukraina. Kommunen har fortsatt fødselsoverskudd, og det

«Økt rente, inflasjon og gjennomføring av store investeringsprosjekter gjør at det må kuttes i drift».

er ingen nedgang i antall barn i barnehage og skole.

Andelen eldre i kommunen vokser, og dette setter press på helse- og omsorgstjenestene. Budsjettet til helse og omsorg holdes uendret fra i år, noe som i praksis innebærer et kraftig kutt ettersom det er en prognose på et merforbruk på 25 mill. kroner i år. For å kunne holde rammene i 2024 må bl.a. bruken av velferdsteknologi og digitalt tilsyn forsterkes kraftig. Det er bekymringsfullt at

Grimstad har et høyt og økende antall unge funksjonshemmede med store behov for tjenester.

Oppvekst må også gjennomføre betydelige kutt, selv om barnetallet er stabilt. Dette gjør det krevende å nå målene som settes for det forebyggende arbeidet. Kommunedirektøren foreslår imidlertid å starte prosessen med å endre skolekretsgrenser og skolestruktur nå. Dette vil gi økonomiske innsparinger og et mer likeverdig skoletilbud til alle. Det største kuttet i sektoren kommer i form av reduksjon i miljøarbeidere på skolene.

Samfunn og miljøsektoren har en betydelig økning i arealer som skal driftes og vedlikeholdes. Dette blir ikke kompensert, og innebærer i realiteten et kutt. Det er også en betydelig risiko for at strømprisene blir høyere enn budsjettet. Det foreslås imidlertid en kraftig satsing gjennom investeringer i ENØK-tiltak som forventes å gi betydelige besparelser i strømkostnader ganske raskt.

Kommunikasjon, kultur og næring får også et strammere budsjett. Det innebærer reduserte midler til kirke, kommunikasjon, næring, kultur og idrett

Sentraladministrasjonen er liten i Grimstad, men også der er det nødvendig å gjennomføre innstramminger i form av færre årsverk.

Gebyrer og priser på tjenester foreslås stort sett økt med lønns- og prisvekst. Kommunedirektøren foreslår imidlertid at eiendomsskatten holdes uendret, noe som i nominelt sett innebærer en

reduksjon og bidrar til å ikke belaste innbyggerne for sterkt i den pågående dyrtiden.

I den kommende 4-årsperioden øker renter og avdrag hvert år. Det betyr at tjenestene må drives mer effektivt hvert eneste år. Kommunedirektøren vil derfor igangsette et effektiviseringsprogram for å realisere dette.

Samlet sett er budsjettet sterkt preget av prioriteringen av nye bygg. De nye byggene er framtidsrettet og vil bidra til økt attraktivitet og bedre og mer effektive tjenester. Investeringene er derfor viktige for å legge til rette for fortsatt vekst i befolkning og arbeidsplasser. Det er denne veksten som kan gi kommunen muligheten til å opprettholde et godt tjenestenivå i framtiden.

Grimstad, 7. november 2023

Magnus Mathisen
kommunedirektør

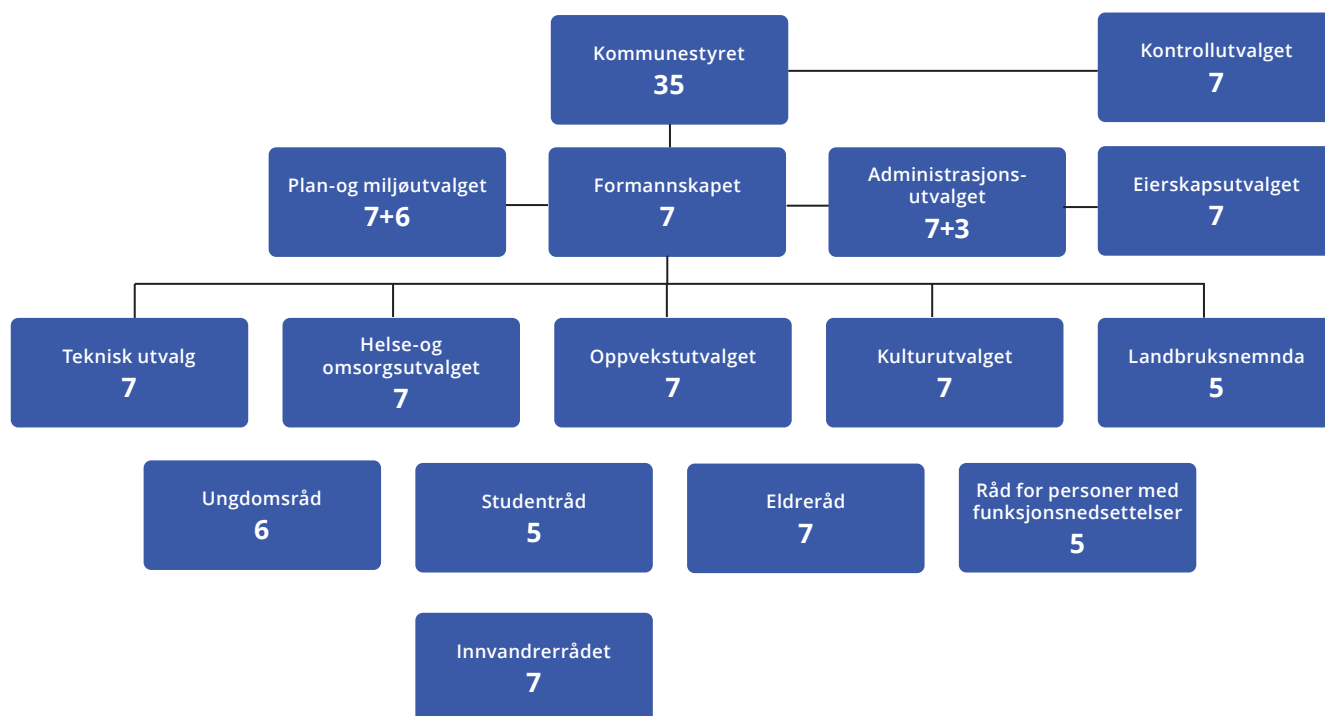
Politisk organisering

Grimstad kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodellen i kommuneloven, og innebærer at formannskapet velges av kommunestyret etter partienes forholdsvis representasjon i kommunestyret.

Kommunestyret har 35 medlemmer og er det øverste organet i kommunen. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen, og kan forlange enhver sak lagt frem for seg til orientering eller avgjørelse. Formannskapet har sju medlemmer, og har blant annet ansvar for økonomiplan og årsbudsjett, investeringer og finansforvaltning.

Kommunestyret har opprettet fire hovedutvalg:

- Helse- og omsorgsutvalget
- Oppvekst- og utdanningsutvalget
- Teknisk utvalg
- Kulturutvalget

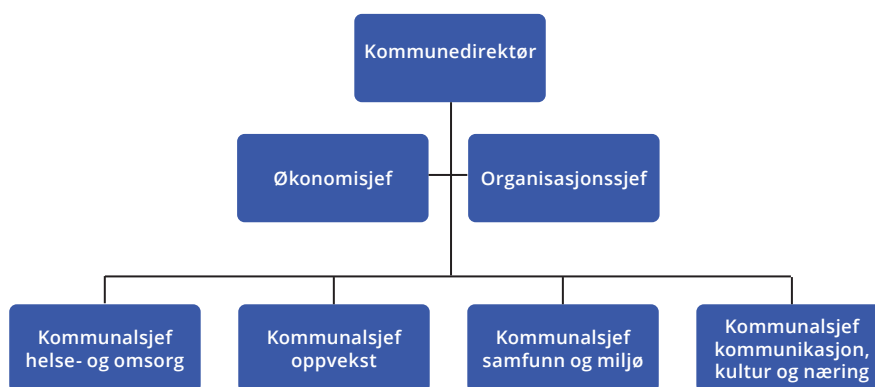

Administrativ organisering

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder, og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret.

Kommunalsjefene er ansvarlige for sine sektorer innenfor rammen av de fullmakter som er delegert fra kommunedirektøren.

GRIMSTAD
RÅDHUS

PRIVAT OMRÅDE
Parkering Forbudt

Visjon og verdier

Åpenhet, redelighet, respekt og mot

Kulturen i Grimstad kommune skal gjenspeile visjon og etiske kjerneverdier. Folkevalgte og ledere skal gå foran og motivere til etisk refleksjon og gode valg.

Grimstad – med viten og vilje

Grimstad skal utvikles gjennom målbevisst satsing på kunnskap og skaperkraft for å møte framtidens behov.

Føringer for god styring

FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. FNs bærekraftsmål består av til sammen 17 mål og 169 delmål, som skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Kommuneplanens samfunnsdel definerer 4 satsingsområder som er kommunens aller viktigste satsinger. Satsingsområdene bygger på FNs bærekraftsmål. Når kommunen skal arbeide med handlings- og økonomiplan og videre oppfølging i organisasjonen er det viktig å følge opp FNs bærekraftsmål via samfunnsdelens satsingsområder med konkret prioriteringer og handlinger.

Regionplan Agder

Fem hovedsatsninger

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskaping og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon
- Kultur

Tre gjennomgående perspektiver

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Klima og miljø

Satsingsområdene

Kommunestyret vedtok i juni 2023 kommunens nye samfunnsdel. Dette er kommunens viktigste strategiske dokument. Kommuneplanens samfunnsdel definerer 4 satsingsområder:

- Grønnere hverdag
- Livsmestring i alle faser
- Kompetansebyen
- Næringsutvikling

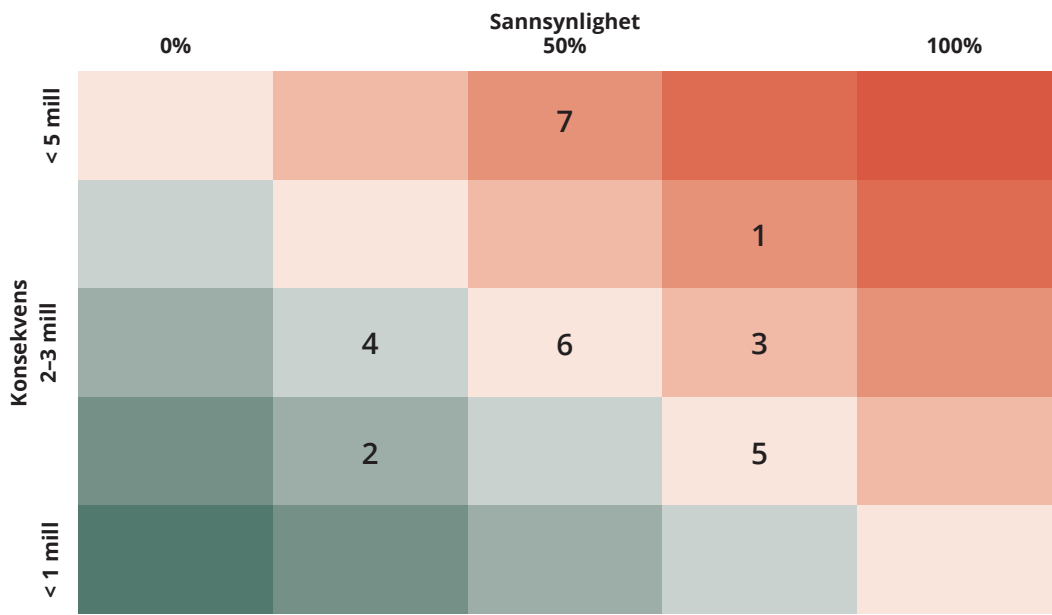
Kommuneplanen er kommunens viktigste strategiske dokument. De fire nye satsingsområdene er det som anses som de aller viktigste satsingene for at kommunen, på best mulig måte, skal imøtekomme de muligheter og utfordringer en står overfor de kommende årene. Utvelgelsene av satsingsområdene er blant annet gjort med bakgrunn i kartlagt utfordringsbilde, potensielle muligheter og også en omfattende medvirkning. Satsingsområdene med deres mål og strategier er i stor grad sektorovergripende, slik at hele kommunens organisasjon enklere skal knytte eierskap til disse.

Satsingsområdene gir føringer for kommunens prioriteringer, som igjen skal brytes ned i konkrete tiltak og handlinger. Dette gjelder for alle kommunens fagområder og beslutningsorganer.

Det gjenstår imidlertid å implementere dette i kommunens plansystem og videre oppfølging på tilsvarende måte som det er gjort i «Kommunens plan for forebyggende arbeid» som nå er på plass. «Kommunens forebyggende arbeid – særlig rettet mot risikoutsatte barn og unge – er basert på samfunnsdelens satsingsområder og overordnede mål og strategier. Særlig er «livsmestring i alle faser» og «kompetansebyen» aktuelle satsinger. Arbeidet med implementering av kommuneplanens samfunnsdel starter opp for fullt gjennom arbeidet med kommunal planstrategi og videre planbehov og arbeidsprogram. Likevel er de nye satsingsområdene lagt til grunn for utarbeidelsen av budsjett- og økonomiplanen for 2024–2027. I forslag til driftsbudsjett er det lagt opp til en ENØK-pakke som vil dreie kommunens drift til lavere energiforbruk og således bidra til en grønnere hverdag. For kommunens næringssatsing vil den viktigste oppgaven være å sikre økt tilgang på næringsarealer. Videre kommer satsingene spesielt til syne i kommunens investeringsbudsjett hvor det bl.a er prioritert å bygge nye skolebygg, nye boliger for personer med funksjonsnedsettelse, nytt universitetssykehus og ny svømmehall.

Satsningsområde	Mål	Indikator	Resultat 2022	Siste måling 2023	Mål 2024
Samfunnsutvikling	Vekst i innbyggere	Antall innbyggere	24 017	24 897 (nov 23)	25 200
Økonomi	Økonomisk bærekraft	Resultat/årsprognose	40,9 mill.		Mindre forbruk
		Netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter	1,5 %		> 0,5 %
		Disposisjonsfond som andel av brutto driftsinntekter	13 %		> 7 %
		Netto lånegjeld som andel av brutto driftsinntekter	97,6 %		< 120 %
Medarbeidere	Medarbeiderskap og lederskap	Medarbeiderundersøkelsen	4,2	Ny måling kommer i mars 2024	>4,2
		Sykefravær	10,40 %	8,6% (september)	7,50 %
		Stillingsstørrelse	84 %	85 %	>85%

Risikomatrise

#	Risiko
1	Skatteinngangen svikter. Økonomien stopper opp og arbeidsledigheten øker.
2	Kommunen får ikke rekruttert kvalifisert arbeidskraft til normale betingelser eller sykefraværet øker kraftig. Økt bruk av vikarer og vikarbyråer.
3	Tjenestene greier ikke å holde rammene og gjennomføre effektiviseringer.
4	Renter, inflasjon eller strømpriser fortsetter å øke utover anslagene.
5	Behovet for spesialundervisning, spes.ped, institusjonsplasser barnevern, ressurskrevende tjenester, utskrivingsklare pasienter eller hjemmetjenester øker enda raskere enn forventet.
6	Flere av faktorene i punkt 5 inntreffer samtidig.
7	Flere av faktorene 1 – 5 inntreffer samtidig.

Demografi

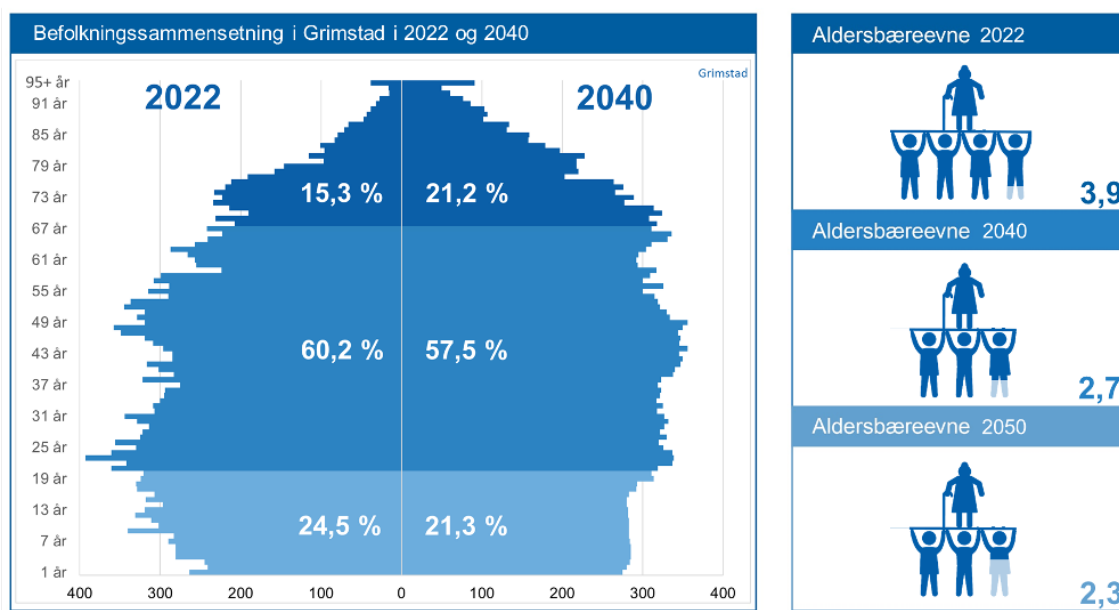
Ved årsskiftet 2022/2023 var det 24 587 innbyggere i Grimstad. Foreløpig befolkningstall pr 1. november 2023 viser at Grimstads befolkning nå er ca. 24 900. Dette gir en befolkningsvekst på ca. 1,3 % som er mer likt en normalår enn hva 2022 var. Fortsatt domineres befolkningsveksten av innvandring som følge av Ukraina-krigen og innenlands innflytting. Men kommunen har også fortsatt et fødselsoverskudd som også bidrar positivt i befolkningsveksten.

Befolkningsframskrivingene til SSB fra 2022 viser fortsatt befolkningsvekst i Grimstad i årene som kommer. Den sterke befolkningsveksten som følge av Ukraina-krigen ligger ikke inne i prognosene til SSB, og befolkningstallet er dermed høyere enn framskrivingene har vist. Samtidig er det også lokale forhold som blant annet Grimstad som universitetsby og Morrow-etableringen som heller ikke fanges opp i SSB sine framskrivingen.

Selv om den reelle befolkningsveksten er høyere enn framskrivingene til SSB, vil de nasjonale/ globale hovedtrendene fortsatt gjelde for Grimstad. Vi blir flere eldre og færre yngre:

- Antall personer i eldre aldersgrupper øker. For aldersgruppen 80 år og eldre blir veksten så stor som 70 % i løpet av de neste ti årene.
- Nedgang på i antall barn i grunnskolealder de neste ti årene anslås til å bli 8-10 %.

Over tid vil dette endre aldersbæreevnen vesentlig. Grafen under viser befolknings sammensetningen i Grimstad kommune i henholdsvis 2022 (venstre side) og 2040 (høyre side) basert på SSB sin framskriving for deres hovedalternativ. Konsekvensen er at aldersbæreevnen (forholdet mellom antall i arbeidsfør alder og antall eldre) vil bli lavere fremover.

Kilde: SSB, bearbeidet av Agder fylkeskommune

I et kortere perspektiv, kun for økonomiplanperioden, legges det til grunn en noe større vekst enn hva SSB sine framskrivninger legger opp til. Her tar vi med trender fra den historiske utviklingen innenfor de enkelte aldergruppene for Grimstad isolert sett. Det vil si stabilt antall innbyggere i yngre aldersgrupper, og det vil fortsatt være vekst i eldre aldersgrupper.

Det er de denne justerte befolkningsframskrivningen som legges til grunn for prognosemodellen for rammetilskuddet i økonomiplanperioden (2024-2027). Veksten i Grimstad ventes noe større enn veksten for Norge sett under ett, noe som igjen vil gi noe økt rammetilskudd i årene som kommer.

Aldersgruppe	01.01.2024	01.01.2025	01.01.2026	01.01.2027	01.01.2028
Innbyggere 0-1 år	462	463	465	458	464
Innbyggere 2-5 år	1032	1035	1039	1023	1037
Innbyggere 6-15 år	3145	3097	3039	3032	3000
Innbyggere 16-22 år	2372	2396	2412	2428	2446
Innbyggere 23-66 år	13977	14120	14215	14307	14412
Innbyggere 67-79 år	2804	2845	2907	2926	2934
Innbyggere 80-89 år	927	1003	1092	1182	1282
Innbyggere 90 år +	177	187	201	209	219
Innbyggere totalt	24896	25146	25370	25565	25794

PRISØR

AMIN

Haus

Haus

SKILT VED FØDSELEN

inter

inter optik
Køb en brille
Få en solbrille

Vesla's
Boutique

Økonomi

Budsjettforutsetninger og rammevilkår

Budsjett og økonomiplan bygger på kommunelovens prinsipper om realistisk budsjettering. Det er tatt utgangspunkt i situasjonen per oktober 2023. Endringer etter dette er ikke tatt hensyn til i dette dokumentet. Endringer som kommunestyret vedtok i handlingsprogram 2023-2026 og som gjelder for år 2024, er lagt inn i budsjettforslaget for 2024.

Alle tall i budsjett og økonomiplan oppgis i faste 2024-kr. Kommunal deflator er en vektet indikator som viser forventet kostnadsøkning for kommune-Norge. Deflatoren i statsbudsjettforslaget for 2024 er satt til 4,3 %. Lønnsveksten er estimert til 4,9 % av dette, og prisstigningen til 3,4 %.

Generelt bygger budsjettet på regjeringens forslag til statsbudsjett. Der legges det opp til at kommunesektoren får en vekst i frie inntekter på 6,4 mrd. kr i 2024. Av denne veksten foreslår regjeringen at 5,1 mrd. kr går til kommunene, resten går til fylkeskommuner. Veksten i de frie inntektene tilsvarer de forventede merkostnader til demografutviklingen og økte pensjonskostnader.

Inntekter

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd, inntektsutjevning skatt og skatteinntekter, og utgjør ca. 65 % av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kan disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. Gjennom inntektssystemet

fordeles de frie inntektene til kommunen. Hensikten med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes ulike forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne.

Kommunedirektøren har for budsjett 2024 budsjettert de frie inntektene etter lokalt bearbeidet KS-modell. Det er lagt inn en sannsynlig høyere skatteinnngang og inntektsutjevning skatt for Grimstad, basert på at vi venter et høyere befolkningstall per 1.1.2025 i Grimstad sett opp mot tilsvarende tall for landet, noe som gir oss en større sannsynlig skatteinnngang i 2024. Differansen utgjør 10 mill kr i forhold til det statsbudsjettet/grønt hefte legger opp til. Kommunedirektøren viderefører den oppjusterte skatteprognosen som kommunestyret la til grunn i sitt budsjettvedtak i desember 2022. I økonomiplanperioden er prognose utarbeidet med bistand fra Telemarksforskning, lagt til grunn. Beregningen er vedlagt budsjettokumentet.

For eiendomsskatt har kommunedirektøren lagt til grunn de samme satsene som i 2023. Kommunestyret vedtok å oppjustere bunnfradraget i 2024 fra 140.000 til 200.000. Dette har kommunedirektøren ikke funnet plass til og det foreslås dermed å beholde dagens bunnfradrag. Det er lagt inn en volumvekst på 950.000 i 2024.

Driftskostnader

Lønnsutgiftene utgjør over 60 % av kommunens totale driftsutgifter, og på enkelte sektorer er denne kostnadsandelen over 90 %. Grimstad kommune har samlet hatt høyere lønnskostnader

enn hva driftsrammene i budsjettet har gitt rom for. Utfordringen er, og har vært, størst i helse- og omsorgssektoren. Det er den økonomiske rammen som er styrende for hvor mange årsverk enhetene og sektorene kan ha.

Investeringer

Investeringsprogrammet i økonomiplanperioden legger opp til bruttoinvesteringer i fireårsperioden på til sammen kr 2718 mill kr, hvorav 549 mill kr i 2024. Nettoinvesteringene, det vil si etter momsrefusjon og tilskudd, er samlet 1590 mill kr i økonomiplanen, hvorav 379 mill kr i 2024.

De største nye investeringene i perioden er ny Fjære barneskole og ny Holviga barneskole. Skoleprosjektene har en samlet brutto investeringsramme på henholdsvis 256 mill kr (Fjære) og 405 mill (Holviga). Bruttoinvesteringer innenfor helse- og omsorgssektoren er lagt inn med 1270 mill kr i fireårsperioden. Inkludert i dette er nytt Universitetssykehus lagt inn med en bruttoinvestering på 710 mill kr. Innenfor helseprosjekter er det generelt større tilskudd å hente, enn andre investeringer. Ny svømmehall på Campusområdet ligger inne med ferdigstillelse i 2027 med en bruttoinvestering på 390 mill kr.

Til de selvkostfinansierte investeringene (vann, avløp og renovasjon-investeringer) er det i økonomiplanperioden lagt opp til nettoinvesteringer i fireårsperioden på til sammen 1026 mill kr, hvorav 158 mill kr i 2024. Det nye renseanlegget forklarer hoveddelen av investeringspådraget for VAR-prosjekter i perioden.

tall i mill. kr	2024	2025	2026	2027
Investeringer	379	403	458	349
VAR-investeringer	158	332	297	239

Gjeld og kapitalkostnader

Ettersom flere store investeringsprosjekter er vedtatt gjennomført, er nivået på lånegjeld forventet å øke i økonomiplanperioden. Kommunen er på vei inn i en periode med en stor økning i investeringsnivået og hvor gjeldsbyrden vil øke. Samtidig har rentenivået blitt adskillig høyere enn det man tidligere har vært vant med. Det blir derfor stadig viktigere å forvalte finansene på en god og effektiv måte.

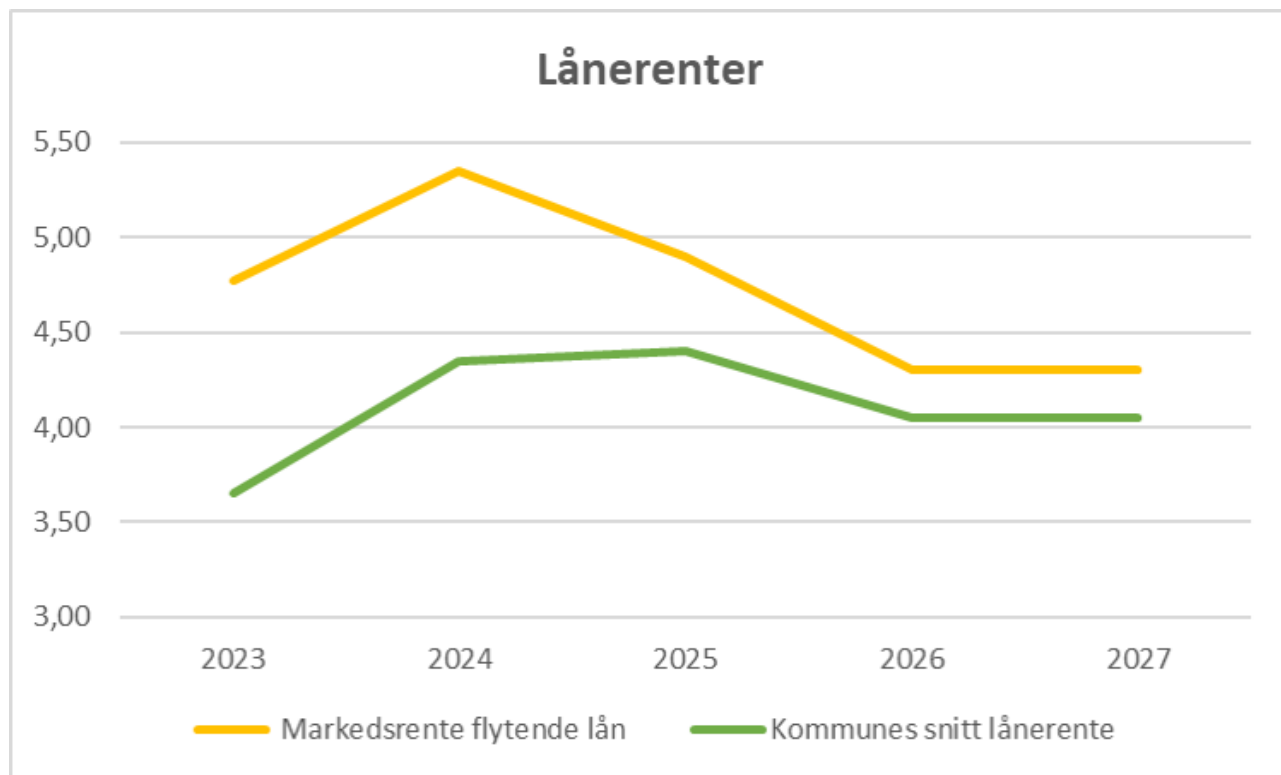
Utviklingen av lånegjeld er basert på løpende finansieringsbehov av nye investeringer. Det er viktig å fortløpende tilpasse finansieringen til behovet, og justere låneopptrekkene dersom planlagte investeringer og finansieringsbehov av ulike grunner endres eller blir forskjøvet ut i tid. Å ha rentebærende gjeld kombinert med en unødig stor likviditetsbuffer i banken, medfører unødige kostnader. Ikke bare som en effekt av at renteinntektene er lavere enn gjeldsrentene, men også gjennom økt avdragsbelastning.

I takt med pådraget i investerings- og låneporteføljene fremover, har kommunedirektøren lagt opp mer aktiv gjelds- og finansforvaltning. Kommunens nye finansreglement som vedtatt i 2022, åpner dette. Kommunen har etter det nye finansreglementet ble vedtatt, bygget opp og etablert en mer diversifisert låneportefølje med kortere lånepapirer som sertifikatlån og obligasjonslån. Med dette har man utnyttet at rentenivået har ligget lavere i den kortere delen av rentebanen. Samtidig har man opprettholdt en betydelig andel fastrentelån slik finansreglementet også legger til rette for. Kommunens fastlånsportefølje bidrar til at kommunen i perioden fremover har lavere gjeldsrente enn man eller ville hatt, og fastrentelånene bidrar også til større forutsigbarhet for kommunens rentekostnader.

Innlånsrentene i i økonomiplanen er lagt til grunn som følger:

	2024	2025	2026	2027
Forventet flytende markedsrente	5,35%	4,90%	4,30%	4,30%
Kommunens gjennomsnitt lånerente	4,35%	4,40%	4,05%	4,05%

Nivået for kommunes lånerenter er illustrert nedenfor:

Kommunes fastrenteavtaler bidrar til å dempe den negative effekten av det økte rentenivået. 2024 er det budsjetttert med en gjennomsnittslånerente på 4,35 %. Per oktober 2023 var 681 mill kr av kommunens gjeld knyttet opp til fastrenteavtaler, tilsvarende om lag 43% av kommunens gjeld knyttet til investeringslån.

Kombinasjonen av økt gjeld og et tiltakende rentenivå medfører at kapitalkostnader vil utgjøre en økende andel av kommunens kostnader. Utover i økonomiplanperioden stiger gjeldsgraden som følge av finansieringen av de store investeringene. Ved en høyere gjeldsgrad går en økende del av driftsmidlene til å dekke

kapitalkostnader. Det blir da enda viktigere at driftsbudsjettene i de operative sektorene holdes. Dersom man ikke klarer å overholde driftsbudsjettene i sektorene, vil det foreslåtte investeringsprogrammet med låneopptak, ikke være forsvarlig og måtte justeres.

Gjeld fratrasket startlån (for videre utlån) og ubenyttet lånemidler, defineres som justert gjeld. Justert gjeld gir et bilde av kommunens netto gjeldsbelastning. Lån til VAR-prosjekter inngår i justert gjeld. Utviklingen i kommunens justerte gjeld er i økonomiplanen beregnet som følger:

tall i mill. kr	2024	2025	2026	2027
UB justert gjeld	1 756	2 389	3 027	3 492
Brutto inntekter	2 407	2 447	2 461	2 486
Gjeldsgrad: Justert gjeld/brutto inntekter	73 %	98%	123%	140%

Kostnadsindeks

Kostnadsindeksen er en objektiv beregning som viser hvordan befolkningssammensetningen i Grimstad er i forhold til sammensetningen i landet samlet. Kostnadsindeksen for 2024 er justert i forhold til 2023, for 2024 er indeksen beregnet til å være 99,001 % i forhold til landsgjennomsnittet.

Kostnadsindeksen for 2023 var på 98,75 %. Endringen fra 2023 til 2024 er en vekst på 0,25 %-poeng. Det vil si at slik befolkningssammensetningen var pr. 1. juli 2023, er Grimstad 1 %-poeng rimeligere å drifte enn landsgjennomsnittet, men 0,25 %-poeng dyrere å drifte enn på samme tidspunkt 2022. Endringen påvirker "utgiftsutjevning" i kommunenes inntektssystem, for Grimstad sitt vedkommende er det beregnet at kommunen er 15,97 mill kr billigere å drifte enn landsgjennomsnittet. Denne størrelsen er trukket ut i rammeoverføringen til kommunen. Uttrekket er 3,02 mill kr lavere enn i 2023.

Økningen fra 2023 til 2024 betyr i praksis at det legges til grunn i statsbudsjettforslaget at en gjennomsnittsinbyggere i Grimstad fremdeles skal være mindre økonomisk kostnadskrevende å gi tjenester til, enn en gjennomsnittsinbyggere i landet. Dette påvirker rammetilskuddet.

Innbyggertallet som brukes er 24 632 (per 01.07.2023) for rammetilskuddet i 2024. Det er innbyggertall per 01.01.2024 som benyttes som anslag på inntektsutjevning. Prognosen for Innbyggertallet 1.1.2024 er på 24 942 innbyggere i Grimstad. Prognosen avviker fra SSBs befolkningsframskrivninger. Årsaken til avviket er noe lavere befolkningsvekst så langt i 2023 og justert

for lokaleforhold SSB sine prognoser tar høyde for.

Budsjettforslag 2024

I budsjettforslaget for 2024 og årene framover, legger kommunedirektøren til grunn at kommunøkonomien blir strammere spesielt med tanke på demografiutviklingen og finansinntekter og kostnader. Det økonomiske handlingsrommet for sektorenes budsjettrammer og nye tiltak/prioriteringer er derfor meget begrenset. Regnskap 2023 er anslått til at sektorene samlet sett går med merforbruk.

Økonomiske måltall

I henhold til kommuneloven skal kommunen vedta økonomiske måltall som skal fungere som økonomiske handlingsregler. I behandling av budsjett og økonomiplan i 2020, ble det langt til grunn følgende måltall: Disposisjonsfond på over 7 % av totale inntekter, tak på gjeldsgrad på 90 % og et driftsresultat på over 0,5 %.

Det legges til grunn følgende måltall for perioden fremover:

Disposisjonsfond av brutto inntekt høyere enn 7%

Justert gjeldsgrad (Andel av brutto gjeld fratrukket formidlingslån og ubrukte lånemidler målt mot brutto driftsinntekter) er 73% i budsjett, men grunnet økte investeringer økes dette til 140% i slutten av økonomiplanperioden

Et driftsresultat (avsetning til disp.fond) over 0,5%

Netto driftsresultat: -39,1 mill kr i 2024 (-1,7 %), -19,4 mill kr i 2025 (-0,83 %), -14 mill kr i 2026 (-0,6 %) og 0 mill kr (0 %) i 2027.

Disposisjonsfond: per 6.november 2023: 281 mill kr, 2024: 281 mill kr, 2025: 242 mill kr, 2026: 222,5 mill kr og 2027: 208,5 mill kr. Årsdisposisjonene for 2023 er ikke inkludert i denne fremstillingen.

Eiendomsskatt og priser i Grimstad

Eiendomsskatt

Kommunedirektøren foreslår at dagens skattesats opprettholdes for 2024. Skattesatsen for bolig er 3,6 ‰, og for næringseiendommer 3,9 ‰. Bunnfradraget på kr 140 000 pr. boenhet, også fritidsboliger opprettholdes

Eiendomsskattetakster skal i hovedsak stå fast i 10 år. En alminnelig taksering må omfatte alle skattepliktige eiendommer, slik at de nye takstene får virkning fra det samme skatteåret.

Sist Grimstad kommune foretok alminnelig taksering var i 2013 med virkning fra 2014. Det vil si at man i 2024 står med følgende valgmuligheter:

- Ny alminnelig taksering av alle eiendomsgrupper.
- Årene 11 (2024) til 13 (2026) er det mulig å la takstene stå urørt
- Kontormessig oppjustering av takstene på inntil 10% pr år (lik %-sats må brukes for alle eiendomsgrupper). Det er ingen begrensninger på hvor mange år man kan foreta kontormessig oppjustering den gjelder for alle eiendommer som har kommunal taks.

Endring bunnfradrag: Kommunen benytter et bunnfradrag som kun kan gis til boliger og fritidseiendommer, og fradraget er satt til kr. 140.000. Beløpet trekkes fra taksten før skatten beregnes. Dette fradraget kan innføres, økes, senkes, fjernes fritt fra det ene året til det andre. Altså kan kommunestyret senke fradraget eller ta det bort helt for året 2024. (Det kan fritt innføres igjen i et senere år.)

Skatt for en KOSTRA bolig (120m2) kr						
Verdi	Red. Fakt	Takst	Bunnfradrag	Skattegrunnlag	Promille	Skatt
2 160 000,00	30%	1 512 000,00	140 000,00	1 372 000,00	3,6	4 939,20

Priser på kommunale tjenester i 2024

I teksten nedenfor beskrives kort de varer og tjenester hvor kommunedirektøren foreslår at prisene ikke økes fra 2023 til 2024, og de varer og tjenester hvor prisene øker med mer eller mindre enn 4,3 %.

Prisøkningen er satt til 4,3%, der annet ikke er oppgitt. Deflator for 2024 er 4,3 %. Dette er den vektete deflatoren og inneholder lønnsvekst og prisvekst. Siden tjenester også har et stort innslag av personell så velger kommunedirektøren

å bruke vektet deflator når prisene skal oppjusteres.

I prisvedlegget er det utarbeidet en felles prisliste for varer og tjenester i Grimstad kommune. De varer og tjenester som ikke er nevnt i dette vedlegget eller i dette dokumentet, er justert med 4,3 %.

Tabellen nedenfor viser utviklingen av eiendomsgebyrene for en KOSTRA-bolig fra 2023 til 2024:

Utgifter knyttet til kommunale eiendomsgebyrer - endring 2023 – 2024 KOSTRA-bolig				
Gebyr i kroner inkl mva	2023	2024	Endring	Endring i %
Vann	3 597	4100,66	503,59	14,0 %
Avløp	4 699	5263,12	563,91	12,0 %
Renovasjon	4 589	4818,65	229,46	5,0 %
Feiertjenesten	560,86	572,08	11,22	2,0 %
Sum KOSTRA-bolig med avløp	13 445,86	14754,51	1038,17	9,73 %
Vann	3 597	4100,66	503,59	14,0 %
Renovasjon	4 589	4818,65	229,46	5,0 %
Slamrenovasjon	1 618	1454,96	-161,66	-10,0 %
Feiertjenesten	560,86	572,08	11,22	2,0 %
Sum KOSTRA-bolig med slam	10 364,86	10946,34	582,61	5,62 %

* Merk at Agder Renovasjon IKS (ARIKS) overtok alt ansvar for renovasjon, også renovasjonsgebyret, fra 1/1-21. Renovasjonsgebyret i tabellen over er ARIKS' budsjettall for renovasjonsgebyr 2024 og er tatt med her for å få sammenlikningsgrunnlag og tall for KOSTRA bolig.

Selvkostfond

Fond i selvfinansområdene ved inngangen til 2022/23

Område	Beløp
Vann	-2,5 mill kr
Avløp	2,4 mill kr
Renovasjon	3,0 mill kr
Slamrenovasjon	0,3 mill kr
Feiing	0,8 mill kr

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å yte tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler.

Grimstad kommune har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunenes handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til de betalende abonnenter eller brukere, i form av lavere gebyrer innen de neste fem år. Dette betyr at hvis kommunen har avsatt overskudd (fond) som er eldre enn fire år, må overskuddet brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret.

Husleie i kommunale boliger

For eksisterende leieavtaler i kommunens boliger økes husleien i samsvar med KPI jf. husleieloven.

SFO-prisene i Grimstad kommune

SFO-prisene øker med 4,3 % i 2024. En heltidsplass vil da koste kr 3 340 og en korttidsplass vil koste kr 2 226. Matpenger økes med 4,3% til kr 312. .

Foreldrebetaling i kommunale og private barnehager

Makspris for en fulltidsplass i barnehage var i 2023 3000 kr per måned. I forslag til statsbudsjett er det lagt opp til at makspris settes til 2 000 kr fra 1 august 2024.

For differensierte priser og matpenger, se prisvedlegget.

Oversikt økonomiske rammer

Økonomiske hovedoversikter

Oversikten nedenfor viser kommunens samlede budsjett for 2024 som foreslått av kommunedirektøren, sammenstilt med budsjett 2023 og regnskap 2022. Kommuneloven med tilhørende forskrifter legger føringer og krav til en kommunes budsjett. I kommuneloven er det spesielt kapittel 14 som omhandler kommunenes økonomiforvaltning, mens lovens § 14-4 legger føringer for budsjettarbeidet. I forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner kapittel 5, legges det føringer om hvordan budsjettene skal presenteres. Forskriften krever at budsjettet inneholder tre obligatoriske oppstillinger; bevilgningsoversikter - drift, bevilgningsoversikter - investeringer og økonomiske oversikter etter art - drift.

Tabeller som viser økonomiplanperioden vises i tabellene bakerst i dokumentet

Bevilgningsoversikt - drift

Bevilgningsoversikten viser kommunens drift-suavhengige inntekter og kostnader som skal finansiere driften på de ulike sektorene, samt kommunes samlede driftskostnader. Oppsettet er

i tråd med de retningslinjene som er gitt i forskrift til kommuneloven. Post 6 – Bevilgninger til drift / driftskostnader, viser akkumulert bevilgning til driften av de ulike sektorene i Grimstad.

Bevilgningsoversikt drift	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammetilskudd	-663 876	-755 354	-801 452
Inntekts- og formuesskatt	-873 214	-768 121	-867 050
Eiendomsskatt	-72 695	-74 900	-75 850
Andre generelle driftsinntekter	-61 498	-82 025	-107 351
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-1 671 282	-1 680 400	-1 851 703
Sum bevilgninger drift, netto	1 581 633	1 615 850	1 780 211
Avskrivninger	91 357	84 628	84 223
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	1 672 990	1 700 478	1 864 434
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	1 708	20 078	12 731
Renteinntekter	-34 149	-49 975	-69 575
Utbytter	-23 042	-46 000	-35 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-
Renteutgifter	52 299	93 595	131 216
Avdrag på lån	66 270	76 750	83 950
NETTO FINANSUTGIFTER	61 378	74 370	110 591
Motpost avskrivninger	-91 357	-84 628	-84 178
NETTO DRIFTSRESULTAT	-28 272	9 820	39 144
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	-	-	-
Overføring til investering	2 563	-	-
Avsetninger til bundne driftsfond	9 311	4 845	355
Bruk av bundne driftsfond	-18 349	-	-701
Avsetninger til disposisjonsfond	49 414	16 000	-
Bruk av disposisjonsfond	-14 325	-30 665	-39 458
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	28 614	-9 820	-39 144
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	342	-	-

Rammetilskudd og skatt

Rammetilskudd, skatt og inntektsutjevning skatt utgjør i sum det som omtales som kommunenes "frie inntekter". Rammetilskuddet er en fast størrelse som bevilges av Stortinget. Skatt er et anslag for skatteinntektene kommune får av total skatteinngang, som deles med staten og fylkeskommunene.

I regjeringens forslag til statsbudsjett er det forventet et rammetilskudd på 720,06 mill kr for Grimstad kommune. I tabellen over vil rammetilskuddet og inntektsutjevningen være slått sammen i linjen som heter "rammetilskudd".

Inntektsutjevning er omfordeling av skatteinntekter mellom kommunene i landet, slik at eksempelvis skattesvake kommuner mottar inntektsutjevning skatt fra skattersterke kommuner.

Skatteinngang inkl. inntektsutjevning for en kommune med skatteinngang under 90 % av landsgjennomsnittet (slik Grimstad er nå), vil ligge på ca. 94,5 % av landsgjennomsnittet.

Forslag til statsbudsjett "grønt hefte", anslår de frie inntektene i Grimstad til å bli 1 652,5 mill kr for 2024. «Grønt hefte» fordeler inntektene på makronivå for kommunene. KS har utarbeidet en prognosemodell (KS-modellen) som er mer treffsikker med tanke på befolkningssammensetning og lokale forhold.

Kommunedirektøren har valgt å budsjettere frie inntekter etter siste KS-modell (10.10.23). Skatteanslaget er i KS-modellen vurdert å bli på 857,1 mill kr. Med den skatteinngangen, og gitt prognose på befolkningstall pr 1.1.2024, vil det gi

en netto inntektsutjevning for Grimstad på 80,45 mill kr. Samlet sett vil skatteanslaget og netto inntektsutjevningen gi Grimstad kommune en inntekt som ligger på 94,6 % av landsgjennomsnittet. Rammetilskuddet er fra statsbudsjettet. I sum er det da budsjettert med 1 657,6 mill kr, som er 5,1 mill kr høyere enn etter "grønt hefte".

I utgangspunktet er det to grunner til den økte inntekten: befolkningsutvikling og vurdering av skatteinntekter. I "grønt hefte" legges det til grunn en lik befolkningsutvikling for hele landet. I Grimstad ser kommunedirektøren en til dels betydelig høyere befolkningsvekst enn landet samlet, i modellen er det lagt til grunn en befolkning i Grimstad på 24 942 pr. 1.1.2024. Det gir en vekst på 1,4 % i forhold til samme tidspunkt 2023, den nasjonale veksten er anslått til å være 1 %. Veksten utover veksten på nasjonalt nivå, vil gi positive utslag på skatteinntektene og inntektsutjevningen.

Skatteanslaget som ligger i "grønt hefte" er basert på historiske fordelinger av skatteinntektene, med en høyere befolkningsvekst enn landet over tid.

For økonomiplanperioden er KS-modellen blitt benyttet. KS-modellen er oppdatert med SSBs anslag for befolkningsvekst på nasjonalt nivå, samt egne prognoser for utviklingen lokalt. I tillegg er det lagt inn en årlig realvekst til kommunene på 0,8 %. Denne beregningen er foretatt av Telemarksforskning og er vedlagt budsjettdokumentet.

Eiendomsskatt

I 2024 er det budsjettet med 75,9 mill kr i eiendomsskatt. Budsjett for 2023 var på 74,9 mill kr. Økningen på 1 mill kr er knyttet en forventet vekst i antall boliger til beskatning, samt effekt av prosjektstilling til å gjennomgå og rette feil i matrikkelen.

Andre eksterne driftsinntekter

I hovedsak er dette tre budsjettposter; statlig integreringstilskudd flyktninger, rente- og avdrags-kompensasjon fra Husbanken innenfor tidligere investeringer for; skole, sykehjemsplasser, omsorgsboliger og kirkeinvesteringer, samt konsesjonskraft

Integreringstilskuddet er budsjettet til 100,35 mill kr i 2024, opp 24,8 mill kr i opprinnelig budsjett 2023. Årsaken til den betydelige økningen er situasjonen i Ukraina. I budsjettet for 2023 var det lagt inn en forventet bosetning på 150 personer. Den reelle bosetningen i 2023 ser ut til å bli på 195 personen, ca. 160 av disse er fra Ukraina. Det er i tillegg kommet signaler fra Regjeringen om at kommunene må forberede seg på å bosette det samme antallet i 2024. Det er knyttet relativt stor usikkerhet rundt bosetnings tallene for 2024, hvordan situasjonen utvikler seg i Ukraina vil ha stor innvirkning. Merinntekten på integreringstilskuddet er ikke fordelt inn ut på driftssiden til sektorene, av merinntekten er foreslått avsatt 56,4 mill kr til dekking av utgifter for håndtering av de flyktningene som blir bosatt i kommunen i løpet av året.

Rente- og avdragskompensasjonen (budsjettet til 4,57 mill kr) fra Husbanken er en relativt stabil budsjettstørrelse. Usikkerheten i 2024 ligger i rentenivået som Husbanken kommer til å beregne etter.

Konsesjonskraft er budsjettet til 4,9 mill kr, inntektene på denne posten er justert ned i tråd med signaler fra Konsesjonskraft IKS i forhold til inntektene i 2023.

Avskrivninger og avdrag

Forskjellen mellom avskrivninger og avdrag er "kapitalslit" som ikke nedbetales i kommunens lånegjeld. Altså at verdien av skolebygg, maskiner, tekniske anlegg med mer, reduseres mer på grunn av alder og slitasje, enn det som betales i avdrag. Fra 2020 er det innført ny minimums-avdragsmodell i kommuneloven. Denne skal i større grad sikre at gapet mellom avskrivninger og avdrag minker.

Det er selvsagt mulig å budsjettere med å betale mer enn minimum i avdrag. Grimstad kommune har ikke gjort dette i tidligere budsjetter, og dette er heller ikke lagt inn for budsjett 2024-2027. Avdrag belaster kommuneregnskapene reelt, mens avskrivningene bare skal vises. Avskrivningene står derfor i budsjettet oppført to ganger og med motsatt fortegn som balanseres ut; avskrivninger (84,2 mill kr) og motpost avskrivninger, (-84,2 mill kr). Ny minimumsavdragsmodell øker likevel regnskapsbelastningen, og budsjettet for avdrag er økt fra 76,8 mill kr i 2023 til 88,0 i 2024, tilsvarende en økning på 7,2 mill.

Renteinntekter

Renteinntektene i budsjettet er økt fra 49,9 mill kr i 2023, til 69,6 mill kr i 2024. De bokførte renteinntektene kommer fra tre forhold; renteinntekter innskudd i bank, renteinntekter fra formidlingslån til innbyggere fra Husbanken, og inntektsføring av kalkulerte renteinntekter/brukerrefusjon knyttet til VAR-lån. Renteinntektene fra kommunens kontantbeholdning i bank er budsjettet med gjennomsnittlig 300 mill kr i innskudd til innskuddsrente på 5,11 %, i henhold til gjeldende bankavtale og forventet rentenivå.

Utbytter

Grimstad kommune har en eierandel i Å Energi AS på 2,167 %. Utbyttet for 2024 er basert på resultat 2022. Det budsjetteres henhold til dette et utbytte på 33,8 mill kr fra Å Energi AS. I dette beløpet inngår 10,9 mill som er Grimstad andel av ekstraordinært utbytte til tidligere eiere av Agder Energi AS. I tillegg er det budsjettet med 1,0 mill kr fra ARNAS og 0,2 mill kr fra Gjensidigestiftelsen. Til sammen er samlet utbytte budsjettet til 35,0 mill kr i 2024.

Renteutgifter

Renteutgiftene i budsjettet økes fra 93,6 mill kr i 2023, til 113,9 mill kr i 2024. Renteutgiftene gjelder to forhold; renteutgifter til investeringslån og renteutgifter til lån fra Husbanken for videre utlån. Renter til investeringslån utgjør 77,3 mill kr. Det er budsjettet med en gjennomsnitts innlånsrente på investeringslån på 4,35% for 2024. Renteutgifter til formidlingslån fra Husbanken er estimert til 36,6 mill kr. Økningen i renteutgifter kompenseres ved tilsvarende renteinntekter fra videre utlån.

Bundet fond

Det er netto budsjettet 346.000 kr i bruk av bundne fond. Dette gjelder selvfinansområdet.

Disposisjonsfond (ubundet fond)

Det er netto budsjettet 39.5 mill kr i bruk av disposisjonsfond.

Pensjon

For 2024 er det budsjettert med en positiv nettoeffekt av pensjonskostnader på 19,2 mill kr på kommunens finansområde. Pensjonskostnadene føres ute på enhetene og sektorene, mens premier, reguleringspremie, premieavvik og amortisering føres på finansområdet. Dette er netto sluttkostnader innenfor avregningene fra pensjonskassene KLP og SPK.

I forslaget til statsbudsjett for 2024 er det anslått at pensjonskostnadene for primærkommunene vil være 1,8 milliarder kr høyere enn lønnsveksten. For Grimstad kommune ville dette i så fall utgjort rundt 7 til 8 mill kr. Det er tradisjonelt en del usikkerhet knyttet til beregninger for kommunenes

pensjonskostnader. Svake finansmarkeder i 2023 vil eksempelvis kunne påvirke avkastningen på pensjonsmidler som avregnes til bruk av premiefond i 2024.

Bevilgninger og sektorenes samlede budsjett-tramper til drift

Kommunedirektørens budsjettforslag legger opp til netto driftskostnader på 1,773 mrd kr. Det henvises til sektorenes kapitler for kommentarer rundt dette. Netto driftskostnader er økt med 9,7% sammenliknet med regnskap 2022 og 7,8% sammenliknet med budsjett 2023.

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Stab og støtte	29 466	30 098	38 317
Oppvekstsektoren	635 412	657 609	705 087
Samfunns- og miljøsektoren	146 083	148 680	149 526
Selvfinansierende tjenester	5 543	0	0
Fellesutgifter	66 725	120 703	132 139
Kommunikasjon, kultur og næring	66 855	71 231	70 731
Finansområde	-1 615 307	-1 644 554	-1 772 543
Helse- og omsorgssektoren	665 490	616 233	676 743
Grimstad kommune	267	0	0

Rammene som presenteres på sektornivå vil kunne avvike fra rammene vist i tabellen over, årsaken til avviket er fordelinger av kostnader og inntekter på artsnivå. I tabellen over er det et uttrekk av kostnads- og inntektsarter, mens i sektorenes nettorammer er alle kostnads- og inntektsarter tatt med.

For de fleste sektorene vil det være små avvik, mens for selvfinansierende tjenester vil det være et betydelig avvik. Disse områdene skal gå i balanse, det at sektoren her står med et minus (-) tall viser sektorens andel av finansieringen av rente- og avdragsutgifter, samt indirekte kostnader som er belastet andre sektorer.

Alternative kutt/økte inntekter

De store investeringene gir kraftige utslag i form av økte renter og avdrag. Ved å skyve noen av de store investeringene ut i tid vil renter og avdrag bli redusert slik at det frigjøres midler til drift.

Eiendomsskatten kan økes med 10 % uten ytterligere prosess. Det vil frigjøre midler til drift. Det er også mulig å igangsette en prosess med retaksering, noe som bør gjøres hvert 10. år. Det er nå 10 år siden siste taksering av eiendommene i Grimstad. En retaksering vil gi mer rettferdig eiendomsskatt basert på oppdatert takstgrunnlag. Det vil også kunne øke inntektene fra eiendomsskatt uten å endre på promillesatsen.

Det er også mulig å kutte i flere ikke lovpålagte tilbud, slik som opplæringstilbudet ved Hommedal skolegård, Fjæreheia Amfi, tilskudd til lag og foreninger, tilskudd til arrangementer etc. for å frigjøre midler til lovpålagt drift.

Organisasjon

Virksomhetsstyring, internkontroll, HMS

God ledelse og gode plan- og styringsprosesser er en forutsetning for at Grimstad kommune kan ivareta sin rolle som tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratisk arena. God virksomhetsstyring skal ivareta de folkevalgte's ansvar for strategisk styring og prioritering, og kommunedirektørens ansvar for å sikre at saker er forsvarlig utredet og at politiske vedtak blir iverksatt.

Virksomhetsstyring favner all aktivitet knyttet til ledelse, planlegging og styring av drifts- og utviklingsoppgaver, og skal sikre:

- etterlevelse av lover og forskrifter
- iverksettelse av politiske og administrative vedtak, prioriteringer og mål
- best mulige resultater og kvalitet i tjenestene
- lik og samordnet styring mellom og innen tjenesteområdene
- effektiv ressursutnyttelse

Virksomhetsstyring, internkontroll, HMS inngår i sektorenes ansvar og tilhørende budsjettering.

Medarbeidere

Kommunen er en kunnskapsbedrift der medarbeidere og ledere utgjør den viktigste ressursen for å levere gode tjenester.

For Grimstad kommune er det avgjørende å lykkes med å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere, jobbe systematisk for en felles identitet og kultur, ivareta tilliten til kommunen

og ha evne til å digitalisere og drive innovasjon og nyskaping. En god arbeidsgiverpolitikk er viktig for å lykkes med dette.

Det forventes fortsatt konkurranse om relevant arbeidskraft i årene som kommer. Kommunen må være en attraktiv arbeidsgiver som tiltrekker seg og beholder kompetente medarbeidere. Flere må jobbe lenger, flere må jobbe mer (heltidskultur), og det er nødvendig å videreutvikle og oppdatere kompetansen i organisasjonen i tråd med utviklingen.

Antall ansatte i Grimstad kommune

Pr. september 2023 var det 1702 fast ansatte i kommunen.

Medarbeidertilfredshet

Grimstad gjennomfører jevnlig 10 Faktor medarbeiderundersøkelse. Undersøkelsen ble sist gjennomført vinteren 2022. Neste gjennomføring er planlagt til vinteren 2024. 10 Faktor medarbeiderundersøkelse er utviklet for kommunal sektor. Fokus er på faktorer som er viktige for medarbeidertrivsel og som det kan arbeides systematisk med på alle nivå i kommunen. Det legges godt til rette for at det kan jobbes med resultatene mellom undersøkelsene. HR-avdelingen har invitert til totalt fem workshops siden sist

undersøkelse for å bistå enheter og avdelinger i arbeidet. De ti faktorene som undersøkes er Indre motivasjon, Mestringstro, Autonomi, Bruk av kompetanse, Mestringsorientert ledelse, Rolleklarhet, Relevant kompetanseutvikling, Fleksibilitetsvilje, Mestringsklima og Prososial motivasjon.

Heltid

Utvikling av heltidskultur har vært et tema i Grimstad kommune i flere år, og det arbeides kontinuerlig for å redusere ufrivillig deltid og å øke stillingsstørrelser for at flest mulig skal få tilbud om full stilling i henhold til kommunens vedtatte retningslinjer. Det legges også til rette for at kvalifiserte deltidsansatte kan kombinere stillinger på tvers av enhetene.

Fordeling mellom heltid og deltidsansatte i enhetene

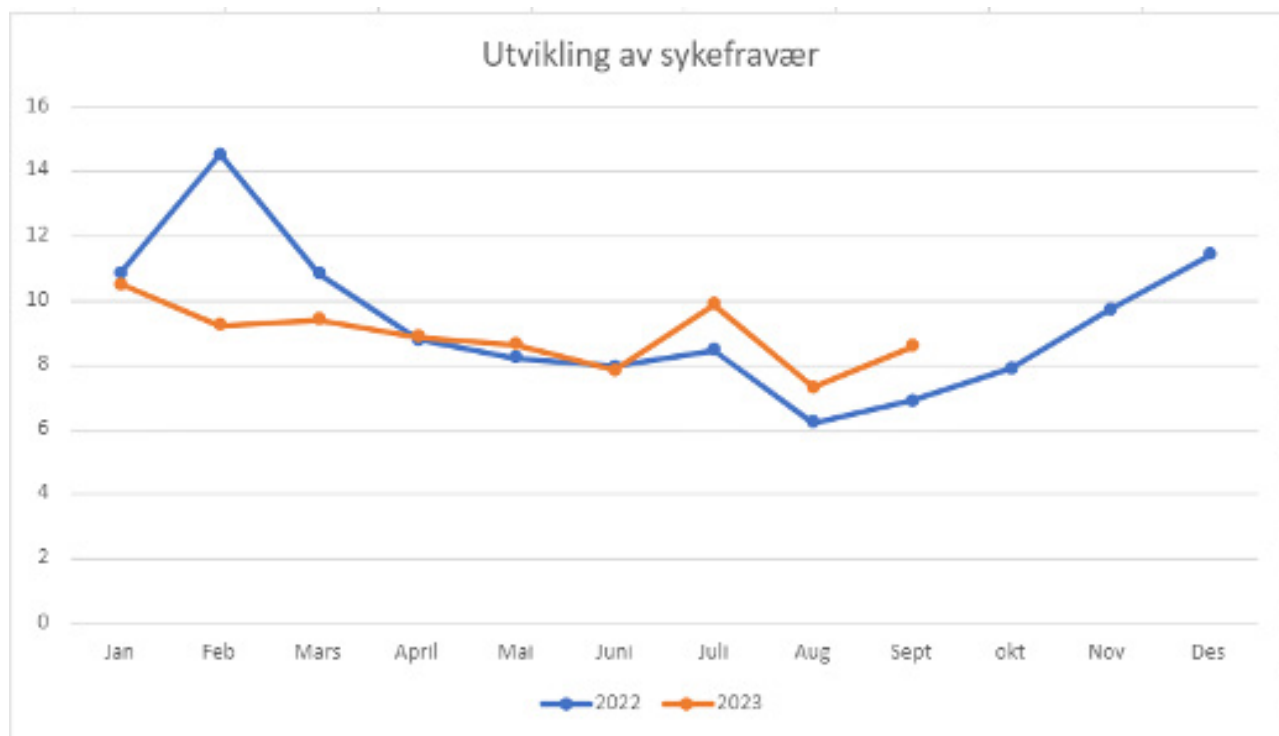
Enhet	T1 2023		T2 2023	
	Gjennomsnittlig stillings-størrelse	Andel heltid	Gjennomsnittlig stillings-størrelse	Andel heltid
Grimstad kommune	84%	59%	85%	61%
Oppvekst-sektoren	91%	67%	91%	69%
Samfunn- og miljøsektoren	95%	88%	95%	89%
Helse- og omsorgs-sektoren	77%	45%	79%	49%
Kommunikasjon kultur og næring	74%	53%	72%	50%
Stab og støtte	95%	88%	96%	88%

Sykefravær

Grimstad kommune fortsetter å ha høyt fokus på sykefraværsarbeidet og målet for sykefraværet for 2024 vil være 7,5%, noe som vil være en nedgang i forhold til forutgående år.

For å nå målet vil fokuset for 2024 i Grimstad kommune være;

- Økt bruk av NAV Arbeidslivssenter og bedriftshelsetjenesten for bistand med ulike arbeidsmiljøverktøy og bistand inn i de lokale HMS-gruppene.
- Årlig opplæring av ledere relatert til: Verktøykasse nærvær, oppfølging av HMS/ IA plan, dialogplassen, fagstøtte IA/HMS, HR/ HMS bistand både i arbeidsmiljøprosesser og individuelle saker.

Vi ser sammenheng mellom ledelse og sykefravær og dette er en klar lederutfordring der lederspennet er ekstra stort. Denne utfordringen adresseres gjennom kommunedirektørens gjennomgang og revisjon av dagens organisering som vil være ferdigstilt i løpet av 2023. '

Likestilling og inkludering

Lovens og myndighetenes mål

Likestillingsloven har som mål å oppnå full likestilling. Kvinner og menn skal få samme muligheter, og handlinger er ulovlige dersom de stiller kvinner og menn ulikt på grunn av kjønn. Likestillingsloven legger føringer for at det skal arbeides aktivt og planmessig for likestilling mellom kjønnene. Offentlige myndigheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering innen sitt virkeområde. Det skal tilbys likeverdige tjenester til hele befolkningen, og tjenestene skal treffe alle med hensyn til blant annet kjønn, minoriteter og funksjonsevne.

Kommunens ansatte

Grimstad kommune ønsker å fremme likestilling, og sikre like muligheter og rettigheter. Videre skal man hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn. Grimstad kommune arbeider aktivt for likestilling, inkludering og mangfold. Det arbeides for å få en jevn kjønnsbalanse mellom kvinner og menn, samt å redusere ufrivillig deltid. Kommunen arbeider for å oppnå mangfold i personalet, slik at organisasjonen gjenspeiler befolkningen. Grimstad kommune har per september 2023 1702 fast ansatte, som dekker 1 433 årsverk, med en kvinneandel på 75%.

Lærlinger

Kommunedirektøren foreslår å opprettholde dagens lærlingbudsjett, lønnsjustert, og å opprettholde målet om 3 lærlinger pr. 1000 innbyggere. Lærlingeordningen i Norge er en viktig del av yrkesopplæringssystemet. Den gir unge muligheten til å lære et yrke ved praktisk arbeid og opplæring i bedrifter, kombinert med skoleundervisning. Lærlingeordningen fremmer fagkompetanse, reduserer ungdomsledighet og sikrer en stabil arbeidsstyrke. Mer informasjon om lærlingeordningen finner du på Vil du bli lærling? - OKOS Agder (okos-agder.no)

I kommunestyresak 18/95 foreslo kommunedirektøren en opptrappingsplan for lærlinger. Denne la opp til at vi i 2021 skulle kunne tilby 69 lærlingplasser i Grimstad kommune. Dette ville tilsvare tre lærlingplasser per 1000 innbygger. For 2019 ble det budsjettet med 45 lærlinger. For 2020 - 49 lærlinger. For 2021 - 55 lærlinger. For 2022 - 59 lærlinger. I tillegg vedtok kommunestyret i sitt møte i juni 2022 i sak 22/71 å øke lærlingbudsjettet med kr. 1.000.000,- for 2022. I 2023 er det budsjettet med 72 lærlinger.

Per 1. september har Grimstad registrert 72 lærlinger i alle fag. 4 av disse er ansatt i enheter som finansieres over selvkostbudsjettet. Resten finansieres av budsjett for lærlinger og ulike tilskudd. En bør beregne at en lærling koster ca. kr. 190.000,- i gjennomsnitt, men dette er noe avhengig av ulike tilskuddssatser og andre ulike ordninger for å stimulere til økt tilbud av lære-plasser. I tillegg kommer utgifter til kvelds- og helgetillegg for lærlinger som har dette, for

Organisasjon

eksempel innen helse. Det utgjorde om lag kr. 450.000,- i 2022.

Det har vært et uttrykt mål å øke antall lærlinger og administrasjonen har hatt som mål å ansette så mange lærlinger som mulig innenfor vedtatte budsjетtrammer. Det å kunne tilby lærlingplass til aktuelle kandidater er et viktig virkemiddel for å forebygge utenforskap.

Med sine 24638 innbyggere per 2. kvartal 2023 må Grimstad ha 72-74 lærlinger (avhengig om man regner nøyaktig tall eller per hele 1000) for å kunne nå målet om 3 lærlinger per 1000 innbygger.

IKT og digitalisering

Kommunedirektøren foreslår å øke rammene til IKT Agder med 10 mill. kroner. Mottatt budsjett fra IKT Agder med videreføring av dagens drift tilsvarer en økning på 12 mill. kroner. Reduksjonen på 2 mill. kroner innebærer bl.a. at kommunen må fjerne et stort antall lisenser og skrivere som ikke er virksomhetskritiske. IKT Agder IKS leverer IKT-tjenester til Grimstad kommune. Tjenestene omfatter blant annet brukersupport, drift av utstyr, nettverk, systemforvaltning, prosjektledelse og IKT-rådgivning. IKT Agder ansees derfor funksjonelt som Grimstad kommunes interne 'IKT avdeling'.

IKT Agder er en av hovedaktørene for gjennomføring av digitaliseringsprosjekter for Grimstad kommune. Prosjektene og initiativene 'administreres' gjennom porteføljerådet og gjennom IKT Agders forvaltningsorganisasjon. For den samlede prosjektporteføljen til IKT Agder eksisterer det et porteføljeråd, som gir råd om prioriteringer av nye prosjekter i IKT Agders portefølje.

I 2023 ble det utarbeidet og vedtatt en ny eierstrategi for IKT Agder. IKT agder eies av 14 kommuner samt agder fylkeskommune.

Når det gjelder regionale og nasjonale digitaliseringsprosjekter for øvrig, så inngår Grimstad kommune i strukturen knyttet til #DigiAgder, som er et rådgivende organ i #VårtAgder strukturen. #VårtAgder er fylkeskommunens regionale struktur for samhandling i Agder.

Mer informasjon om #DigiAgder og #VårtAgder finnes på: [Regional struktur for samhandling i Agder](#)

Grimstad kommune har egne ansatte som er superbrukere og systemadministratorer, og som bidrar inn i IKT Agders forvaltningsorganisasjon, og hvor man tilstreber utvikling av felles løsninger for tjenestene som leveres til de eierkommunene.

Bruken av IKT i alle deler av virksomheten, og tilhørende IKT driftskostnader, er økende. Dette skjer i takt med offentlig sektors ambisjon om økende grad av digitalisering. Spesielt gjelder dette for områder som skole og helse, men også i økende grad innenfor andre tjenesteområder.

Kostnadsprognoser

2022	2023	2024	2025	2026	2027
32 965 000	35 900 000	47 082 300	50 802 000	52 783 000	55 475 000

Eierskap

Grimstad kommune har eierinteresser i flere hel- og deleide selskaper. Eierinteressene omfatter blant annet aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak. I tillegg er Grimstad kommune deltaker i en rekke ulike kommunale samarbeidsformer.

I 2023 ble organiseringen av kommunens eierskapsutvalg formalisert. Utvalgets medlemmer er de samme som formannskapet og eierskapsutvalget utgjør generalforsamling i kommunens selskaper. Eierskapsutvalget er derfor det formelle bindeleddet mellom selskapene og kommunen som eier

Kommunestyret vedtok også i 2023 prinsipper for bruk av valgkomite og valg av profesjonelle styrer i kommunale eierinteresser som vil påvirke kommunens videre arbeid med eierskap i 2024.

I løpet av 2024 vil vi ferdigstille og formalisere:

- Eierskapspolitikk – som skal fastsette de overordnede prinsipper for god eierstyring i Grimstad kommune.
- Eierskapsmelding - som skal være årlige tilbakemeldinger fra selskapet på sentrale styringsparametere.
- Eierskapssekretariat – som skal være kontaktpunkt mot kommunens eierinteresser, og sørge for den løpende oppfølgingen og innhenting av eierskapsmeldinger.

Eierskapspolitikk

Organisering i kommunale selskaper innebærer at makt, myndighet og fullmakter overføres fra politiske organer til det enkelte selskap. Dette må forvaltes på en profesjonell og aktiv måte. En eierskapspolitikk skal derfor fastsette de overordnede prinsippene for god eierstyring i Grimstad kommune. Den er et verktøy som skaper forutsigbarhet for selskapene og bidrar til å sikre at Grimstad kommune ivaretar sine eierinteresser på beste måte, i tråd med kommunens interesser og i tråd med strategier og overordnede mål for de enkelte selskaper/samarbeid. Dette dokumentet skal utarbeides i slutten av 2023 og deretter oppdateres minst hvert fjerde år.

Eierskapsmelding

Kommunen skal også utarbeide eierskapsmelding. Etter kommuneloven § 26-1 skal denne vedtas av kommunestyret minst en gang hver valgperiode. Eierskapsmeldingen gir en oversikt over alle selskaper og sammenslutninger som kommunen har eierinteresser i og formålet med disse.

I vedtak i kommunestyret 21.06.2022 (22/5585) ble det bestemt at det skal opprettes et eierskapssekretariat i Grimstad kommune som har som oppgave å bistå kommunestyre og administrasjon til å innhente slik informasjon fra kommunens eierinteresser. I 2024 vil rutiner for innhenting av informasjon og rapporter fra selskapet være en sentral oppgave for eierskapssekretariatet.

Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om kommunens eierinteresser driver sin virksomhet i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og prinsipper for god eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Oversikt over Grimstad kommunes eierinteresser per 20.09.2023

Kommunalt heleide aksjeselskap:

- Grimstad Bolig- og næringsutvikling AS
- Fjæreheia Amfi AS
- Arendalsveien 32 Eiendom AS

Kommunale foretak

- Grimstad bolig- og tomteutvikling KF (under avvikling)
- Grimstad kulturhus KF

Interkommunale selskap – IKS

- Agder renovasjon IKS
- Sørlandet Kommunerevisjon IKS (Tidl. Aust-Agder Revisjon IKS)
- Aust-Agder museum og arkiv IKS
- IKT Agder IKS
- Konesjonskraft IKS
- VETAKS (Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS)
- Østre Agder Interkommunale Helsehus IKS
- 110 Agder IKS
- Offentlig fellesinnkjøp på Agder (OFA) IKS
- Etablerersenteret Agder IKS

Deleide aksjeselskap:

Gjennom Grimstad kommune

- Jordøya Tomteutvikling AS (1,378%)
- Avigo Holding AS (29,026%)
- Innoventus Sør AS (Tidl. Coventure AS) (2,143%)
- Agder Næringsselskap AS (1,644%)
- Å Energi AS (1,445%)
- Jobbklar Norge AS (0,676%)
- Visit Sørlandet AS (1,3%)

Gjennom Grimstad bolig- og Næringsutvikling AS

- Torskeholmen AS (60%)

Interkommunale samarbeid og kommunale oppgavefellesskap

- Agder kommunale støttetjenester (AKST)
- Østre Agder-samarbeidet – Interkommunalt politisk råd
- Friluftsrådet Sør

Andre eierskapsinteresser:

- Sameiet storgaten 33 (ca. 28%)

Andre former for samarbeid:

- Biblioteksentralen SA (samvirkeforetak med alle kommuner)

GRIMSTAD
BIBLIOTEK

BOKK

Interkommunalt samarbeid

På oppdrag av Østre Agder kommunedirektørutvalg og med godkjenning av representantskapet i Østre Agder-samarbeidet så gjennomføres det en evaluering av den administrative delen av samarbeidet. Dette med sikte på å konsentrere innsatsen på felt med vesentlig gevinsteffekt for samtlige av de samarbeidende kommuner.

Bidraget til handlings- og økonomiplan forholder seg til dagens samarbeidsfelt og det tas forbehold om at disse kan endres gjennom konklusjonene i evalueringsprosessen.

Nærings- og samfunnsutvikling.

Representantskapet i Østre Agder-samarbeidet ønsker gjennom fellessatsingen Green deal Agder å bidra til at kommunene i regionen sammen og hver for seg skal bidra til at etableringen av Morrow Batteries skal lykkes. Kommunene erkjenner at vi er en felles bo- og arbeidsmarkedsregion og at vi derfor sammen må bidra til å løse de behov som etableringen skaper. Fellesressurser i form av arbeidsinnsats, budsjettmidler og fondsavsetninger som kommunene gjennom Østre Agder-samarbeidet råder over blir prioritert brukt til å behov knyttet til etableringen. Et verktøy i arbeidet er bruk av arealregnskap i alle de samarbeidende kommuner for å begrense arealforbruket.

Østre Agder-samarbeidet skal legge til rette for desentraliserte høyere utdanningstilbud i regionen som skal bidra til å kvalifisere innbygger på felt der regionen mangler arbeidskraft. Utdanning av lærere til barnehager pågår og det arbeides med å etablere sykepleierutdanning. Staten dekker samarbeidets kostnader til dette.

Oppvekstsektoren

Staten gir samarbeidet ressurser til kompetanseutvikling i sektoren gjennom ordningen REKOMP (barnehage), DEKOMP (skole) og Kunnskapsløftet (oppvekstsektoren som helhet). Siktemålet er at medarbeidere i sektoren systematisk skal få styrket sin kompetanse. Tilbudet er basert på et tett samarbeid med UiA som disponerer en vesentlig del av midlene som er tildelt regionen. Tilbudet til skoler og barnehager er basert på kartlegging av lokale behov for kompetanseutvikling.

Samhandlingsreformen

Kommunene og Sørlandet sykehus HF har et lovpålagt krav om å ha samarbeid om å utvikle helhetlige pasientforløp og løsning av andre sentrale oppgaver i helse og omsorgssektoren. Østre Agder-samarbeidet er sekretariat for dette samarbeidet både mellom kommunene i Østre Agder og i det mer omfattende samarbeidet i hele Agder. Sekretariatet og mottar kompensasjon for å ivareta disse oppgavene.

Felles FOU-satsing innenfor helse- og omsorg

Østre Agder har utviklet en felles strategi gjennom dokumentet «Kunnskapsløft for bedre helse og gode liv». Dette skjer i samarbeid med UiA, SSHF, utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester og de øvrige kommunene på Agder. En ressurs i dette samarbeidet er felles FOU-fond helse og et sekretariat.

Ehelse og bruk av velferdsteknologi

Kommunene i Østre Agder-samarbeidet ønsker å spille en sentral rolle i hele Agder felles satsing på feltet. Det er etablert et eget fagutvalg der alle kommunene deltar med en digitaliseringsrådgiver som sekretariat. Hun er også rådgiver for kommunene under implementering av slike tjenester i kommunene.

Fullføring av overgang til bruk av LED i alt kommunalt veily

Kommunene i samarbeidet har sammen inngått kontrakt med sikte på total utskifting til LED i alle kommunale veilyanlegg. Mange kommuner har fullført utskiftingen. Også de største kommunen vil langt på vei ha gjort omleggingen i løpet av prosjektperioden som løper ut 2024.

Styrket praksis med sikte på grønne anskaffelser

Alle samarbeidskommunene har kommuneplaner som baseres på FN`s bærekraftsmål. Bevissthet omkring effekter av kommunale anskaffelser og krav med sikte på å begrense negative konsekvenser for klima og natur er målet for prosjektet Grønne anskaffelser. Dette er finansiert av tilskudd fra Miljødirektoratet.

Felles innsatstrapp

Felles innsatstrapp Kommunene i Østre Agder-samarbeidet jobber ut fra en felles innsatstrapp med sikte på å styrket forebyggende innsats. Prosjektet omfatter både helse og omsorg, oppvekst og samfunn og miljø, men er også knyttet til framtidig utbygging av boliger og servicetilbud

Satsinger har bygget på eksternfinansiering og det søkes om ressurser fra Statsforvalteren i Agder for å kunne videreføre satsingen

Felles politiske satsinger

Representantskapet i Østre Agder-samarbeidet tar politiske initiativ overfor nasjonale og regionale myndigheter for å bidra til at regionens ønsker og behov blir ivaretatt. Representantskapet har ambisjoner om å øke kontakten med nasjonale beslutningsfattere på Storting og i regjering.

Tilleggsinformasjon og henvisninger**Regional koordineringsgruppe eHelse Agder (RKG).**

Grimstad kommune representerer Østre Agder, eksklusiv Arendal kommune. RKG ledes av kommunalsjefen i Grimstad.

Mer informasjon finnes på eHelse Agder – Regional koordineringsgruppe for e-helse og velferdsteknologi i Agder

Helsefellesskapet strategisk samarbeidsutvalg.

Grimstad kommune ved kommunalsjef representerer Østre Agder i Helsefellesskapet. Mer informasjon finnes på: Helsefellesskapet Agder - Sørlandet sykehus HF (sshf.no) SSU

Overordnet samarbeidsorgan (OSO)

OSO er et formalisert samarbeid mellom kommunene i Agder, Sørlandet sykehus helseforetak (SSHF) og Universitetet i Agder (UiA) om helserelatert forskning, innovasjon og utdanning.

Mer informasjon finnes på: Overordnet samarbeidsorgan (OSO) - Agder fylkeskommune (agderfk.no)

Helselederforum i Østre Agder.

Grimstad kommune er representert i Østre Agder Helsefellesskap ved kommunalsjef. Grimstad kommune er videre representert i kommuneoverlegeforum, fagutvalget for digitalisering og fagutvalg for analyse og kunnskapsutvikling.

Mer informasjon finnes på: Helse- og omsorgsleder forum - Østre Agder-samarbeidet (ostreagder.no)

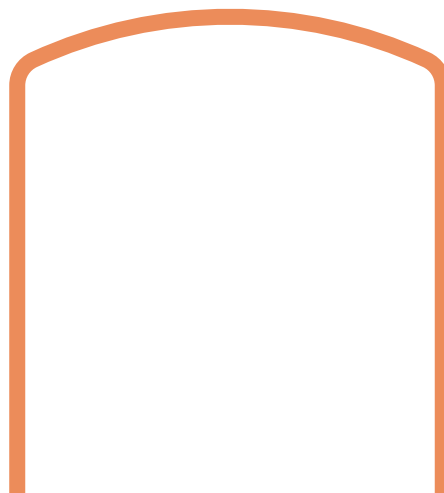
Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Agder (øst)

er sentralt plassert i enhet innovasjon og forvaltning/utviklingsavdelingen. Flere ansatte i utviklingsavdelingen har en rolle i USHT Agder (øst) og leverer tjenester til kommunene i regionen. Mer informasjon finnes på: Agder (Øst) (utviklingssenter.no)

Østre Agder-samarbeidet IPR (Interkommunalt Politisk Råd)

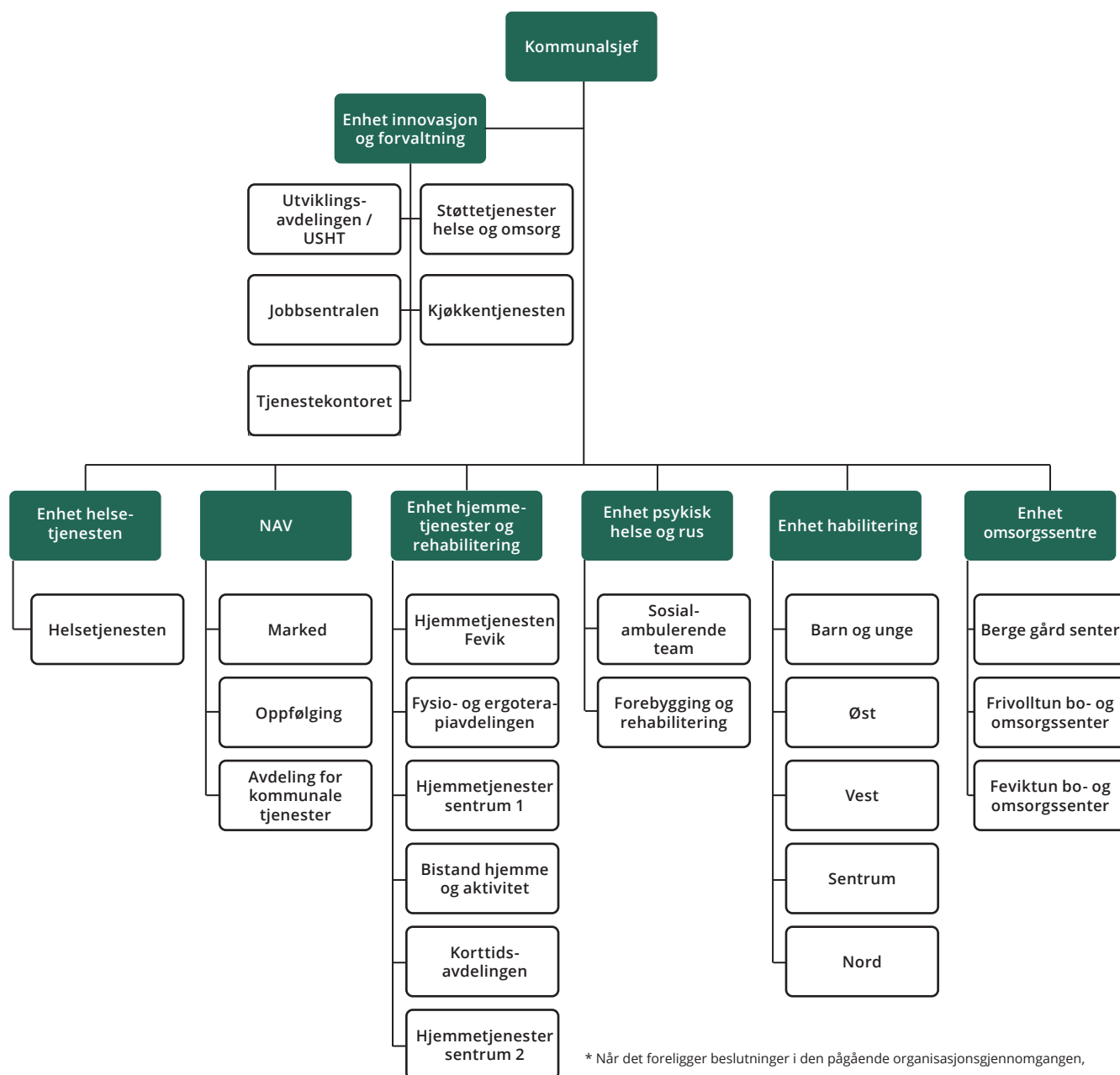
er et interkommunalt samarbeidsforum for kommuner i regionen. Deltakende kommuner er Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Østre Agder ledes av et representantskap som består av ordførere i alle kommunene, samt opposisjonsleder i Arendal kommune. I tillegg til representantskapet, har Østre Agder et kommunedirektørutvalg og fire forum på kommunalsjefsnivå i sitt styringssystem.

Mer informasjon finnes på: Østre Agder-samarbeidet (ostreagder.no)

Helse og omsorg

Organisasjonskart

* Når det foreligger beslutninger i den pågående organisasjonsgjennomgangen, vil organisasjonskartet tilpasses denne. Per i dag er det gjort endringer i enhet habilitering ved at avdeling barn/unge er delt opp i to avdelinger. I enhet omsorgssentre er Frivolltun bo- og omsorgssenter delt opp i to avdelinger.

Økonomi

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Fellesområdet	9 818	5 918	7 142
Innovasjon og forvaltning	56 364	44 368	55 869
Helsetjenesten	48 270	46 381	48 049
Enhet for psykisk helse og rus	44 107	44 889	46 651
NAV	61 468	54 785	60 090
Hjemmetjenester og rehabilitering	160 998	152 965	164 361
Enhet for habilitering	163 458	149 878	168 278
Enhet for omsorgssentre	121 007	117 049	126 303
Helse- og omsorgssektoren	665 490	616 233	676 743

Oppbygging ramme HO 2024		
Rammeoppbygging budsjett 2024		616 233 000
Endringer ØP 2023-2026		600 000
1. tertial 2023		
-Helse og sosial	Økt prisvekst	600 000
-Støttetjenester HO	Bemanningskoordinator, saksbehandler	1 200 000
-Helsetjenesten	Merkantil ressurs - Vinkjelleren legesenter	150 000
-NAV	Sosialhjelp - ungdomshub	4 550 000
-Hjemmebaserte tjenester	Volum vekst	4 650 000
-Habilitering	Volum vekst	6 000 000
-Omsorgssentre	Drift 8 - langtidsplasser	1 500 000
Lønnsoppgjør 2023	Årsvirkning	33 409 000
Lønnsoppgjør kap 3 og 5	Årsvirkning	3 004 000
Interne justeringer	Husleie Brannstasjons legesenter	-1 632 000
Oppgaveendringer	Årsvirkning nytt basistilskudd leger	1 079 000
Deflator	Prisvekst inkl. økt kostnad Legevakten	5 400 000
Kutt/inntektsøkninger		
Ramme 2024		676 743 000

Sektoren styrer mot et betydelig merforbruk i 2023, et merforbruk det jobbes strukturert og hardt med å komme til livs med. Nye brukertiltak er ikke fullfinansiert i budsjettet for 2024, det gjelder særlig enhet for habilitering. Sektoren har fortsatt utfordringer med manglende boligmasse. Tilgang til kompetanse og personell er utfordrende, det jobbes derfor målrettet for å få ansatt personell i vakante stillinger, beholde personell og tilstedeværelse av personell i sektoren.

Demografi utviklingen setter store krav til sektoren; innovasjon i tjenestene, helseteknologi, oppgavedeling og datainnhenting er avgjørende for at tjenestene som blir levert av sektoren skal bli bærekraftig i tiden vi går i møte. I all planlegging legger vi innsatstrappen til grunn.

Fellesområdet

Fellesområdet består av diverse interkommunale forpliktelser samt et årsverk kommunalsjef

Enhet innovasjon og forvaltning

Enhet for innovasjon og forvaltning er en stabsenhet som skal bidra med tjenester og støtte til de andre enhetene i sektoren. Enheten består av fem avdelinger; Utviklingsavdelingen/USHT, Jobbsentralen, Kjøkkentjenesten, Tjenestekontoret og Avdeling støttetjenester helse og omsorg. Tjenestekontoret er portvokteren inn til sektorens helse- og omsorgstjenester.

Økonomi: Grimstad kommune har innført betalingsfritak for personer som innfrir vilkår for innvilgelse av betalingsfri trygghetsalarm. I all hovedsak er dette basert på at helse- og omsorgstjenester som ytes av kommunen etter helse- og

omsorgstjenesteloven skal være kostnadsfrie. Bortfallet av denne inntekten, ca. 1,55 mill. kr, innhentes ved ytterligere effektivisering i enhet for hjemmetjenester og rehabilitering, ved oppgavedeling og økt bruk av helseteknologi.

Innenfor enhet for Innovasjon og forvaltning har Kjøkkentjenesten hatt utfordringer over tid med for høye budsjettforventninger på inntektsiden, samtidig som prisutviklingen på matvarer har vært svært høy. For å kompensere for prisveksten og for å styrke inntektene inntjeningen til avdelingen er prisene for middagslevering til hjemmeboende justert opp, samtidig som prisene på kantiner og catering også er justert. Avdelingen har mistet en del inntekter ved at boliger med heldøgnsomsorg har blitt lagt ned, og gjort om til institusjonsplasser. Oppholdsbetaling for institusjon skal også dekke utgifter til kost, inntektene her tilfaller Omsorgssentrene. For å kompensere for denne utgiften økes budsjettrammen for avdelingen, denne økningen finansieres med at rammen for Omsorgssentrene reduseres tilsvarende.

Enhet	Navn på tiltak	Budsjett 2024	HP 2024 -2027
Enhet innovasjon og forvaltning	Velferdsteknologi, øke budsjett	1,55 mill. kr	6,2 mill. kr
Enhet innovasjon og forvaltning	Redusere for høyt budsjettert inntekt på kjøkken-tjenesten	1 mill. kr	4 mill. kr
Enhet innovasjon og forvaltning	Prisøkning på mat, kjøkkentjenesten	1 mill. kr	4 mill. kr
Enhet innovasjon og forvaltning	Kostnader til kaffe på rådhuset	0,4 mill. kr	1,6 mill. kr
Enhet innovasjon og forvaltning	Merkantile tjenester, øke 0,5 årsverk pga økte oppgaver blant annet knyttet til oppholdsbetaling	0,4 mill. kr	1,6 mill. kr

Tjenestene på enheten er presset som følge av demografi endringene vi er oppe i, tjenestekontoret, bemanningstjenesten og merkantile tjenester merker en betydelig økning i arbeidspresset uten at det på nåværende tidspunkt har blitt funnet rom for å styrke disse. Ressursen for håndtering av oppholdsbetaling håndteres foreløpig ved effektivisering.

Enhet helse

Helsetjenesten består av legetjenesten og miljørettet helsevern. Legetjenesten består av kommuneovertlegene, sykehjemslegene og fastlegene. Legetjenesten består av 25 fastlegestillinger og 2 LIS1 stillinger fordelt på fem legesentre. Av disse er 11 ALIS stillinger. To av legesentrene er drevet av kommunen; Brannstasjonen legesenter og Vinkjelleren legesenter. Enheten har en avdeling.

Det vises for øvrig til vedtatt legeplan datert 06.09.22, PS 22/109. Legeplanen ble fulgt opp med ny sak "Status - plan for legetjenesten" sak 23/10. Det skal opprettes et nytt legesenter på Campus i løpet av 2024. Vinkjelleren legesenter flytter inn i dette legesenteret.

Økonomi: Høsten 2022 vedtok kommunestyret en omfattende legeplan for å sikre Grimstad kommune stabil og god legedekningen i årene

fremover. Stabil fastlegetjeneste er av stor betydning for innbyggerne i Grimstad. I KS-sak 10/2023 vedtok kommunestyret å gi fastlegene i kommunen et kommunalt basistilskudd på 100 kr per listepasient i påvente av å se hva regjeringen ville komme med av tiltak rundt fastlegeordningen, Basistilskuddet til fastlegene ble endret fra mai 2023 til å være mer pasienttilpasset, Grimstad kommune har fått økt rammetilskuddet for å kompensere for merkostnaden. Grimstad kommune har i dag to legesenter som driftes kommunalt, samlet utgjør disse ca. 1/3 av fastlegene i kommunen. Den andelen av nevnte økt rammetilskuddet for fastlegene som er generert av disse legene, samt andre rundt prosjekter i enheten frigjør budsjettmidler til å videreføre den ordningen med 100 kr ekstra per listepasient til de privatpraktiserende legene utover vedtaket som gjaldt 2023.

Enheten har fått tilført midler for å kompensere for en økt kostnad til den interkommunale legevakta i Arendal. Legevakta er del av tjenestene som skal inn i det nyetablerte selskapet Helsebygg IKS som kommunene i Østre-Agder er deleiere i, kostnaden rundt investering i dette bygget er det knyttet stor usikkerhet rundt. Utviklingen følges tett opp av økonomisjef.

Enhet	Navn på tiltak	Budsjett 2024	HP 2024 -2027
Enhet helse-tjenesten	Ny legevakt fra 18/9-2023	1,1 mill. kr	4,4 mill. kr
Enhet helse-tjenesten	Kommunalt basistilskudd	1.7 mill kr.	5.1 mill kr.

Enhet psykisk helse

Psykisk helse og rus består av to avdelinger; forebygging og rehabilitering og sosialambulerende team. Høsten 2023 ansetter enheten en erfaringskonsulent i 50% stilling.

Avdeling forebygging og rehabilitering består av psykisk helsearbeidere, ruskonsulenter, Vossbakke aktivitetssenter og innsatsteam.

Sosialambulerende team består av Vossgate boliger, Charlottenlund boliger, ubemannede ettervernsboliger, lavterskelteam, hjemmetjeneste, miljøtjeneste, feltsykepleier, boligsosial konsulent og bo-oppfølger.

Økonomi: Enheten drifter godt i tråd med budsjetttrammene. Med langsiktig planlegging og tjenesteinnovasjon har enheten frigjort kapasitet innenfor egne budsjetttrammer til de satsningsområdene som er prioritert innen tjenesten.

Enhet NAV

Enhetens innsats skal bidra til at flere kommer i arbeid eller beholder arbeid. Enheten skal bistå både enkeltindivider og virksomheter. NAV skal også bidra til et velfungerende arbeidsmarked. Enheten har blant annet tiltak for økt arbeidsinkludering og integrering av utsatte grupper.

NAV Grimstad består av tre avdelinger; Marked, Oppfølging og Kommunale tjenester

Økonomi: Fra 1. juli 2023 økte de nasjonale sosialhjelpssatsene med 10 %, merkostnad denne økningen vil påføre kommunene er blitt kompensert gjennom økte rammeoverføringer til kommunene. NAV Grimstad fikk i 1. tertialrapport tilført midler til formålet. Presset på sosialhjelp er økende i den dyrtiden landet nå er inne i.

En vesentlig del av kostnadsbildet til NAV er arbeidet rundt bosatte flyktninger, krigen i Ukraina har medført betydelig ekstraarbeid for enheten og kommunen generelt. Kostnader rundt denne gruppen føres fortløpende på et prosjektnummer og finansieres fra en avsatt budsjett-pott som sees i sammenheng med økningen i introduksjonstilskuddet kommunen mottar. Kostnadene til introduksjonstilskudd til bosatte flyktninger fra andre nasjoner er fallende, det medfører at enheten kan frigjøre midler innenfor enhetens ramme for å finansiere oppstarten og driften av Ungdomshuben. Etableringen av Ungdomshuben ble vedtatt i PS 132/2023.

Enhet	Navn på tiltak	Budsjett 2024	HP 2024 -2027
NAV	Stedlig ledelse Ungdomshuben	0,9 mill. kr	3,6 mill. kr
NAV	Miljøterapeut Ungdomshuben	0,8 mill. kr	3,2 mill. kr
NAV	Drift Ungdomshuben	0,55 mill. kr	2,2 mill. kr
NAV	Tiltak Ungdomshuben	0,09 mill. kr	0,36 mill. kr
NAV	Inventar og utstyr Ungdomshuben	0,3 mill. kr	
NAV	Aktiv på dagtid	0,17 mill. kr	0,68 mill. kr

Enhet hjemmebaserte tjenester og rehabilitering

Enheten gir helse og omsorgstjenester til innbyggere slik at de kan bo lengst mulig hjemme. Enheten gir tjenester på de fleste trinnene i innsatstrappa. Enhet hjemmetjenester og rehabilitering består av fem avdelinger:

Fysio- og ergoterapiavdelingen består av hjelpemiddeltjenesten, velferdsteknologi, hverdagsrehabilitering, fysio- og ergoterapitjenester og Frisklivssentral.

Praktisk bistand og aktivitet består av dagsenter for mennesker som har en demens diagnose, praktisk bistand og BPA.

Hjemmebaserte tjenester som gir helse og omsorgstjenester på dag, kveld og natt.

Korttidsavdeling som gir korttidsopphold og avlastningsopphold til innbyggere som skal hjem etter oppholdet.

Økonomi: Enheten har over tid hatt budsjettmessige utfordringer, presset på tjenestene har vært økende, kapasiteten for lav og tilgangen på kvalifisert personell utfordrende. Demografiutviklingen i kommunen viser en betydelig vekst i de eldste aldersgruppene som potensielt vil gi et økt press på enhetens tjenester i årene fremover. I 2023 viser prognose et betydelig merforbruk, i budsjettet for 2024 er det ikke tilført ytterligere midler til tjenestene enheten leverer. Kravet til enheten er at de gjennom strukturert arbeid må drifte i tråd med det budsjettet de har fått tildelt.

Bruk av bemanningsenheten, få ansatt i vakante stillinger og sykefraværsoppfølging er avgjørende. Enheten har en ytterligere bruk av helseteknologi med tilhørende gevinstrealisering innenfor enhetens rammer. Tiltak som oppgavedeling og lagerbygg for hjelpemiddeltjenesten (ref. PS 46/23).

Forebyggende arbeid videreføres som i dag gjennom avdeling for Fysio- og ergoterapi. Det er ikke funnet rom for ytterligere styrking av disse tjenestene i budsjettet for 2024. Enheten er inne i viktige omstillingsprosesser i henhold til innsatstrappen.

Enhet habilitering

Enhet for habilitering er en av de større enhetene i kommunen, og gir tjenester til personer i alle aldersgrupper med nedsatt funksjonsevne. Enhetens primæroppgaver er å bidra til at tjenestemottakerne ut fra sine forutsetninger kan mestre daglige gjøremål og sikres samfunnsdeltakelse. Enheten leverer tjenester i boliger med mulighet for heldøgntjenester, avlastning, barneboliger, privat avlastning, omsorgsstønad og ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) deriblant leverandørkontroll. I tillegg har enheten ambulerende tjenester, og leverandørkontroll med fem kjøp.

I kommunenes planer må det tas høyde for at kommunen har mange innbyggere som har og fortsatt vil ha behov for kommunale tjenester.

Enhet for habilitering er fra 2024 organisert i seks avdelinger. På grunn av omfang av kompleksitet i tjeneste som leveres av avdeling Barn/unge er denne besluttet delt opp i to avdeling; avdeling barneboliger og avdeling avlastning.

Økonomi: Enheten har store utfordringer med å drifte i tråd med budsjett. I 1. tertial 2023 ble enheten tilført 6 mill. kr for å kompensere for økte behov, men prognosen for året er likevel et betydelig merforbruk. Kravet til enheten for 2024 er å eliminere merforbruket.

Brukergruppen enheten gir tjenester til er særdeles ressurskrevende, og tjenestebehovet er økende. Boligsituasjonen for brukergruppen har vært krevende over lang tid, noe som har ført til en ineffektiv drift og krevende arbeidsforhold. Det

er spesielt krevende for enheten at mange unge voksne brukere er på vei ut i egne boliger.

Det er ikke funnet finansiering for nye tiltak i budsjettåret 2024. For å få kontroll på økonomien jobbes det blant annet med å se på natttjenestene, ytterligere innføring av helseteknologi og hente ut effektivisering av disse, samhandling med tjenester i andre sektorer.

Det jobbes med å realisere 12 nye leiligheter i Grevstadveien til brukere i habilitering. Byggene er planlagt ferdigstilt i årsskiftet 2025-2026. Det er foreløpig ikke funnet finansiering for drift.

Kompetanse og sykefravær, samarbeid med Bemanningstjenesten og fortløpende fokus på driften står hele tiden på dagsorden.

Spesielt utfordrende for aktiviteten i enheten er den store gruppen brukere i alderen 0 – 17 år, dette er innbyggere som i løpet av få år vil flytte ut i egne boliger og potensielt kreve betydelige tjenester fra kommunen.

Aldersgrupper:	Antall brukere:
0 -17 år	66
18 - 49 år	96
50 – 66 år	23
67 – 74 år	5
Sum	190

Gjennomsnittsalderen for brukerne er 26 år.

Enhet omsorgssentre

Enheten leverer i hovedsak nødvendig helsehjelp til eldre syke mennesker som har behov for heldøgnsomsorg enten i institusjon eller i leiligheter med mulighet for heldøgnstjenester.

Enhet omsorgssentre består av fire avdelinger: Berge gård senter (62 leiligheter), GROM (24 midlertidige langtidsplasser i påvente av ombygging), Frivolltun bo- og omsorgssenter (26 langtidsplasser) og Feviktun bo- og omsorgssenter (56 langtidsplasser). Totalt har kommunen 106 langtidsplasser (og 28 korttidsplasser inne for enhet for hjemmetjenester og rehabilitering). Tilsvarende tall for 2022 var 82 langtidsplasser og 28 korttidsplasser. Veksten av langtidsplasser er gjennomført ved en reduksjon på 26 boliger med mulighet for heldøgnstjenester på Grom.

Enheten har lokalt tilpasset dagsentertilbud på Berge gård senter fire dager per uke.

Begge sykehjemmene er sertifiserte Livsgledehem. Å være sertifisert som Livsgledehem handler om internkontrollsystem for sykehjem med årlig ekstern revisjon og systematisk forbedringsarbeid med tanke på kvalitet til pasientene.

Enhet	Navn på tiltak	Budsjett 2024	HP 2025-2027
Enhet omsorgssentre	Modulsykehjem	1,2 mill. kr	

Demografi og behov for sykehjemsplasser

	2022	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Antall eldre over 80 år	953	1133	1552	1786	2044	2287	2674
Behov for sykehjemsplasser	124	148	202	233	266	298	348
	2023-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2040	2040-2045	2045-2050	
Behov for økning av sykehjemsplasser i femårs intervaller	14	54	31	33	32	50	

Økonomi: Demografien i Grimstad kommune viser at antall innbyggere over 80 år øker kraftig i planperioden, det er vedtatt at Grom skal bygges om fra å være boliger med heldøgnsomsorg til langtidsopphold i sykehjem. Frem til de 40 nye rommene står klar i 2025 drifter enheten 24 midlertidige langtidsplasser. I 1. tertial 2023 fikk enheten tildelt 1,5 mill. kr til å drifte åtte ekstra senger, i budsjett for 2023 var det lagt til grunn 16 midlertidige langtidsplasser. Enheten har funnet rom for å drifte disse plassene innenfor sektorens rammer, økte brukerbetalinger og stram drift vil kunne muliggjøre dette. Men det er ikke rom for å sette inn ekstrabemannings på pasienter som krever ekstra ressurser, eller styrke kveldsbemanningen.

Satsningsområder

Sektoren jobber kontinuerlig med utvikling og tilpassing av organisasjonen. Sektorens mål vil alltid være at organiseringen skal

- Tilrettelegge for at så mange som mulig kan bo trygt hjemme
- Gi gode tilbud til de som av ulike årsaker ikke kan bo hjemme
- Tilrettelegge for frivillighet (samarbeid med lag og foreninger)
- Innføre og implementere innsatstrappen som metode
- Jobbe med tidlig innsats og forebyggende arbeid
- Bidra til å redusere utenforskap
- Bidra med kompetanse til innbyggere
- Ha gode rekrutteringstiltak og sikre at vi beholder medarbeidere
- Tilby lære plasser og oppfølging av lærlinger
- Tilrettelegge for kompetanseplanlegging og sikre rett personell på rett plass
- Samarbeide med kompetansemiljø og næringsliv og tilby god yrkesveiledning
- Bidra til å synliggjøre forsknings- og teknologimiljøer
- Tilrettelegge for samhandling mellom akademia, næringsliv, kommuner og andre offentlige aktører
- Være pådriver for mer nyskaping og innovasjon innenfor teknologi

Utviklingstrekk

Fellesskap og mestring – Bo trygt hjemme (Meld. St. 24 (2022-2023))

De overordnende målene med reformen er å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, styrket forebygging og mer målrettede tjenester. Videre dreier det seg om å sikre bedre bruk av personell og de samlede ressursene, og gjennom dette bidra til at alle som trenger det får tilgang til gode og trygge tjenester. Aldersvennlige og sosialt bærekraftige byer og lokalsamfunn er viktig for å nå målet om at flere skal kunne bo trygt hjemme. For å nå målene i reformen må kommunen jobbe samlet og tverrsektorielt.

Behov for omstilling og endring sett opp mot bemanningsutfordringer

Grimstad kommune står ovenfor demografiske endringer med flere eldre i årene fremover. Endret demografi fører til endret utgiftsbehov. Samtidig som antall eldre øker reduseres antall personer i yrkesaktiv alder, omstilling og utvikling er derfor avgjørende. Det er også slik at det vil være økt etterspørsel etter helsetjenester i aldersgruppen 0 – 67 år.

Tall fra SSB viser at befolkningssammensetningen i Grimstad vil endre seg betydelig fremover. Dette medfører at aldersbæreevnen, forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen (16 - 66 år) og den eldre del av befolkningen (67+) svekkes betydelig.

Helsepersonellkommisjonens rapport: Tid for handling (NOU 2023:4)

Helsepersonellkommisjonen påpeker at målsettingen om å beholde og utvikle gode og bærekraftige tjenester til befolkningen bare er mulig dersom det innføres tiltak som er omfattende nok. Det anbefales en helhetlig innsats som kan struktureres under følgende seks områder:

Helse- og omsorgssektoren er godt i gang med flere av tiltakene som anbefales i rapporten:

- Innføring av helseteknologi
- Automatisering av rapporteringsarbeid, og det jobbes med utvikling av automatisering på andre områder, som innleie
- Oppgavedeling – TØRN-prosjektet
 - Enhet hjemmetjenester og rehabilitering med aktuelle avdelinger er kommet langt ift. Oppgavedeling og deltar aktiv i prosjektet TØRN.
 - Enhet omsorgssentre er i en god prosess ift. Oppgavedeling og har fremlagt prosjektplan.
 - Enhet habilitering jobber med oppgavedeling opp mot ulike team.
- Erfaringskonsulenter i enhet psykisk helse og rus
- Videreutdanning av sykepleiere til avansert klinisk allmennsykepleier (AKS)
- Investeringsprogram og eiendomsmasse for helse- og omsorg
- Heltid; sektoren har særlig det siste året vist til god framgang ift. Økte stillingsprosenter
- Nytenkning om arbeidstider – kalenderplaner
- Kompetanseutvikling – kompetanseplaner

- Følger med på utvikling/nye reformer og bidrar inn – eks. «Leve hele livet», «Bo trygt hjemme»
- Utvikling og drift av Voksenskolen
- Legeplan
- Innsatstrappen
 - Kommuneplanens samfunnsdel har strategien:
 - «Vi skal innføre og implementere innsatstrappen som metode»
 - Utvikling av ressurskalkulator
 - Tverrsektoriell arbeidsgruppe
 - Innsatstrappen benyttes som verktøy for å jobbe med fokus på folkehelse, helsefremming og tidlig innsats
 - Tjenestekontoret har tatt innsatstrappen i bruk som metode ved tjenestetildeling
 - Innsatstrappen ligger i «klikk-bar» versjon på kommunes hjemmeside

Trinnene i den helhetlige innsatstrappen viser grad av inngripen i innbyggernes liv

Utenforskap og deltakelse i arbeidslivet

En av hovedutfordringer i Agder er at man samlet har en lavere andel sysselsatte enn landet som helhet, og Grimstad kommune er en av kommunene i Agder som har lav sysselsetting.

I rapporten Bemanningsutfordringene i helse- og omsorgssektoren utarbeidet for KS og arbeidsgiverorganisasjonen Spekter beskrives de demografiske endringene, med en stadig større og eldre befolkning, som den viktigste enkeltdriveren for det økende behovet for helsetjenester. Dette er en utfordring som har vært kjent i mange tiår, og vi står nå i en situasjon med stor mangel på helsepersonell. Det er behov for å endre omstillings-takten betydelig dersom kommunen skal kunne gi forsvarlige tjenester også i årene som kommer.

I rapporten pekes det på fire utfordringer:

- Norge er det OECD-landet med høyest andel av arbeidsstyrken ansatt i helsesektoren.
- Stor mangel på arbeidskraft i helsesektoren.
- Lav produktivitetsvekst.
- Akselererende vekst i behovet for arbeidskraft i helsesektoren.

Vi vil være helt avhengig av å mobilisere arbeidskraft videre fremover for å ha tilstrekkelig arbeidskraft i årene som kommer. Dette er en av hovedstrategiene til NAV frem mot 2030, og vi er avhengig av å fortsette og videreutvikle et godt samarbeid på tvers av offentlig og privat virksomhet for å lykkes med dette arbeidet.

Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjeller (Meld. St. 15 (2022-2023))

God helse og gode levekår henger sammen, og folkehelsearbeidet må legge til rette for en bedre helse for alle. Helsepersonellkommisjonen har i sin rapport vist til at riktig oppgavedeling starter med folkehelsearbeid, forebygging, tidlig innsats, helsefremmende arbeid og styrking av befolkningens helsekompetanse. De brede, tverrsektorielle folkehelseiltakene er fundamentet for god helse og livskvalitet i befolkningen og for en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste.

Innovasjonsarbeid

Helse- og omsorgssektoren skal på døgkontinuerlig bases levere gode helse-, omsorg og velferdstjenester. Sektoren har et stort ansvar for å utvikle, forbedre eller endre kommunens tjenestetilbud. Et av sektorens mål er å videreutvikle fremtidsrettede og bærekraftige tjenester. Ved implementering av innsatstrappen må det være et kontinuerlig fokus på tjenestetildeling og tjenesteproduksjon slik at driften blir ytterligere optimalisert og avstemt med de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

Sektoren må fortløpende effektivisere tjenesteproduksjonen slikt at kostnadsnivået ligger på gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 9 innen alle tjenesteområdene. Sektoren og økonomirådgiver har, i samarbeid med helselederforum i Østre Agder, arbeidet systematisk for å konkretisere utviklingsområder og tiltak som vil bidra til at vi når målet om redusert kostnadsnivå.

Utviklingsområder 2024 - 2027:

- Helse- og omsorgstjenestene må vokse på en klok og bærekraftig måte

- Innsatstrappen skal være helhetlig dimensjonert med god vurdering, tildeling og utførelse av tjenestene
- Helhetlig boligpolitikk for å redusere behovet for heldøgns omsorgstjenester

Fokus må være: (ikke prioritert rekkefølge)

- Økt frivillighet blant annet inn i omsorgsentre gjennom å videreutvikle system for samarbeid mellom frivillige og kommunen.
- Fokus på tidlig innsats og aktivitet i innsatstrappen. (venstrevridning av innsats og fokus)
- Utvidet bruk av velferdsteknologi. Ved tildeling av helse- og omsorgstjenester skal velferdsteknologi vurderes som førstevalg.
- Optimalisere drift av samlokalisert nattjeneste, blant annet ved økt bruk av digital hjemmeoppfølging. .
- Transportkostnader må gjennomgås
- Ny drift av felles kommunalt lager samt hjelpemiddellager bør kunne ta ut effekt.
- Vedtatt investeringsprogram må kontinuerlig gjennomgås/oppdateres.
- Videre utredning og planlegging av universitetssykehjem
- Den vedtatte legeplanen, herunder nytt legesenter i campusområdet, skal ha fokus
- Kalenderplanene skal kontinuerlig gjennomgås for å optimalisere brukerfokus ved at høyest mulige stillingsprosjenter har fokus
- Bemanningstjenesten 2.0 skal videreutvikles
- Tjenestekontoret skal fortsatt videreutvikles .
- Fokus på arbeidstidsordninger, langvakter, helgetimetall slik at vakanseproblematikk og sykefravær blir redusert

- Samarbeidet mellom enhet habilitering og skole må videreutvikles.
- videreutvikle og satse ytterligere på hverdagsrehabilitering.
- utvide TØRN-prosjektet med tanke på oppgaveorganisering i alle enhetene.
- ha fokus på evidensbaserte tiltak som «Nye mønstre» organisert via familiekoordinatorer og UngdomsHUB.
- Informasjonsarbeid mot innbyggergruppen over +/- 80 år med tanke på boligplanlegging og kunnskap om helseteknologi.
- ha høyt fokus på kompetanseutvikling og læring, jamf. sektorens kompetanseplan.
- bidra aktivt inn mot regionale strukturer.

Flere av de skisserte områdene jobbes det allerede systematisk med.

Det er innarbeidet måltall knyttet til utvidet bruk av teknologi som innføring av digitalt tilsyn og elektronisk medisineringsstøtte.

Heltidsstillinger og oppgavefordeling er to dimensjoner som kan bidra til å dempe fremtidige bemanningsutfordringer i helse- og omsorgssektoren. Grimstad kommune er en av kommunene som er valgt ut som pilot i Tørn, et prosjekt i regi av KS om målrettet bruk av velferdsteknologi i oppgavedelingen.

I sektoren er gjennomsnittlig stillingsstørrelse 77%. FAFO har utarbeidet rapport 2023:22 om heltid. Denne studien har bekreftet tidligere studier om at det kan være lurt å satse på kontinuitetsbærerne, altså de som jobber i 80 prosent

stilling eller mer. Dette gjelder dersom ansatte ikke vil jobbe i hel stilling og arbeidsgiver mener det er greit at vedkommende jobber redusert. I tillegg til at kontinuitetsbærerne gjør en god jobb, er det også lettere å rekruttere mange deltidsansatte opp til dette nivået framfor å presse dem opp til 100 prosent. Rent praktisk er det lettere å få turnusen til å gå opp hvis noen jobber 80 og ikke alle 100 prosent. Samtidig gir dette rom for noen rekrutteringsstillinger. Tjenestestedet blir da også mindre sårbart i håndteringen av uventet fravær. Økonomisk kan dette også være lurt. Vi hadde på forhånd en hypotese om at de siste prosentene ville være de dyreste å fylle opp. Den har vi fått bekreftet i denne studien.

Alle ledige stillinger blir vurdert opp mot effektivitet og stillingsstørrelse.

Investeringsprogrammet

En rekke analyser peker på et stort effektiviseringspotensial knyttet til investering i teknologi og infrastruktur innen helse- og omsorg. Til forskjell fra andre nordiske land har investeringsnivået i prosent av totale helseutgifter vært fallende over tid i Norge. Når det gjelder bemanning og arbeidskraft er utviklingen motsatt. I Norge har antall ansatte innen helse- og omsorg pr. 1000 innbyggere økt kraftig, mens en i Danmark og Sverige har hatt lavere vekst.

For å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester frem mot 2040 planlegger kommunen å utrede og bygge nye helsebygg som inneholder fremtidsrettede funksjoner. Det vises her til investeringsprogrammet som peker på mulighetsstudier og forprosjekter for sykehjemsplasser, GROM

og universitetssykehjem, og behov for boliger for personer med funksjonsnedsettelse.

Planlagte nybygg skal gi driftseffektive enheter med reduksjon i årlige driftskostnader. I krevende arbeid med å beholde og rekruttere nødvendig helsepersonell er nybygg med ny teknologi og robuste fagmiljøer viktige grep.

For Grimstad kommune er en kapasitetsøkning på institusjonsplasser, herunder korttids- og rehabiliteringsplasser, boliger med mulighet for heldøgns tjenester samt dag- og aktivitetstilbud helt nødvendig grunnet veksten i antall eldre.

Grimstad kommune vil fortsette arbeidet med å dreie helse- og omsorgstjenestene over til en modell med økt grad av korttids- og rehabiliteringsplasser, kombinert med videreutvikling av hjemmetjenester. Kommunen må satse mer på tidlig innsats og forebygging - og mindre på reparasjon, slik at flere eldre holder seg friskere og kan bo hjemme lenger. Måten å arbeide på må endres for å møte veksten i antall eldre med økt hjelpebehov. Klokke investeringer er et viktig grep i dette arbeidet.

Fastlegesituasjonen

Fastlegekrisen påvirker i stor grad fastlegeordningen og kommunale allmennlegeoppgaver. Kommunestyret vedtok den 06.09.22 Legeplan for Grimstad kommune, sak 109/22. Legeplanen ble fulgt opp med ny sak "Status - plan for legetjenesten" sak 23/10.

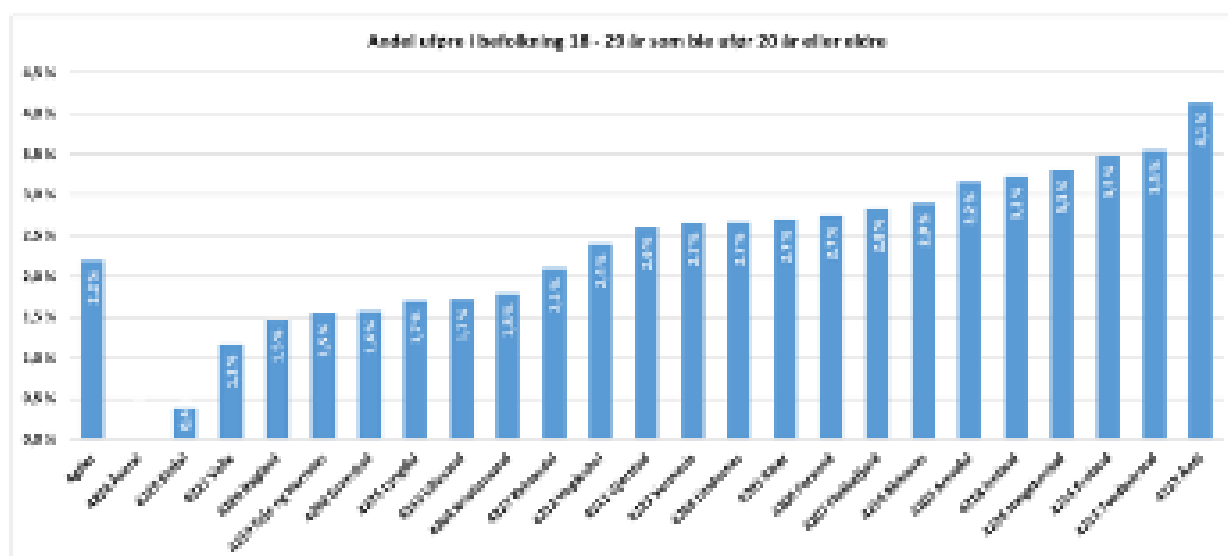
Det er innarbeidet styrking i budsjett for 2023 og 2024. I de neste årene vil det være avgjørende å holde fokus på videreutvikling av legetjenestene. Sektoren har fulgt nøye med på de anbefalinger som ekspertutvalget har kommet fram til. Det er fortsatt utfordrende å rekruttere leger til ledige stillinger/hjemler. Ved vakanser er kommunen avhengig av legevikarer for å drifte forsvarlig. Prisen på legevikarer er økende, og det er stor usikkerhet knyttet til utgifter til legevikarer i kommunedirektørens forslag til budsjett.

De siste årene er fastlegeområdet styrket, både i budsjett og tertialrapporter. Det forventes en ytterligere styrking i de kommende årene. Arbeidet med plassering av legesenter på campus skal ha fokus.

Unge uføre

Personer som får innvilget uføretrygd når de er 18 - 19 år, er mennesker som det ikke er tvil om hvorvidt de har rett på uføretrygd eller ikke. Dette kan være personer med psykisk utviklingshemming, personer som i ung alder har utviklet alvorlige psykiske lidelser eller personer som har fått skade som medfører et klart nedsatt funksjonsnivå, og derav ingen arbeidsevne.

Denne grafen viser hvor mange prosent innbyggere i aldersgruppen 20-29 år som fikk innvilget uførepensjon sammenlignet med de andre kommunene i Agder.

Grimstad kommune ligger lavt på denne statistikken med 1,6 %. Det arbeidet som Jobbsentralen har gjort i over 30 år antas er medvirkende til dette resultatet. Det er likevel mange enkeltpersoner som dette gjelder, og det er viktig å fortsette samarbeidet for at Grimstad kommune skal få enda flere tilbake til jobb og skole.

Sektorens mål:

Satsingsområder i kommuneplanen operasjonaliseres via sektorens mål:

1. Økonomisk kontroll gjennom videreutvikling av fremtidsrettede og bærekraftige tjenester
2. Sykefravær og vakanseproblematikk må reduseres, måltall 9 % (2 + 7)
3. Jobbe sammen med sektor Samfunn og miljø for å klare å gjennomføre kommunens investeringsprogram.
4. Ta ut effekt av bruken av innsatstrappen og gevinstkalkulator
5. Økt innføringstakt av bruk av helseteknologi
6. Kontinuerlig fokus på etikk, kvalitet og kompetanse i tjenesteleveransene

#	Mål	Indikator	Resultat 2022	Siste måling 2023	Mål 2024
1	Mindreforbruk	Sektorens økonomiske resultat	Ikke oppnådd	Ikke oppnådd	Et økonomisk resultat i balanse
2	Under 9 %, 2 % korttid og 7 % langtid	Sykefraværs-statistikk	Ikke oppnådd	12,90% Mål på korttidsfravær: 2,4%	Totalt sykefravær 9%, 2% korttid og 7% langtid
3	Mulighetsstudier går over i neste fase, bygging av	Oppstart av byggeprosjekter	Igangsatt i 2022	Grom i forprosjekt, Grefstadveien i forprosjekt	Oppstart byggeprosjekt sykehjem/ GROM/boliger i enhet for habilitering
4	Bruk av ressurskalkulator	Flere tjenester på lavere nivå i innsatstrappa	Igangsatt 2022	Mål nådd: Økt tilbudet på trinn 4 – flere dagaktivitets-plasser	Vri tjenestetilbudet fra de høye trinnene til trinn 1-4 med 1 mill kr.
5	Digitaliseringsplan	Antall nye digitale hjelpemidler	Måloppnåelse, se årsmelding	95 Evondos/karie, 20 GPS, 50 ilog, 20 digitale hjemmeoppfølging, 45 digitale tilsyn	Operasjonalisere digitaliseringsplan i den enkelte enhets handlingsplan
6	Kompetanse og kvalitet	Oppnåelse av enhetenes handlingsplaner	Måloppnåelse se årsmelding	De fleste mål er oppnådd	Operasjonalisere strategisk kompetanseplan i den enkelte enhets handlingsplan
7	Kunstig intelligens	Oppstart av rapporter i Power BI	Måloppnåelse se årsmelding		Innføring av kunstig intelligens i turnusplanlegging, og for vaktlisteoptimalisering
8	Andel unge uføre under 30 år skal ikke øke sammenlignet med foregående år	Andel unge uføre	3,10 %	Resultat foreligger høsten 2024	Andel unge uføre under 30 år skal ikke øke sammenlignet med foregående år
9	Overgang til jobb for unge under 30 år skal øke sammenlignet med foregående år	Andel med overgang til jobb	72 %	Resultat foreligger desember 2023	Overgang til jobb for unge under 30 år skal øke sammenlignet med foregående år
10	Andel familier i vedvarende lavinntekt skal ikke øke sammenlignet med foregående år	Andel familier i vedvarende lavinntekt	Resultat foreligger høsten 2023	Resultat foreligger høsten 2024	Andel familier i vedvarende lavinntekt skal ikke øke sammenlignet med foregående år

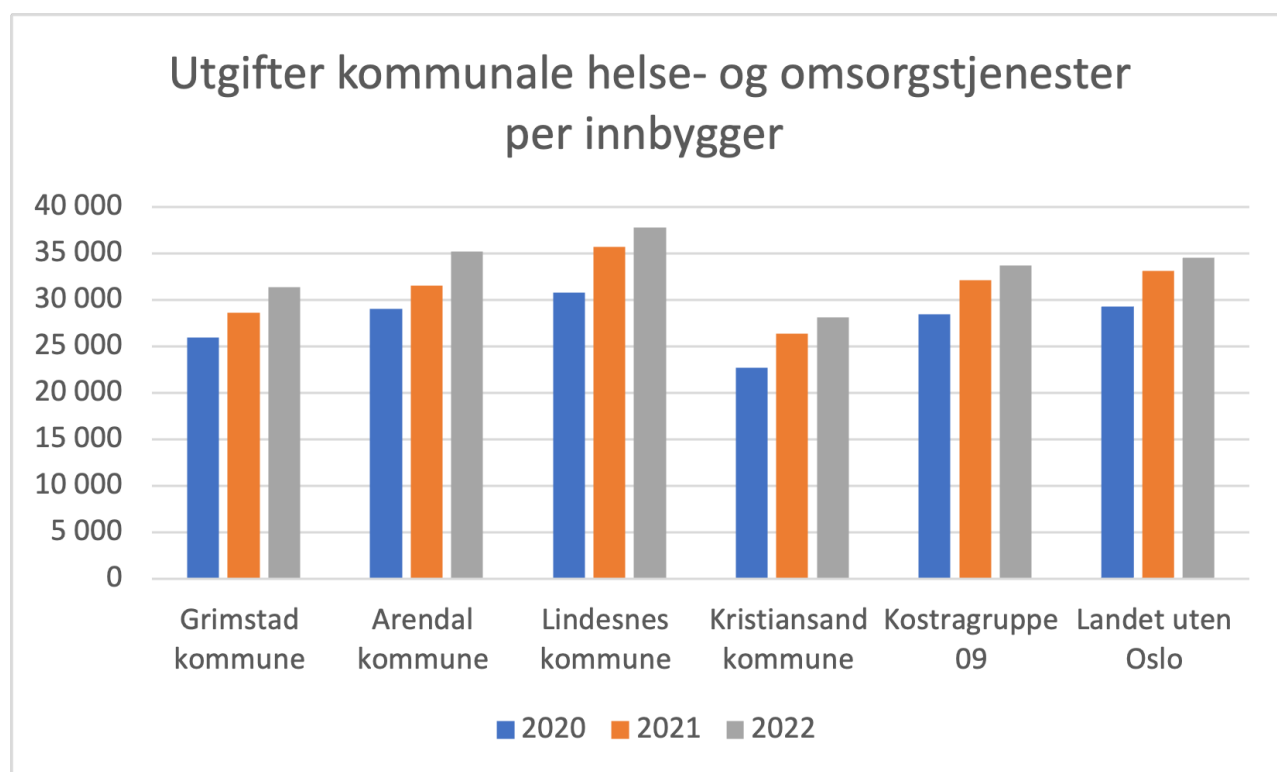
KOSTRA

Nedenfor vises ulike kostratall som en tenker har relevans for området. Disse har vi fordelt på a) prioritet b) produktivitet c) dekningsgrad d) kvalitet e) grunndata f) andre nøkkeltall. Det er sammenlignet opp mot Arendal kommune, Lindesnes kommune, Kristiansand kommune, Kostragruppe 09 og landet uten Oslo

Prioritet

Når det gjelder indikatorer på hvordan kommunen prioriterer helse- og omsorgsområdet

så ligger Grimstad kommune under Arendal kommune, Lindesnes kommune, kostragruppe 9 og landet utenom Oslo når det gjelder kommunale utgifter til helse og omsorgstjenester per innbygger.

Når det gjelder institusjonsdrift så ligger kommunen markant under.

Tallene som peker mot hjemmebasert omsorg viser at kommunen dreier mot hjemmebaserte tjenester hvor en ser en større satsing enn sammenligningsgruppene med unntak av Lindesnes kommune. Dette gjelder også for rusomsorgen, hvor kommunen ligger høyere enn sammenligningsgruppen.

Kommunen ligger under kostragruppen, landet uten Oslo og Lindesnes kommune når det gjelder utgifter til helse. Helsestasjon og barnevern er overført til Oppvekstsektoren.

Produktivitet

Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter ligger i 2022 lavere enn sammenligningsgruppen med unntak av Kristiansand kommune.

Det er verd å merke seg at utgifter per oppholdsdøgn i institusjon ligger markant lavere enn sammenligningsgruppen.

Dekningsgrad

Andel innbyggere over 80 år som bruker hjemmetjenester har vist tydelig økning fra 2020 – 2022, og er nå høyere enn sammenligningsgruppen.

Kommunen ligger høyere enn sammenligningsgruppen når det gjelder innbyggere i hjemmetjenesten i aldersgruppen 0 – 66 år.

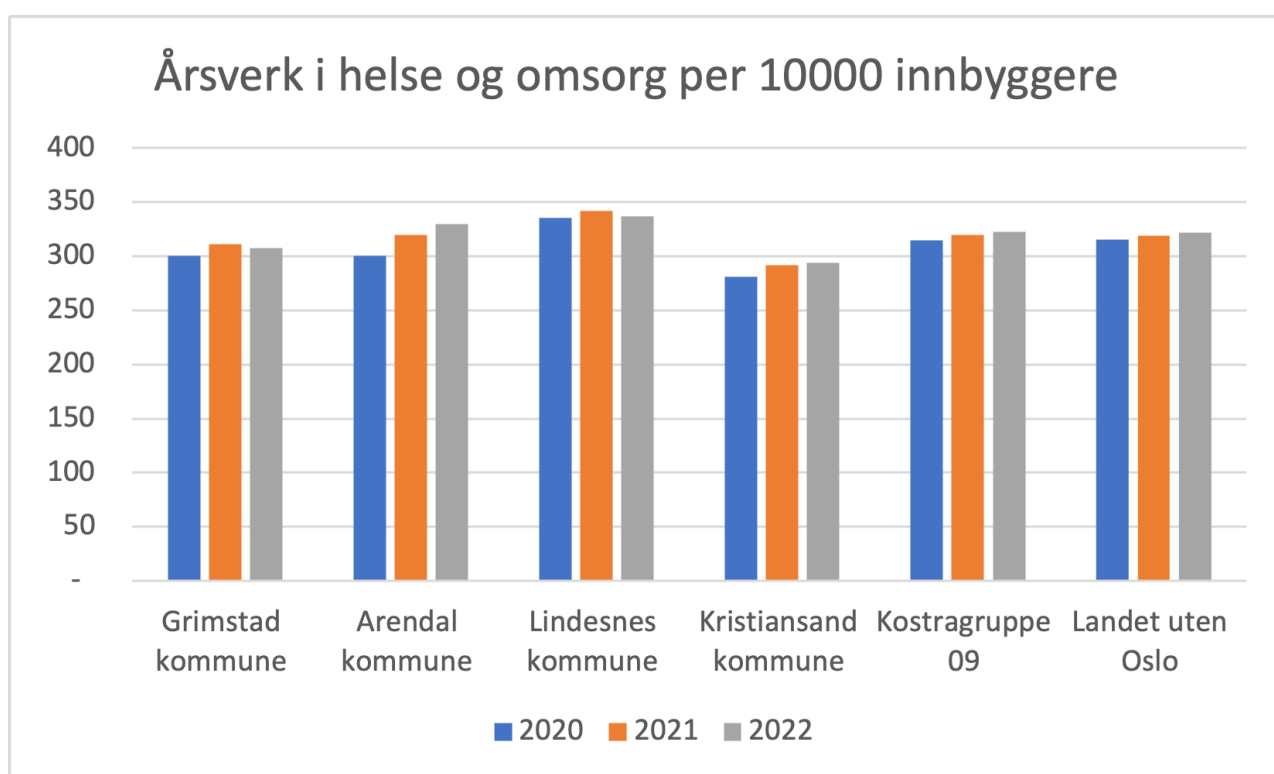
Andel innbyggere over 80 år som er beboere i institusjon, ligger i 2022 høyere enn sammenligningsgruppen med unntak av Landet uten Oslo. Det er verd å merke seg at «Plasser i institusjon i prosent av innbyggere over 80 år» i tabell 07800. ble avsluttet etter 2016. Grimstad hadde i 2016 13,3%. Andel innbyggere over 80 år som er beboere på institusjon var i 2022 10,3%

Når det gjelder sosialområdet viser tabellene en stigende tendens fra 2021 til 2022. Det gjelder også for sammenligningsgruppen.

Men det er verdt å merke seg at kommunen i 2022 har 418 barn som vokser opp i familier som mottar sosialhjelp.

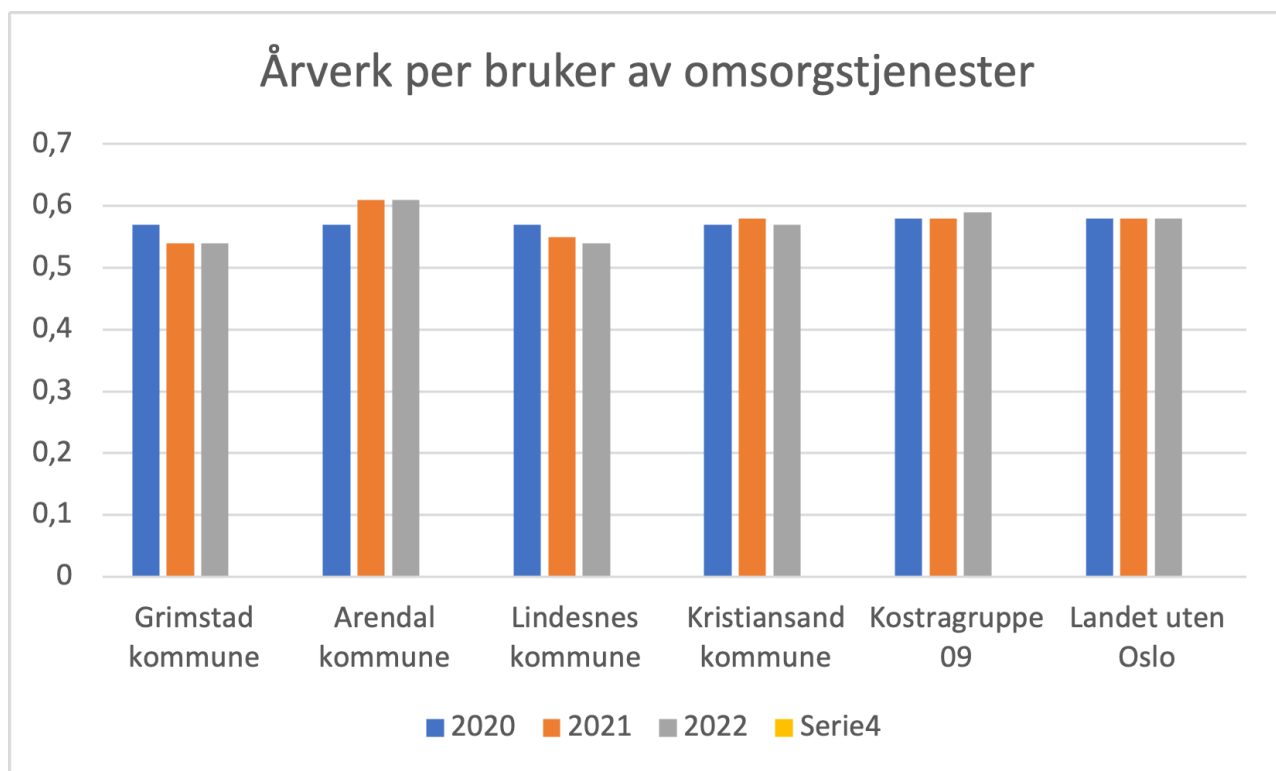
Kvalitet

Årsverk i helse og omsorg per 1000 innbyggere ligger lavere enn sammenligningsgruppen med unntak av Kristiansand kommune.

Det er positivt at andel brukerrettede årsverk med helsefagutdanning ligger høyere enn sammenligningsgruppen, Lindesnes kommune ligger på samme nivå.

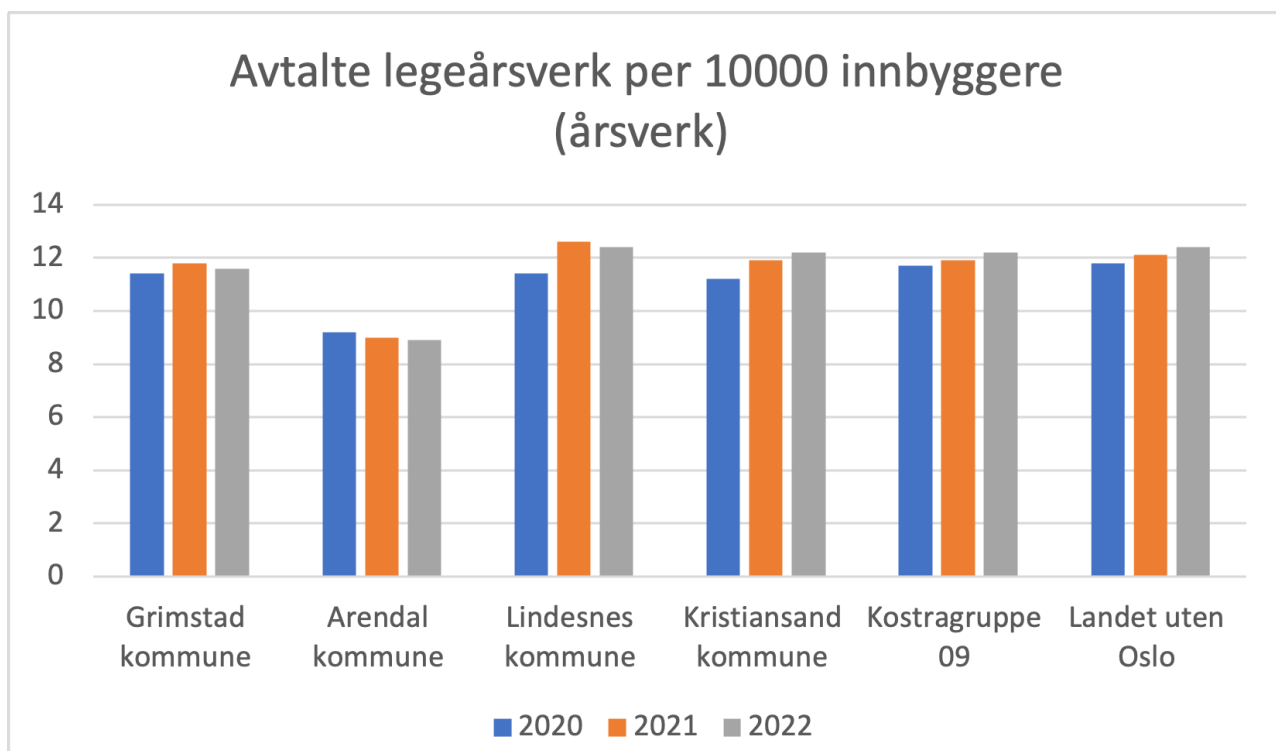
Årsverk per bruker av omsorgstjenester ligger lavere enn sammenligningsgruppen, Lindesnes kommune ligger på samme nivå.

Det er verdt å merke seg at fysioterapiårsverk ligger lavene enn sammenligningsgruppen.

Grunndata

Antall legeårsverk ligger under nivået i sammenligningsgruppen med unntak av Arendal kommune.

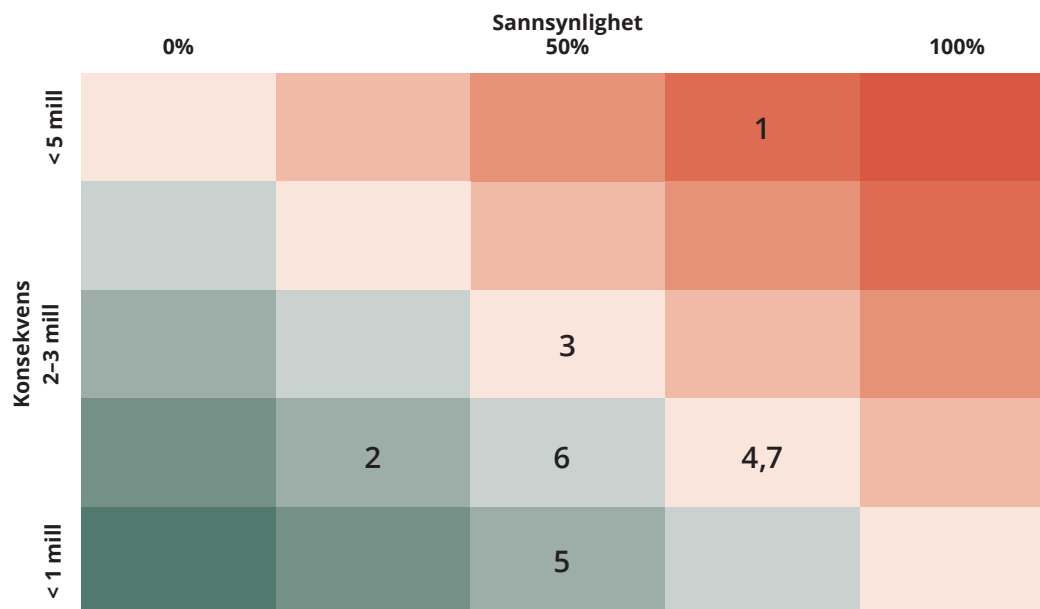
Andre nøkkeltall

Gjennomsnittlig listelengde per fastlege ligger noe høyere enn sammenligningsgruppen med unntak av Kristiansand kommune i 2022.

Når det gjelder ressursbruk helse- og omsorg per innbyggere så ligger kommunen lavere enn sammenligningsgruppen med unntak av Kristiansand kommune, men har vist økning fra 2020 – 2022.

Når det gjelder dagaktivitetstilbud i aldersgruppen 67 – 79 så ligger kommunen markant høyere enn sammenligningsgruppen med unntak av Lindesnes kommune. Nivået på dagaktivitet gjenspeiler kommunens satsing på aktivitet jamf. Innsatstrappen.

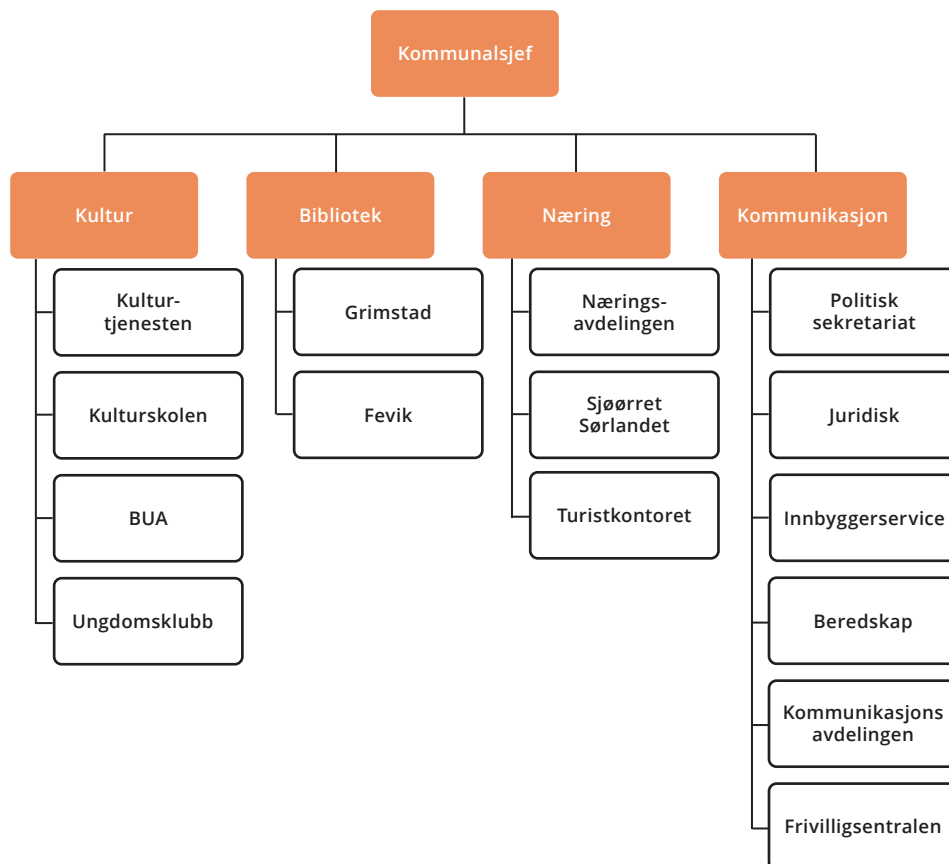
Risikomatrise

#	Risiko	Mulige tiltak
1	Økt vedtaksvekst på helse- og omsorgstjenester i enhet for habilitering generer administrative og økonomiske utfordringer (eks bemanning og kompetanse)	Gjennomgang av natt-tjenesten med tanke på effektivisering. Gjennomgang av turnus. Vurdere kjøp av tjenester på enkeltområder. Samarbeid med Langemyr skole. Kostnadskrevene tjenester vil ikke bli iverksatt før økonomi og organisering er på plass.
2	Usikkerhet om fastlegesituasjonen. Ved vakanser må det leies inn dyre legetjenester. Kostnader til felles legevakt og Helsebygg IKS	Legeplanen
3	Personellmangel. Ikke tilstrekkelig tilgang på fagfolk som kreves for å utføre forsvarlig helsehjelp. Kan føre til kostbare løsninger som overtid, forskjøven arbeid og innleie fra vikarbyrå	Styrke rekrutteringsarbeidet. Ytterligere oppgavefordeling ved å benytte andre ressurser enn helsepersonell. Bredde ut teknologiske hjelpemidler i langt større omfang. Omdømmebygging. Matche vilkårene til nærliggende kommuner.
4	Økt utbetaling av sosialhjelp grunnet økte levekostnader (strøm, drivstoff, mat og renter)	Gode vurderinger av sosialhjelpssøknader og konsekvent vedtakskontroll. Tett arbeidsrettet oppfølging som bidrar til overgang til jobb og selvforsørgelse.
5	Økte matvare og drivstoffpriser	Redusere matsvinn. Kjøpe el-bil der det er mulig.
6	Enhet omsorgssentre og innleie ved ekstra behov for enkeltbrukere	Gjennomgang av natt-tjenesten med tanke på effektivisering. Gjennomgang av turnus.
7	Lagerbygg - Kostnader til leie av lagerbygg for hjelpemidler og Jobbsentralen.	Vurdere muligheter for effektivisering av bygningsmasse

Kommunikasjon, kultur, næring

Organisasjonskart

Rammeoppbygging budsjett 2023	
Kommunikasjon, kultur og næring 2024	
IB 2023	71 231 000
Endringer ØP 2023-2026	-3 437 000
1. tertial 2023	870 000
Lønnsoppgjør 2023	1 687 000
Deflator	880 000
Kuttforslag	-500 000
SUM KKN RAMME 2023	70 731 000

Økonomi

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Kirke og trossamfunn	18 002	18 639	18 789
Kommunikasjonsavdelingen	10 041	12 596	12 227
Næring	9 876	8 767	6 823
Bibliotek	6 136	6 225	6 712
Kulturtjenesten	22 800	25 004	26 180
Kommunikasjon, kultur og næring	66 855	71 231	70 731

Kommunikasjon, kultur og næring har i 2023 i all hovedsak hatt et resultat i balanse, både på enhets- og sektornivå. På månedsbasis kan det forekomme avvik, men prognosen for året er at sektoren går i balanse. Et stadig strammere budsjett medfører imidlertid også stadig strengere prioriteringer.

I årets budsjett er det kun tatt inn fire tiltak. Dette er kostnader som uansett vil påløpe pga inngåtte avtaler el.a.).

Endringer	Beløp	Enhet
Avtalefestede tilskudd med prisvekst Kulturtjenesten. Dette er kostnader som uansett vil påløpe. Deflator på 4,9 % er benyttet.	380 000	Kultur
Fjæreheia Amfi tilskudd prisjustering.	100 000	Kultur
Den norske kirke i Grimstad deflator (lønnjustering)	400 000	Kirken
Økte transportkostnader (bøker), prisvekst avtaler	65 000	Bibliotek
Behov det ikke er funnet inndekning for	Beløp	Enhet
Reversering av kutt i ramme, jf budsjettinnspill fra Kirken	500 000	Kirken
Agder Europakontor iht KS-vedtak sak 23/149	210 000	Næring
Økt stilling Ungdomsklubben + BUA Ref vedtak 23/041 om å styrke BUA m.m. Stor betydning for arbeid med innsatstrappa)	1 000 000	Kultur
Økt tilskudd Grimstad kulturhus KF, jf budsjettinnspill fra Grimstad Kulturhus KF	733 250	Kultur (tilskudd)
Prosjektmidler Ibsen- jubileum 2028 vedtatt KS 23/121	500 000	Kultur
Kutt	Beløp	Enhet
Redusert tilskudd Etablerersenteret Agder IKS	-100 000	Næring
Reduksjon tilskuddsmidler	-100 000	Næring
Kommunikasjon, red. driftsmidler (konsulenttjenester og post/bank)	-200 000	Kommunikasjon
Reduksjon tilskudd Den norske kirke	-100 000	Kirken
Nedleggelse Fevik bibliotekfilial	-65 000	Bibliotek

I praksis tar samtlige enheter i sektoren kutt. Ingen enheter får heller kompensert prisvekst. Næring må ta et kutt i tilskuddsmidler. Når det gjelder reduksjon i bevilgning til Etablerersenteret Agder IKS, så skyldes dette at man betaler et lavere driftstilskudd til Etablerersenteret Agder IKS enn man gjorde tidligere til Etablerersenteret IKS. Det ville vært ønskelig å økt tilskudd til Grimstad Næringsforening og Grimstad Min By, men gitt reduksjon i den totale rammen så er det ikke mulig. Kultur må dekke en del kostnader som påløper i forbindelse med avtaler inngått med Ibsenkompaniet (bl.a. vakthold) i Fjæreheia, og tar dermed også indirekte et kutt i driftsbudsjettet.

Grimstad Kulturhus KF har bedt om en vesentlig økning i sitt driftstilskudd. Dette har ikke vært mulig å imøtekomme. Siden Frivilligsentralen er i kulturhuset uten å betale leie har man dermed også ansett at kulturhuset tar et indirekte kutt ved at dette ikke er kompensert, og kulturhuset er derfor ikke pålagt noe kutt utover dette. Innspill fra Grimstad kulturhus KF følger som vedlegg til saken. Behov for økt driftstilskudd begrunnes med behov for vedlikehold og fornying av scene-teknisk utstyr, tappt inntekt byggetid Pan, gjennomføring av festivalen PANorama, risikokapital til konsert- og teatersatsing og dekning av kostnader Frivilligsentralen. Tidligere år har kommunestyret vedtatt budsjettet til Grimstad kulturhus KF i en egen sak, men i år settes kun rammen for driftstilskudd i kommunens budsjett. I Kommuneloven § 9-8 står det følgende: "Styret for foretaket vedtar et eget årsbudsjett innenfor de rammene som kommunestyret [eller fylkestinget] har vedtatt for foretaket". Det vil derfor være styrets ansvar

å vedta et budsjett som tar høyde for det driftstilskuddet som kommunestyret vedtar.

Det foreslås ett større grep for at sektoren skal gå i balanse. Dette er nedleggelse av Fevik filial (biblioteket). Biblioteket får merkostnader på 65 000 kroner som blant annet skyldes at bibliotektransport av bøker mellom biblioteker øker med 25 %. Kostnadene ved å opprettholde driften av Fevik filial anses å utgjøre om lag samme sum. Det er et godt skolebibliotek på Fevik, og dette vil ikke berøres. Det som berøres er åpnings-tider utover det som dekkes av skolebiblioteket. Kommunedirektørens vurdering er at det er best å samle ressursene i hovedbiblioteket. Nedleggelse av Fevik filial kan dessuten gjøres nå uten at det medfører nedbemanning fordi man nå dekker en stilling der med en midlertidig ressurs.

I tekstvedtak punkt 10 i budsjett for 2023 ble følgende vedtatt:

Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere å opprette en «Ressursbank» der pensjonister som ønsker det kan registrere seg. Ressursbanken skal gi en oversikt over ressurser og fagfelt pensjonistene innehar, og som kommunen og andre kan benytte ved behov.

Det er mulig å opprette en slik ressursbank for eksempel hos Frivilligsentralen, men en ressursbank i seg selv gir bare mening dersom den aktivt følges opp og tas i bruk. Dette vil kreve mer ressurser enn det Frivilligsentralen har nå (1,3 årsverk). Det er også viktig å sørge for at GDPR regelverk overholdes dersom en slik ressursbank skal benyttes av andre i kommunen

eller av eksterne. Kommunedirektøren har ikke funnet det riktig å prioritere opprettelse av en slik ressursbank og flere stillingsressurser til Frivilligsentralen nå.

Kommunikasjon

Kommunikasjon består av politisk sekretariat, juridisk avdeling, innbyggjerservice/ ekspedisjon, beredskap og kommunikasjonsavdeling. Dette er fellestjenester for hele kommunen. I tillegg ligger også Grimstad frivilligsentral (eget styre) under kommunikasjon.

Kommunikasjonsavdelingen har jobbet målrettet med å styrke arbeidet med innsyn og åpenhet. I 2023 har man jobbet målrettet for å oppfylle skjerpede krav til universell utforming av nettsider, dokumenter og videoer. Det jobbes også med å finne gode løsninger for teksting av politiske møter.

Kommunikasjonsavdelingen har samarbeidet bl.a. med Arendal kommune, i å styrke den regionale samhandlingen på kommunikasjon. Det er et stort behov for å rekruttere nødvendig kompetanse til regionen, rekruttere elever og studenter til teknologi- og realfag – og samordne kommunikasjonsiltak for å styrke hele landsdelen.

I politisk sekretariat er det ansatt en ny medarbeider, slik at det nå totalt er tre personer der. I 2023 ble det reversert et kutt fra tre til to årsverk, men dette er ikke videreført til 2024. Dette ble gjort for å ivareta kompetanse og sikre kontinuitet innenfor gjennomføring av valg. I 2024 er

det ikke lagt inn en slik reversering av kutt. Dette betyr strammere rammer fordi man i en periode gjennom året vil ha tre medarbeidere før en av dem går av med pensjon.

Frivilligsentralen er p.t. en del av kommunikasjonsavdelingen, men med et selvstendig økonomi- og personalansvar. Frivilligsentralen har 1,3 årsverk. I budsjett for Frivilligsentralen ligger det lønnsmidler, men ingen driftsmidler. Man har i 2023 klart å finansiere mye av driften gjennom eksterne midler. Det er det håp om at blir mulig også i 2024, men det vil også kreve tid og ressurser for å søke og følge opp eksternt finansierte prosjekter. Det betyr også at Frivilligsentralens er nødt til å prioritere tiltak og aktiviteter der man kan søke ekstern finansiering.

Bibliotek

Bibliotek er en lovpålagt oppgave og en demokratisk grunnpilar i Norge. Gjennom å formidle gratis, allsidig og aktuell kunnskap og kultur, skal satsingen på bibliotek bidra til økt innsikt og verdifulle opplevelser for alle. I Grimstad har vi hovedbibliotek i sentrum og filial på Fevik. Biblioteket har 6,6 årsverk fordelt på 9 stillinger.

Biblioteket inneholder boksamling, lydbøker og film, og har lokaler som benyttes til arrangementer og formidling, både av biblioteket selv og av andre aktører. Biblioteket i Byhaven gjør det mulig å tilfredsstille alle lovpålagte oppgaver, og biblioteket har blitt en storstue for hele kommunens befolkning.

Bibliotekets visjon er at det skal være en attraktiv møteplass mellom mennesker, og et univers av kunnskap og opplevelser som gir høy brukertilfredshet. Biblioteket skal være en informasjons-sentral, et sted for litteraturformidling (bibliotek og dikterbysatsing), et møtested, et kunnskapssted, et sted for dialog, debatt og dypere innsikt, og et sted for dataspill, film og verksteder.

Biblioteket har samme budsjetttramme som tidligere, likevel har de effektivisert driften slik at aktiviteten er kraftig økt sett i forhold til for 5 år siden. Mediebudsjettet ved Grimstad bibliotek ble økt med 100 000 i 2021 og økt med ytterligere 50 000 i 2023. Biblioteket vil dermed komme nærmere et gjennomsnittlig mediebudsjett for Agder. Vi gjør oppmerksom på en kraftig prisstigning på bøker som gjør at tilbudet ikke blir så godt som ønskelig.

Biblioteket skal i 2024 innføre et nytt biblioteksystem, med system, automater og annet tilbehør (dekkes via investeringsbudsjett).

Kultur

Kulturtjenesten har i utgangspunktet ansvar for store deler av kulturfeltet, men har pga ressurstuasjonen prioritert tilbudet til barn og unge:

Huset ungdomsklubb (1,3 årsverk) har åpent to ettermiddager i uka, og er et åpent og inkluderende tilbud for aldersgruppen 13-19 år. Tilbudet er gratis, og det serveres varm mat. De har gratis turer og opplevelser i ferier. UKM (Ung kultur

møtes) er en arena hvor ungdom kan være arrangør, stå på scenen eller delta på utstilling.

Kulturskolen (7,7 årsverk) har ca 335 elevplasser, og gir undervisning i musikk, visuell kunst og teater. Det er ventelister på piano og fiolin. Gratis kulturlørdag gjennomføres 7 ganger i året, og har 4-700 deltakere og speiler det kulturelle mangfoldet i Grimstad. På programmet står teaterforestillinger, sangstund, kunstverksted og konserter.

BUA Grimstad låner ut div friluftsutstyr gratis til alle som ønsker å låne. Vi har hatt en god utvikling mht antall brukere og utlån, godt hjulpet av en sentral beliggenhet. I oktober ble BUA flyttet til Gundersholmen. Sommerfilialen BUA Groos har vært på topp-10 listen i landet.

Andre oppgaver i administrasjonen (2,6 årsverk inkl enhetsleder og prosjektleder Ibsen 2028) er saksbehandling, planarbeid, tildeling av diverse tilskudd, behandling av spillemiddelsøknader, idrett/fysisk aktivitet og friluftsliv. Den kulturelle skolesekken og Ribsenfestivalen gir alle elever (ca 3000 totalt) på hvert klassetrinn profesjonelle kunstopplevelser. Den kulturelle spaserstokken er konserter mm for seniorer. Vi er også en støttespiller for lag og foreninger, og for det profesjonelle kunstmiljøet. Kulturtjenesten jobber sammen med næringslivet, museene og andre for å fremme Fjæreheia amfi, og Ibsen- og Hamsunsatsingen i Grimstad.

Kulturtjenesten har ca 11,5 årsverk, men kun 3 faste 100% stillinger. Det kan gjøre det utfordrende både å rekruttere og beholde dyktige

ansatte, og det påvirker arbeidsmiljøet når en har mange små stillinger. Mange av tjenestene/ opplevelsene finansieres med en stor del tilskudd i tillegg til egne budsjettmidler. Det er nødvendig for å kunne gi god kvalitet på tjenestene, men det gjør enheten sårbar dersom disse tilskuddsmidlene ikke innvilges.

Statistikk fra Bufdir viser at det blir flere barn og unge i Grimstad som vokser opp i familier med lav inntekt. Kulturtjenesten er bekymret for konsekvensene dette kan få for mange, med tanke på lavere deltakelse i fritidsaktiviteter, utenforskap, fysisk og psykisk helse, mm. UngData bekrefter disse tendensene. Mange av kulturtjenestens tilbud er universelle og når en del av disse unge, men kapasiteten er for lav til å nå mange nok.

I 2024 skal ny Plan for idrett og fysisk aktivitet 2025-2028 utarbeides. Planen vil danne grunnlag for prioritering av spillemiddelsøknader, utbygging av anlegg og tilrettelegging for mer fysisk aktivitet. Prioriterte grupper er bl.a. inaktive, barn og unge.

Fjæreheia amfi as er etablert, og arbeidet med en strategi for jubileumsfesten for Henrik Ibsens 200-årsdag i 2028 er i ferd med å startes opp. Dette er en stor kultursak som er viktig for det lokale og regionale kunst- og kulturlivet, og for reiselivsnæringen. Dette er en satsing som også passer godt inn i Regionplan Agder 2030.

Mange av kulturtjenestens aktiviteter og oppgaver støtter opp rundt målsettingene i kommuneplanens samfunnsdel. Arbeidet med BUA og tilrettelegging for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

bidrar til en grønnere hverdag. De fleste av tilbudene som er rettet mot barn og unge er gratis lavterskeltilbud hvor det skapes gode møteplasser og opplevelser med høy kvalitet, med fokus på inkludering og å forhindre utenforskap. Kulturfeltets tjenester hører hjemme på de to laveste nivåene i Innsatstrappa; Aktive lokalsamfunn og forebyggende aktivitet – noe som er viktig for å nå målsettingen livsmestring.

Kulturskolen er med sin kompetanse innen kunst, musikk og teater en del av kompetansebyen Grimstad. Kunstnere er en del av et mangfoldig næringsliv i Grimstad, og kulturtjenesten forsøker å legge til rette for dem og bidra til å danne nettverk. Fjæreheia amfi og Ibsen 2028 kan bli viktige for Grimstad som reiselivsdestinasjon både nasjonalt og internasjonalt. Alt dette er viktig for næringsutvikling i Grimstad.

Næring

I kommuneplanens samfunnsdel er næringsutvikling et av satsingsområdene for Grimstad kommune. Næringsavdelingen vil naturlig nok ha en viktig rolle her. En av de viktigste oppgavene er å være et bindeledd mellom bedrifter og kommunen, og mye av oppgavene til næringsavdelingen gjennomføres i nært samarbeid med Grimstad Næringsforening og Grimstad Min By.

Næringsavdelingen inklusive VisitGrimstad og Sjørret Sørlandet vil i 2024 være samlokalisert i Sørenskrivergården sammen med Grimstad Næringsforening og Grimstad Min By.

VisitGrimstad (turistkontoret)

ble februar 2023 overført fra kulturtjenesten til næringsenheten. VisitGrimstad er viktig for å nå målet om at "Grimstad skal være et attraktivt og bærekraftig reisemål". For å oppnå denne målsetningen ønsker man i 2024 å starte opp arbeidet med å sertifisere Grimstad som et bærekraftig reisemål gjennom å søke midler fra Innovasjon Norge. I 2023 sa turistsjefen opp sin stilling, og ble erstattet av en næringsrådgiver reiseliv.

Næringsavdelingen

har også ansvar for å følge opp handlingsplan for Universitetsbyen Grimstad, og kommuneplanens mål om at "Grimstad skal være en god vertskommune for UiA og Fagskolen i Agder". Man har påbegynt arbeidet med revisjon av handlingsplanen. I 2023 er dessuten prosjektet Studenttrivsel etablert, et samarbeid mellom Kristiansand og Grimstad kommuner, UiA, STA, SIA, Velferdstinget i Agder og Agder fylkeskommune. "Karrieresprang" er startet opp som del av dette. Karrieresprang er et felles sommerjobb-prosjekt som ledes av Grimstad Næringsforening.

I dag ligger det flere virkemidler knyttet til næringsstøtte under kommunedirektørens område. Det gjelder støtte til Grimstad Næringsforening, Grimstad Min By (GMB), Norsk Landbruksforening, Regionalt næringsfond for Arendal, Grimstad og Froland, Etablerersenteret Agder IKS og andre tilskudd.

I 2023 ble Etablerersenteret Agder IKS

etablert, og Grimstad kommune gikk inn på eiersiden i dette selskapet. Grimstad Bolig- og Tomteutvikling KF ble avviklet og Grimstad Eiendomsutvikling AS ble oppkapitalisert og omgjort til Grimstad Bolig- og Næringsutvikling (GBN) AS. Fra 2024 vil det ikke lenger gis tilskudd til eiendomsutviklingsselskaper. GBN skal drive for egen risiko og regning.

Regionalt næringsfond

for Arendal, Grimstad og Froland er en støtteordning med det formål å fremme etablering av ny virksomhet og videreutvikle eksisterende bedrifter. For å sikre kvalitet i saksbehandling og likebehandling av søkere, er det inngått avtale med ekstern saksbehandler. Søknader til fondet besluttet av et styre bestående av representanter fra deltagende kommuner, samt observatører fra andre offentlige organisasjoner. Deltagende kommuner finansierer 40% av fondsmidlene, mens Agder fylkeskommune finansierer 60 %.

Sjørret Sørlandet

er et interkommunalt prosjekt for Grimstad, Lillesand, Arendal, Froland, Tvedestrand og Risør. Grimstad kommune er prosjekteier, og det er ansatt en prosjektleder i en treårig stilling i Grimstad kommune (til juni 2024). De seks kommunene bidrar hver med 50 000 kroner, til sammen 300 000 kroner. Agder fylkeskommune har gitt et foreløpig tilsagn på 225 000 kroner for 2024. I 2023 fikk man også midler fra Miljødirektoratet og Handelens Miljøfond, og det vil også i 2024 søkes om midler derfra.

12 skoler med om lag 500 elever deltar i prosjektet. Gjennom sjørret-prosjektet får barn og unge mulighet til å oppleve, bidra og utvikle gode erfaringer og holdninger gjennom teori og praktisk erfaring av hva bekker og vannveier betyr for marine næringer. Prosjektet samarbeider nært med et tilknyttet bedriftsnettverk.

Budsjett	2022	2023	2024
Grimstad Næringsforening	250 000	250 000	250 000
Grimstad Min By	500 000	500 000	500 000
Etablerersenter	350 000	300 000	200 000
Grimstad Bolig- og Tomteutvikling KF	750 000	750 000	0
Grimstad Eiendomsutvikling AS	1 281 000	1 281 000	0
Øvrige tilskudd næring	2 098 000	1 354 000	1 254 000
SUM NÆRINGSUTVIKLINGSMIDLER	5 229 000	4 435 000	2 204 000

Sektorens mål

1. Tilgang på næringsstomter i Grimstad kommune er bedret slik at vi kan beholde eksisterende og tiltrekke nye bedrifter.

Målintikatorer:

- Det er identifisert og avsatt nye arealer til næring gjennom Kommuneplanens arealdel.
- Arbeid med infrastruktur er igangsatt på Omre.

Kontroll: Rapportering i årsrapport.

2. Handlingsplaner som følger opp målsettinger i kommuneplanens samfunnsdel er utarbeidet/revidert.

Målintikatorer:

- Handlingsplan for næringsattraktivitet er revidert. Denne følger opp målsettingen «Grimstad skal være en attraktiv kommune å drive og etablere næring i».
- Kommunen har søkt og fått godkjent finansiering fra Innovasjon Norge slik at arbeid med å sertifisere Grimstad som bærekraftig reisemål kan startes opp. Dette følger opp Målsettingen om at «Grimstad skal være et attraktivt og bærekraftig reisemål».
- Handlingsplan Universitetsbyen Grimstad er revidert. Dette følger opp målsettingen om at «Grimstad skal være en god vertskommune for UiA og Fagskolen i Agder».

Kontroll: Planstrategi

3. Kulturavdelingen har utarbeidet planer som er relevant for kommuneplanens samfunnsdel.

- Plan for fysisk aktivitet og idrett er vedtatt. Denne følger blant annet opp målsettingen «Grimstad skal være et trygt og inkluderende samfunn for alle».
- Det er laget en strategi eller handlingsplan for Ibsen 2028. Denne følger blant annet opp målsettingen «Grimstad skal være et attraktivt og bærekraftig reisemål».

Kontroll: Planstrategi, vedtatte planer.

4. Fjæreheia følges opp på en god måte.

Målintikatorer:

- Fjæreheia Amfi tar ansvar for forestillinger og aktivitet i Fjæreheia.
- Kommunen følger opp Fjæreheia Amfi AS gjennom sitt eierskapssekretariat.
- Kommunen er en god samarbeidspartner for aktiviteter i Fjæreheia.

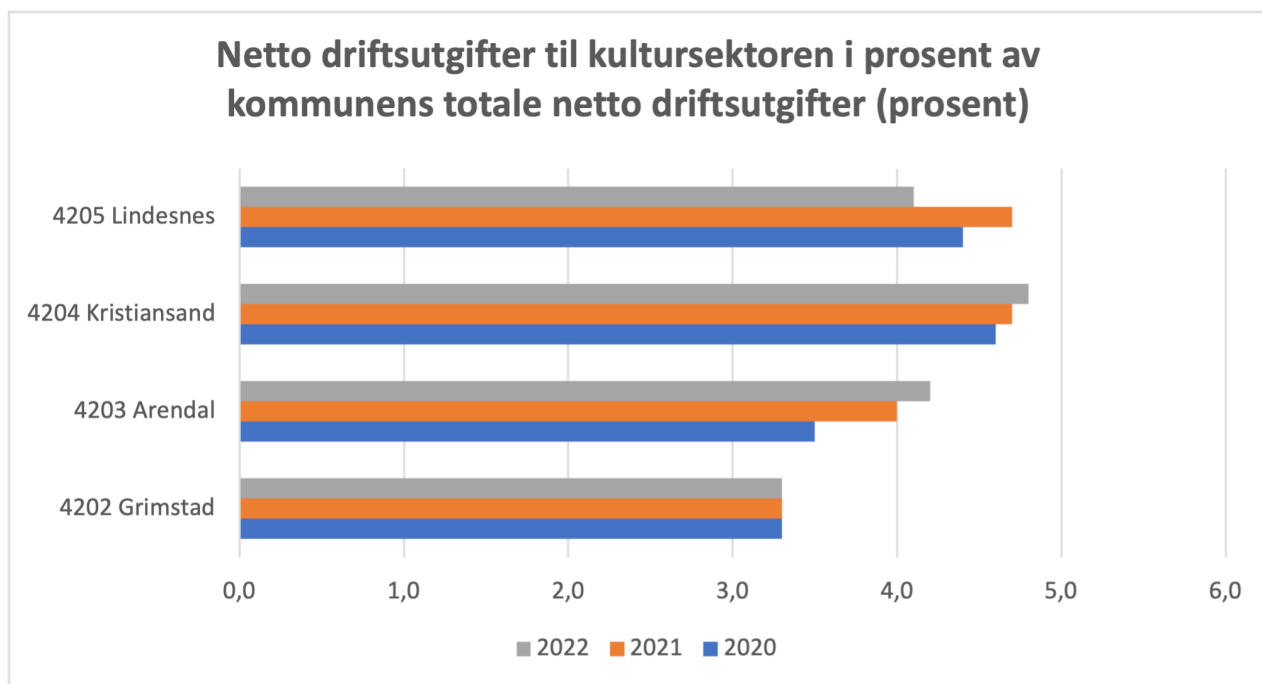
Kontroll: Evaluering etter sommeren 2024 sammen med Fjæreheia Amfi AS.

5. Biblioteket er fylkes mest besøkte bibliotek pr. innbygger

- Målintikator: Antall besøkende på biblioteket

Kontroll: Nasjonalbibliotekets bibliotekstatistikk 2023

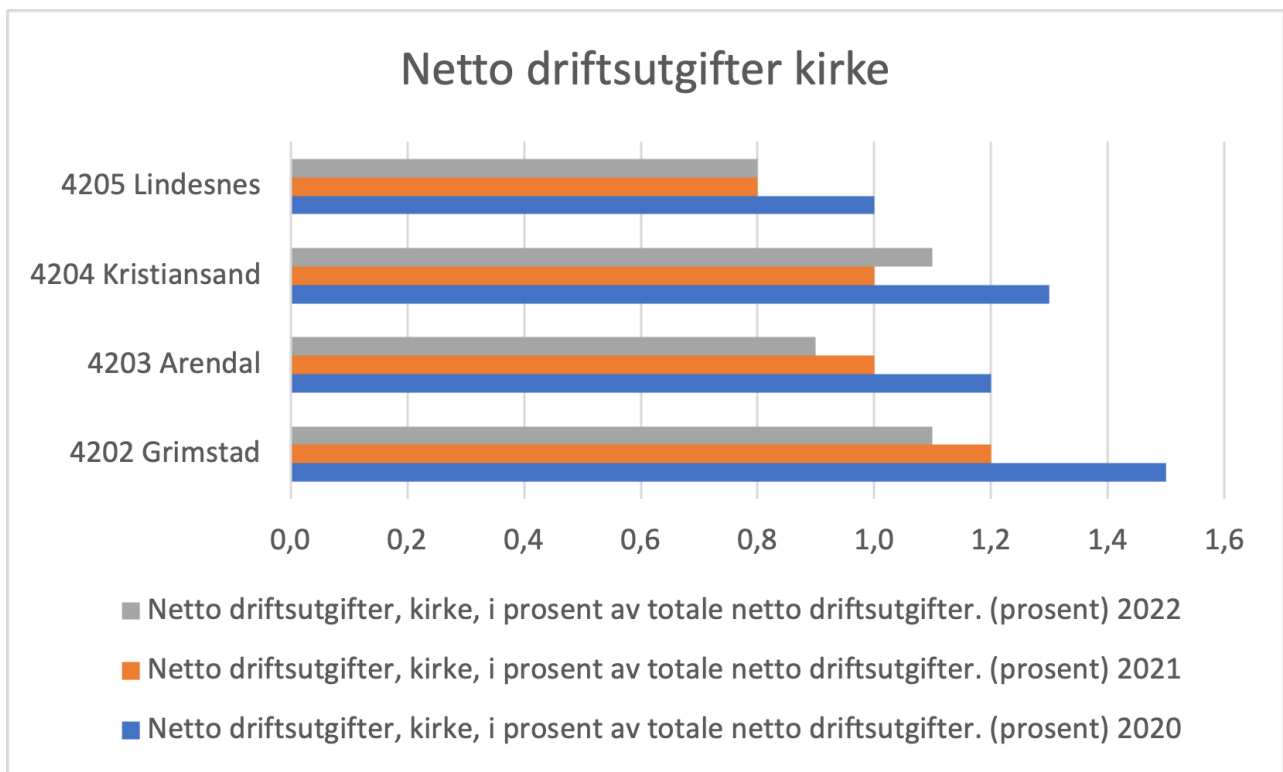
Kostra

Kilde: SSB tabell 13135.

Kultursektoren i Grimstad kommune havner på en 210. plass på Kommunebarometeret og på 109. plass på Kulturindeksen (her er også andre kulturinstitusjoner/-aktører og frivillige foreninger med i tallene). Også når vi sammenligner Kostratall med nabokommuner og kommunegruppe 9 ligger vi lavest på mange av parametrene; 3,3% av kommunens netto driftsutgifter går til kulturfeltet, vi bruker lavest beløp pr innbygger (1070 kr mindre på kultur pr innbygger enn Kristiansand i 2022), vi bruker minst på idrett og vi ligger lavt på investering i kultursektoren.

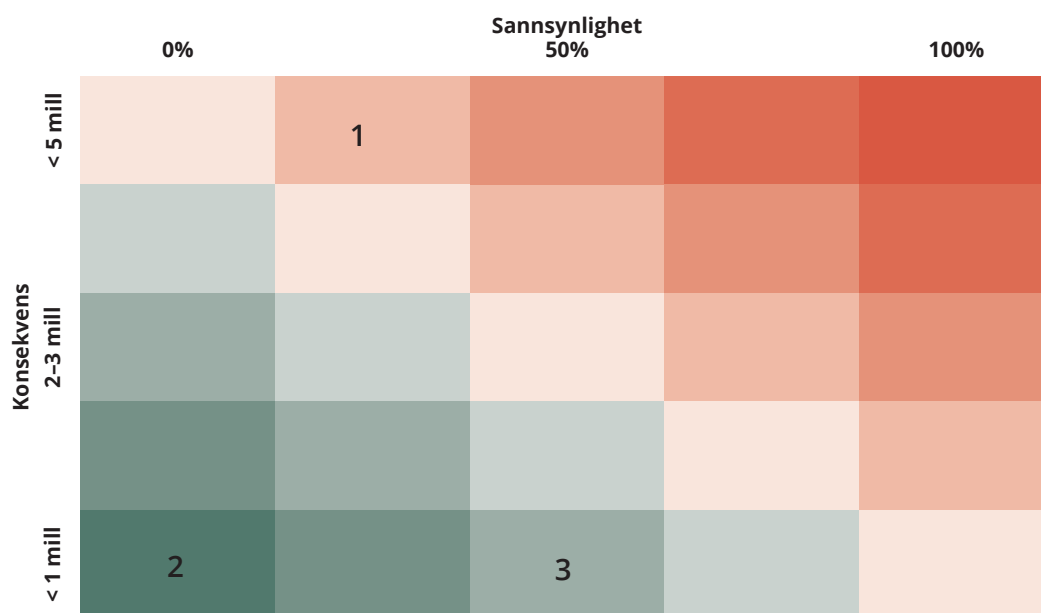
Grimstad ligger lavest på driftsutgifter til bibliotek, men høyest på besøk i folkebibliotek pr innbygger. Grimstad har 224 kr per innbygger til medie- og lønnsutgifter (bibliotek), mens Arendal og Lindesnes har 263 kr per innbygger og Kristiansand har 256 kr per innbygger.

Når det gjelder netto driftsutgifter for kirken, så lå Grimstad høyt både i 2020 (1,5 %) og i 2021 (1,2 %), mens man nå er nede på samme nivå som for eksempel Kristiansand (1,1 %). Arendal og Lindesnes ligger noe lavere med h.h.v. 0,9 % og 0,8 %.

I Grimstad er det slik at man ikke har tjenesteytingsavtaler (kjøper tjenester fra kommunene), men man har i stor grad egne ansatte som utfører alt arbeid. Nærliggende kommuner slik som Lillesand, Arendal og Kristiansand oppgir til kirken at verdien på tjenesteytingsavtalene ikke er på nivå med reelle priser. Dette kan bety at KOSTRA-tallene overrapporterer netto driftsutgifter i forhold til andre kommuner.

Risikomatrise

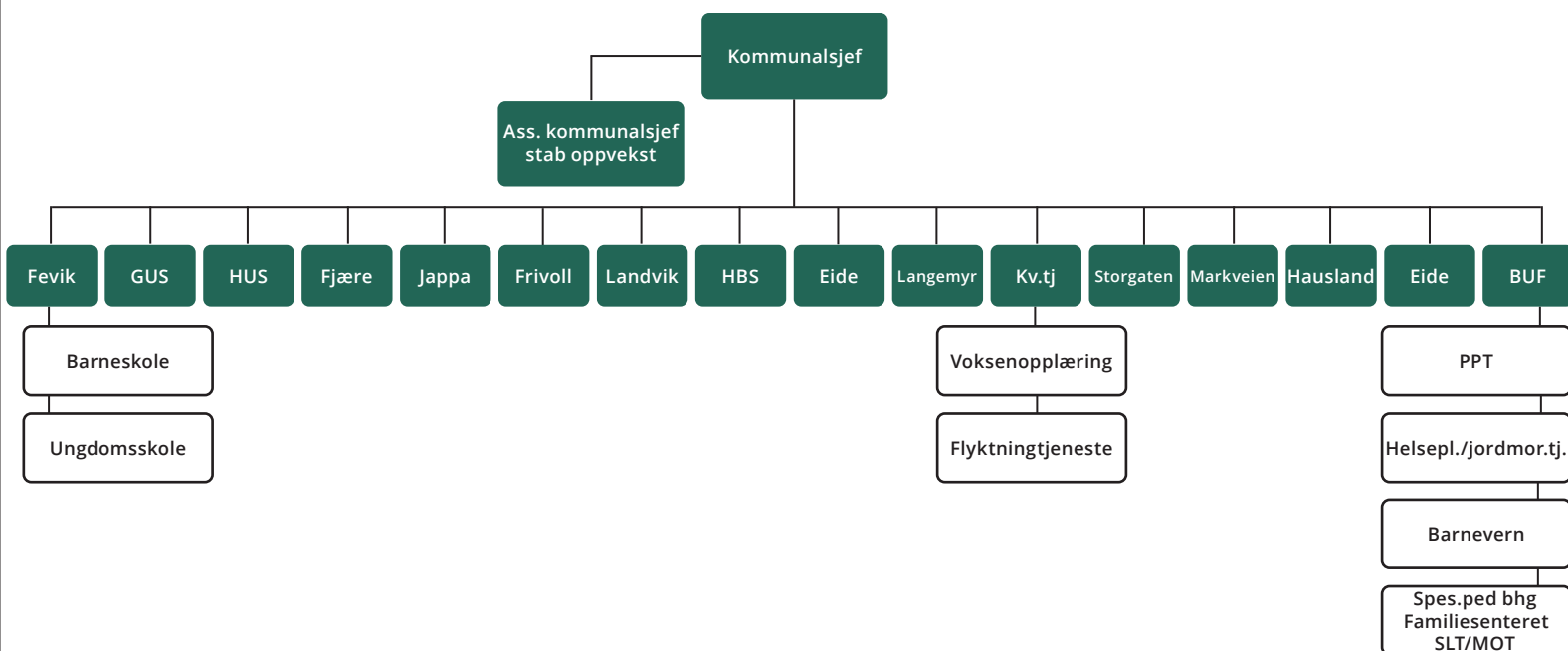
Risiko

Ekstrautgifter Omre næringspark. Grimstad Bolig- og næringsutvikling AS vil ta over ansvar for utvikling av næringstomter på Omre. Kommunen har ansvar for etablering av høydebasseng og VA frem til tomtegrense. Sistnevnte har sammenheng med gang-/sykkelvei til Homborsund. Det er risiko både for forsinket fremdrift og økte kostnader.

2 Innføring av nytt biblioteksystem. Det er alltid en risiko når nye systemer innføres, både når det gjelder kostnad og fremdrift.

3 Grimstad kulturhus KF - behov for tilleggsbevilgning. Kulturhuset er avhengig av billettinntekter, og i krevende økonomiske tider kan kino og kulturarrangementer være noe av det som folk kutter ned på. Pan vil være under ombygging og kan ikke benyttes endel av året.

Oppvekst

Som det fremkommer av organisasjonskartet, har sektoren 16 enheter og en stab. Sektorledelsen består av kommunalsjef, assisterende kommunalsjef og 16 enhetsledere. Alle lederne rapporterer til kommunalsjefen. Disse har delegert fullt lederansvar for personal, økonomi, fag og informasjon (PØFI modellen). Rådgivere i stab rapporterer til ass. kommunalsjef. Det er kun enhet for barn, unge og familie (BUF), som har avdelinger med avdelingsledere.

Disse avdelingslederne har også PØFI ansvar. Alle skolene har fagledere, men deres ansvar er forskjellig i de ulike skolene, og det er ingen av disse som har fullstendig PØFI ansvar. Pågående organisasjonsgjennomgang har blant annet som målsetting å tilpasse PØFI strukturen i alle sektorer.

Økonomi

Rammeoppbygging budsjett 2024		
Opprinnelig budsjett 2023		657 609 000
Endringer ØP 2023-2026		0
1. tertial 2023:		
- Fellesområdet oppvekst	Makspris barnehage	780 000
- Oppvekst	Økt prisvekst	600 000
- Fevik skole	Styrke ledelse og forsvarlig drift	400 000
- Barn, unge og familie	Styrke ledelse og nye behov helsesy- kepl.- og jordmortj.	400 000
- Fellesområdet oppvekst	Moderasjonsordn. SFO + styrkingstiltak barn med særlige behov	4 200 000
Lønnsoppgjør 2023:		
Lønnsoppgjør kap 4	Årsvirkning	26 300 000
Lønnsoppgjør kap 3 og 5	Årsvirkning	2 268 000
Interne justeringer		0
Nye tiltak		0
Oppgaveendringer	Fra forslag til statsbudsjett	12 230 000
Deflator	Prisvekst enkelte poster (vesentlig tilsk. private barnehager)	12 300 000
Kutt/inntektsøkninger		-12 000 000
Ramme 2024		705 087 000

Oppvekstsektoren har på få år foretatt en stor snuoperasjon fra å ha et betydelig merforbruk i 2020 til tilnærmet balanse i både 2021 og 2022. Dette har sektoren klart gjennom et meget strengt og målrettet økonomifokus. Enhetene bærer preg av de store omstillingene som har vært gjennomført, og i noen tilfeller er det svært krevende å innfri lovkrav innenfor tildelte rammer. Særlig gjelder dette knyttet til minstenorm for lærertetthet og enkeltvedtak for førskolebarn og skoleelevene. For noen enheter vil driften fortsatt ende opp med merforbruk også i 2023.

Under arbeidet med årsbudsjett- og økonomiplan 2024-2027 har det blitt synliggjort at det vil bli svært krevende, og i noen tilfeller ikke mulig, å levere tjenester innenfor gjeldende lovverk eller å innfri innbyggernes forventninger. Dette blir beskrevet nærmere under i punktene for utviklingstrekk, forslag til kutt, behov det ikke er funnet budsjettmessig dekning for og i risikomatrisen.

Under følger et tabellarisk oppsett av forslag til budsjett 2024.

	Regnskap 2022	Reg.budsjett 2023	Budsjett 2024
Oppvekstsektoren	635 412 232	686 237 000	705 087 000
Oppvekstsektoren - fellesområde	239 128 190	262 656 100	277 403 000
Markveien kulturbarnehage	10 480 675	11 324 000	9 583 000
Hausland barnehage	9 226 776	9 844 000	10 694 000
Storgaten barnehage	7 488 921	9 273 000	9 327 000
Eide barnehage	10 075 571	10 254 000	9 898 000
Grimstad ungdomsskole	36 008 268	39 744 200	37 545 000
Fevik skole	56 579 329	57 703 700	57 952 000
Eide skole	10 029 031	9 910 000	10 275 000
Jappa skole	28 414 151	28 056 000	27 825 000
Frivoll skole	12 766 922	14 950 500	16 329 000
Landvik skole	34 106 130	33 059 000	34 338 000
Holviga barneskole	31 256 452	33 431 500	36 852 000
Holviga ungdomsskole	16 313 824	17 699 000	17 334 000
Fjære barneskole	24 649 822	24 159 000	24 670 000
Langemyr skole og ressurscenter	398 000	0	0
Kvalifiseringstjenesten	16 498 226	22 179 000	20 471 000
Barn, unge og familie	91 991 945	101 994 000	104 591 000

Oppvekst

Tabellen under viser en enkel personelloversikt for oppvekstsektoren. (Lærlinger og tilkallingsvikarer inngår ikke i tabellen).

Enhet / område	Antall årsverk (tilnærmet)	Antall ansatte (tilnærmet)
Fellesområdet - oppvekst	14,10 (7,10 stab)(7 barnehager)	15 (8 stab) (7 barnehager)
Markveien barnehage	16	16
Hausland barnehage	12,67	13
Storgaten barnehage	13,8	14
Eide barnehage	16,8	18
Grimstad ungdomsskole	46,56	53
Fevik skole	79,12	100
Eide skole	14,76	17
Jappa skole	36,16	45
Frivoll skole	21,75	26
Landvik skole	41,50	53
Fjære skole	35,38	42
Langemyr skole og ressurscenter	73,84	75
Holviga barneskole	49,28	55
Holviga ungdomsskole	21,85	24
Kvalifiseringstjenesten	38	43
Barn unge og familie	77,85	88
SUM	609,42	697

Investeringer

Det henvises til eget kapittel for investeringer. Grimstad kommune skal bygge to nye barne-skoler, henholdsvis på Fjære og i Holviga, og det er bra at prosessene er godt i gang.

Budsjettrammene for tjenesteområdene og enhetene

Fellesområdet

Fellesområdet er en stor post i sektorens ramme, og inneholder blant annet tilskudd til de private skolene og de private barnehagene, Grimstad sin del av Langemyr skole og ressurscenter, tilskudd knyttet til enkeltvedtak for barn med særlige behov, lønnskostnader til stab og sektorledelse.

Tilskudd til private barnehager vil avhenge av antall barn, både over og under tre år, og således antall oppholdstimer i barnehagene. Omfanget av enkeltvedtak etter barnehageloven til spesialpedagogisk hjelp og økt støtte for barn med funksjonshemmede barrierer, er lovpålagte oppgaver hvor det er utfordrende å gi en god økonomisk prognose, siden dette er individbaserte vedtak som kan variere fra år til år. I denne posten inngår også enkeltvedtak knyttet til tilrettelegging i barnehagene.

Stab oppvekst

Foruten ledelse og styring av sektoren, inngår også rollene som barnehage- og skoleeier, samt barnehagemyndigheten.. Ansatte i stab oppvekst består i tillegg av rådgivere for barnehager og skoler og digitaliseringsrådgiver. Økonomien knyttet til stab oppvekst og sektorledelse er oversiktlig og stabil, siden det kun dreier seg om faste lønnsutgifter.

Langemyr skole og ressurscenter

Langemyr skole og ressurscenter gir individuelt tilpasset grunnskoleopplæring til elever med utviklingshemming i eierkommunene Grimstad, Lillesand og Birkenes. Andre kommuner har også kjøpt elevplasser i inneværende skoleår. Grimstad

sin del av eierforholdet belastes sektorens fellesområde. Skoleplass tildeles elever etter søknad og vurdering av at nærskolen ikke klarer å tilrettelegge i tilstrekkelig grad for elevens komplekse utfordringer. Skolen har tilbud om skole- og fritidsordning (SFO) til elever i barneskolen, i henhold til opplæringsloven. Elever på ungdomstrinnet kan gis tilbud etter vedtak om helsetjenester i hjemkommunen, så sant det er kapasitet i SFO. Skolen er et spesialpedagogisk spisskompetansesenter, og det kan kjøpes veiledning og kurs innen det spesialpedagogiske fagfeltet. Skolen har over tid opparbeidet kontinuitet, og har ansatte med høy kompetanse. For en effektiv og god drift er skolen avhengig av et velfungerende samarbeid med andre tjenester. Skolen har nå fått flere søknader fra Grimstad elever enn på lenge.

For skoleåret 2024/25 er det fire nye søknader fra elever som bor i Grimstad. I inneværende skoleår er det 20 elever fra Grimstad, og det er to flere enn økonomien tilsier. Selv om det går to elever ut av skolen, vil det ikke være økonomi til å gi nye søkere plass. Alternativet blir å ruste opp et ressursapparat i den enkeltes nærskole. Det ligger imidlertid ikke inne i den skolens budsjettrammer.

Det må presiseres at om eleven er bosatt i Grimstad kommune og ikke får tildelt plass på Langemyr, så må kommunen gi eleven plass på nærskolen og tilrettelegge for eleven der. Dette kan innebære behovet for å ansette flere med kompetanse på nærskolen og kan kunne føre til økte kostnader for fysisk tilrettelegging av rom etc.

Tilskudd knyttet til enkeltvedtak for barn med særlige behov

Førskolebarn som har behov, har rett til spesialpedagogisk hjelp. Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne har et annet formål enn spesialpedagogisk hjelp. Det fattes vedtak også i forbindelse med tilbud om tilrettelegging. Det er mange barn som har behov for tilrettelegging, og Grimstad ligger over landsgjennomsnittet. Høy kompetanse hos barnehagepersonalet kan redusere behovet for tilrettelegging, men det er også viktig å sikre at barn med vansker får hjelp. De fleste barn som har særskilte opplæringsbehov, blir fanget opp tidlig av hjelpeapparat og barnehagen. Mindre vansker blir ifølge Statped derimot ikke alltid oppdaget like lett. Tidlig innsats er også viktig for barn med mindre vansker; blant annet for at vanskene ikke skal få store konsekvenser senere i skoleløpet. Med tidlig innsats kan skjev utvikling, sosiale vansker, lærevansker, frafall i skolen og de som faller utenfor arbeidslivet som voksen forebygges. Statistikken for andel barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp i førskolealder i forhold til statistikk om andel elever med vedtak om spesialundervisning i skole (hvor andelen er høyest på de høyeste trinnene), tyder på at flere barn burde vært fanget opp tidligere i førskolealder.

Kommunale barnehager

Ifølge Kostra tall, og det vi ellers erfarer, så drifter de kommunale barnehagene ekstremt billig og ligger godt under normert nivå. Den svært nøkterne driften hos de fire kommunale barnehagene gjør at lederne har lite handlingsrom til fornyelse av utstyr og læringsmateriell. Barnehagene har svært begrenset digitalt utstyr

både til administrativ bruk og til læring for barna. I budsjettet er det satt av ca. 2 % som skal dekke utgifter til vikarer, noe som er svært krevende å få til. Metoder som bemanningstjenesten i helse og omsorg har, kan muligens på sikt bli aktuell å ta i bruk. Metoden er foreløpig ikke tilpasset for barnehagene, og vil være mer ressurskrevende enn besparende. Det tilstrebes derfor å sette i gang en pilotordning i to av barnehagene for å prøve ut andre måter å løse utfordringer knyttet til vikarordningen på.

Grunnskolene

Rammene blir enda strammere enn 2023-nivået. Etter kommunestyrets vedtak i 2022 har ressursallokeringsmodellen for grunnskolene blitt evaluert og justert. Det betyr at ny intern fordeling gir mer til barneskolene og mindre til ungdomsskolene. Flere av skolene vil slite i 2024 med å få til et realistisk budsjett i balanse med de rammer som er tildelt.

Kravet til å ta ned og endre driften, samt å endre spesialundervisningen mot mer tilpasset opplæring, har vist seg å være krevende. Det må presiseres at det gjort veldig mye bra endringsarbeid på dette feltet, men det er fortsatt mange elever med vedtak om spesialundervisning. Til dette brukes både pedagoger og annet personell avhengig av behovet. Noen skoler har valgt å beholde miljøarbeidere for å møte tilrådingene fra PPT. Dette har da gått på bekostning av å innfri minstenorm for lærertetthet. Utviklingen knyttet til elever med helseutfordringer og elever med høyere skolefravær har økt. Evnen til tverrfaglig samarbeid og samhandling vil være avgjørende for hvordan og hvilken hjelp disse elevene

vil få. Ny opplæringslov, som trer i kraft fra august 2024, presiserer kravene knyttet til individuell opplæring, personlig assistanse og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler. Særlig vil nye kompetansekrav til individuell tilrettelagt opplæring kunne føre til endringer av nåværende praksis og utfordre de økonomiske rammene ytterligere.

Enhetslederne står overfor svært krevende prioriteringer når ulike lovkrav settes opp mot hverandre innenfor stramme økonomiske rammer. Eksempler på dette er å innfri enkeltvedtak til spesialundervisning, innfri minstenorm for lærertetthet, ha oppdatert læreverk og hensiktsmessig og effektiv organisering. Rektorene på de minste enhetene tar selv mange vikartimer for å holde lønnskostnadene nede.

Med de rammer som er tildelt skolene, vil for eksempel Fevik skole (1-10 skole) for å innfri minstenorm til lærertetthet mangle totalt 4,5 lærerstillinger. Dersom det i stedet kuttes ytterligere på annet personell, vil lovkrav knyttet til enkeltvedtak (elever) brytes.

Kvalifiseringstjenesten

Kvalifiseringstjenesten består av flyktningetjenesten og voksenopplæringen.

Hovedmålsetning til flyktningetjenesten er at den enkelte flyktning skal bli selvhjulp og integrert i lokalsamfunnet. Flyktningetjenesten har ansvaret for bosetting og integrering av flyktninger, og følger opp flyktningebefolkningen innenfor en fem-års plan. Takket være fleksible og kompetente medarbeidere og en svært god tverrfaglig

samhandling, har Grimstad kommune taklet den uventede og krevende flyktningsituasjonen de to siste årene på en særdeles god måte. Signalene fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er at Grimstad får anmodning om å motta omtrent like mange flyktninger i 2024 som i 2023. Med flyktningetjenesten i førersetet planlegges det nå for å kunne møte anmodningen. For å lykkes med det, vil det være en forutsetning at nødvendige ressurser følger med.

Voksenopplæringen tilbyr norskopplæring for nyankomne flyktninger og innvandrere, komprimert grunnskole for voksne og spesialundervisning for voksne med behov for vedlikehold og opplæring i grunnleggende ferdigheter.

Kvalifiseringstjenesten yter også service til innbyggere med behov for å dokumentere norskferdigheter for å kunne søke statsborgerskap og permanent opphold, realkompetansevurdering på grunnskolens område, veiledning, samarbeid med andre kommunale og eksterne aktører.

Barn, unge og familie

Barn, unge og familie ble etablert som ny enhet fra og med 2022. Det tar tid før nye tjenester og kulturer finner sin plass i en ny organisasjon, men det arbeidet som har blitt gjort til nå synliggjør at dette har vært et riktig grep.

Fellesområdet for enheten

Fellesområdet i enhetens ramme inneholder i tillegg til lønnskostnader til ledelse blant annet post for spesialpedagoger for barnehagene, familiesenteret og samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak og forebyggende

arbeid mot mobbing, utenforskap og psykiske vansker (SLT/MOT). Økonomien knyttet til fellesområdet er oversiktlig, siden det i hovedsak dreier seg om faste lønnsutgifter.

Spesialpedagoger for barnehager

Spesialpedagoger for barnehagene yter bistand etter vedtak til alle barn i førskolealder i Grimstad kommune. Dette gjelder barn i kommunale og private barnehager, og til barn som ikke går i barnehager.

Ved inngangen til oktober 2023, er det fortsatt barn som venter på utredning fra PPT. Noen har ventet siden før sommeren. Det er derfor knyttet en bekymring til at tallet på enkeltvedtak vil stige ytterligere.

Som nevnt i avsnittet for sektorens fellesområde vedrørende Tilskudd knyttet til enkeltvedtak for barn med særlige behov, skilles det på behov for spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging av barnehagetilbudet. Selv om tjenestene knyttet til enkeltvedtak utføres av enhet barn, unge og familie, så belastes kostnadene for enkeltvedtak sektorens fellesområde.

Familiesenteret

Grimstad Familiesenter er et forebyggende lavterskeltilbud til barn og ungdom 0-18 år hjemmehørende i Grimstad, deres familier og øvrig nettverk med en målsetting om å kunne tilby tjenester raskt. Tilbudet er gratis. I tillegg til samtaler, gis ulike gruppetilbud for foreldre og ungdom, kurs for par, fagseminarer og veiledning. Familiesenteret har det eneste tilbudet knyttet til psykisk helse og rus for unge. Det tilstrebes å

ha en vid og åpen samarbeidsprofil i forhold til frivillige og andre offentlige tjenestetilbud. Noe av tjenestetilbudet i familiesenteret er ikke direkte lovpålagt, men har vist seg å være et enkelt, effektivt og forebyggende tilbud.

SLT/MOT

Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak og forebyggende arbeid mot mobbing, utenforskap og psykiske vansker (SLT/MOT) er tjenester som ivaretas og koordineres av en enkelt stilling. Som det fremgår av innholdet gjøres dette i tett samarbeid med øvrige tjenester rettet mot barn, unge og deres familier. Disse tjenestene er heller ikke direkte lovpålagte, men har gjennom 20 år vist seg å være svært viktig i det tverrfaglige samarbeidet rettet mot barn, unge og deres familier.

Avdeling Barneverntjenesten

Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under uheldige og skadelige forhold får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barneverntjenesten skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstsvilkår. I ny barnevernlov har det blitt en ytterligere styrking av barnets perspektiv og økt vekt på forebygging og tidlig innsats. Det vil si å sikre at barn og unge får rett hjelp, til rett tid, på rett sted. Hovedformålet med endringen er å understreke og styrke kommuneledelsens ansvar for den overordnede styringen av barneverntjenesten. Som følge av barnevernreformen, fases statlige fosterhjem ut. Kommunen overtar ansvaret alene for de fosterbarna som har mest krevende behov. Det

betyr at tjenesten får flere frikjøpte fosterhjem som krever tett oppfølging.

Plassering av ungdom i institusjon har variert de siste fem årene. De økonomiske rammene for egenandel til kommunen har økt betraktelig. Fra en egenandel på kr. 75 000 pr. måned i 2021 til en egenandel på ca. kr. 175 000 pr. måned nå. Barnevernstjenesten i Grimstad jobber kontinuerlig med å forebygge at barn må plasseres i institusjoner. Styrking og videreføring av tiltaksteamet «Hjemme hos», har bidratt til å avverge skjevutvikling og forebygge omsorgsovertakelser.

Avdeling Helseyskepleier- og jordmortjenesten

Helseyskepleier- og jordmortjenesten består av helsestasjon, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, jordmortjeneste og flyktningshelsetjeneste med base på Dømmesmoen.

Fra ca. 2019 kom det midler fra sentralt hold til styrking av helsestasjon og skolehelsetjenesten. Selv med denne styrkingen er tjenesten fortsatt under norm. Midlene som ble tilført var ment å skulle implementeres i ordinær drift, og tilskuddsbeløpet har derfor blitt redusert for hvert år. Ved fortsatt reduksjon for 2024 vil det medføre at kr. 2,5 millioner vil forsvinne og tjenesten må reduseres tilsvarende 4-5 årsverk. Når budsjett for 2024 behandles vet kommunen fortsatt ikke om tilskuddet vil vedvare.

Arbeidet som gjøres på helsestasjonen for barn og unge i tillegg til skolehelsetjenesten er enkle og gode hjelpetiltak som fanger opp barna på et tidlig tidspunkt i livet. Dette er helt i tråd med og

avgjørende for å nå målene i kommunens forebyggende plan for barn og unge.

Avdeling PPT

Pedagogisk-, psykologisk tjeneste (PPT) har fortsatt et veldig stort arbeidspress. I tillegg har det vært en del utskiftninger i personellet som har utfordret kontinuiteten. I arbeidet med å endre spesialundervisningen i skolen, samt å få til mer veiledning i barnehagene, får PPT en svært sentral rolle. Satsingen knyttet til kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis vil bli svært viktig fremover. Per oktober 2023 er det sykefravær og vakanser i PPT og henvisninger fra både førskolebarn og skoleelever venter på å bli sakkyndig vurdert. Det er satt inn tiltak for å avhjelpe situasjonen, men det forventes at kapasitetsutfordringene vil forsinke og således medføre negative konsekvenser for de berørte. Det gjelder både berørte barn og unge, men også ansatte i barnehagene og skolene. Rektorer og styrere må derfor tilpasse hjelpen til elevenes og barnas behov etter beste evne og med de ressurser som er tilgjengelig.

Oppgaveendringer som følge av statsbudsjettet

I statsbudsjettet ble moderasjonsordninger knyttet til skole- og fritidsordningen (SFO) utvidet og det ble innført redusert foreldrebetaling i barnehagene. Grimstad kommune fikk overført midler, som er ment å dekke disse endringene. Statens tildeling vil imidlertid ikke være tilstrekkelig for å dekke de faktiske kostnadene som de ulike SFOene i Grimstad har. Staten innfører gratis kjernetid i SFO for elever i 2. trinn i tillegg til elever i 1. trinn.

Grimstad har frem til nå hatt en egen kommunal ordning med gratis kjernetid for 2.-4. trinn for husholdninger som tjener mindre enn kr. 450 000. Dersom denne lokale ordningen skal fortsette, vil det gjelde for elever i 3.-4. trinn. Det utgjør en merkostnad for Grimstad som kommunedirektøren foreslår å fjerne. Søknader om redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid blir imidlertid behandlet for et skoleår av gangen, jfr. vedtektene for SFO. Endringer i kommunale ordninger kan derfor skje fra 01.08.24.

SFO ordningen i Grimstad vil fortsatt mangle kr. 2,7 millioner ved nytt budsjettår i 2024.

Som følge av deflatorendringer for utvalgte poster har sektoren blitt tilført midler for å dekke inn faktiske endringer knyttet til kjøp, leie, refusjoner, lønn og prisvekst.

Utviklingstrekk for sektoren

Barnevernreformen (oppvekstreformen)

Fra og med 2022 ble oppvekstsektoren tilført flere tjenester i den hensikt å få til bedre tverrfaglig samordning og samhandling og dermed mer effektiv drift både for de som mottar tjenestene og for kommunens tjenesteleveranse.

Hovedintensjonen med denne organisasjonsendringen er mer forebygging og tidlig innsats, helhetlig tjenestetilbud, samarbeid og samhandling på tvers av enheter og sektorer. Dette er helt i tråd med hensikten i endringen i barnevernloven og barnevernsreformen (omtalt som oppvekstreformen).

Barnevernloven presiserer kommunens overordnede ansvar særlig knyttet til kommunens ansvar for å sørge for å samordne tjenestetilbudet til barn og familier. I § 3-1 fremkommer det at kommunestyret selv skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet. Hovedhensikten med planen er å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker hos barn og unge. Planen skal beskrive kommunens overordnende mål og strategier for tidlig innsats og forebyggende arbeid, hvordan ansvar og oppgaver skal fordeles og hvordan samarbeid og samhandling skal foregå. Planen skal altså bidra til å styrke og gi retning for kommunens innsats. Kommunestyret i Grimstad får planen til behandling 07.11.23.

Endring og omorganisering krever både tid og tålmodighet. Det tar tid å endre praksis, og før denne atferdsendringen skjer må alle involverte og berørte forstå hensikten og gevinstene av hvorfor endring er nødvendig. Et suksesskriterium for å lykkes godt med dette, vil være å prioritere og investere i barn og unge slik at de kommer seg gjennom oppveksten og utdanningsløpet uten å falle utenfor. På den måten sikres neste generasjons arbeidskraft. Noe som blir viktigere enn noen gang for å møte demografiutviklingen- og prognosene.

Rapporteringer

Tilstandsrapport for barnehagene, grunnskolene og barnevernet i Grimstad gir en beskrivelse av tilstanden for de tre tjenesteområdene, og er ment å gi et helhetlig bilde av oppvekstsektoren i kommunen og hvordan tjenesteleveransene vurderes for barn og unge.

I tillegg til jordmor- og helsesykepleiertjenesten, er det disse tre tjenesteområdene som er de største tjenestene som retter seg direkte til barn og unge og deres familier.

Demografiutviklingen i Norge tilsier at den eldre delen av befolkningen øker og motsatt for den yngre delen. For Grimstad er heldigvis denne utviklingen noe mindre markant enn for mange kommuner. Grunnskolen informasjonssystem (GSI), som Utdanningsdirektoratet (Udir) fører, synliggjør den årlige utviklingen. For Grimstad kommune er det en økning av grunnskoleelever fra 2842 i 2020 til 2900 i 2023. For førskolebarn er utviklingen omtrent tilsvarende. Barnetallet minker ikke i Grimstad slik demografiprognosene for landet tilsier.

Arbeidet med tilstandsrapportene viser at andelen elever med spesialundervisning har fra perioden 2015/16 til 2022/23 økt fra 6,8 % til 9,2 %. For 2022/23 varierer omfanget for de kommunale skolene mellom 5,6% til 11,6%, mens de to private grunnskolene har et høyere tall på 19,7% og 20,7%. Andelen elever med spesialundervisning øker med økende alder. Det kan tyde på at hjelpen settes inn for sent.

Utfordringer

I forbindelse med årets budsjettprosess ble oppvekstsektoren bedt om å peke på de fem største utfordringene som må overvinnes i 2024. Under nevnes derfor fem utviklingstrekk og utfordringer som må løses på både kort og lengre sikt (nevnt i tilfeldig rekkefølge).

1. Møte et økt behov hos barn og unge med ulike utfordringer (uhelse, utenforskap, atferd)

Dessverre viser levekårsutviklingen at flere unge enn tidligere nå faller utenfor både utdanning og jobb, og flere blir unge uføre. Det er mange årsaker til dette, men utenforskap, mobbing, lav opplevelse av livsmestring, manglende grunnleggende ferdigheter og kunnskap og høyt skolefravær er noen eksempler.

Antallet unge som ikke fullfører utdanningsløpet og som allerede er og kan bli unge uføre sett opp mot demografiutviklingen vil utfordre samfunnets evne til å møte fremtidens behov for arbeidskraft. Det i tillegg til de store personlige og samfunnsøkonomiske konsekvenser utenforskap og uhelse kan føre til. Barn er avhengig av omsorg for å mestre livet. Det må tilrettelegges slik at barn med utfordringer oppdages tidlig, og riktige tiltak blir iverksatt tidlig nok. Det gjelder både rent pedagogiske utfordringer, så vel som utfordringer knyttet til helse, adferd og relasjoner. For å møte denne utfordringen, må det settes inn rett kunnskap og kapasitet for barn og unge nå. Det kan bli svært kostbart å vente. En slik investering i tidlig innsats og forebyggende, kan vise seg å bli en suksessfaktor for å i det hele tatt evne å ha tilstrekkelig arbeidskraft innen få år.

Rent matematisk tilsier demografiutviklingen at ressurser bør fordeles annerledes og flyttes fra unge til eldre for å kunne ivareta den økende eldre befolkningen. Slik virkeligheten ser ut nå, vil dette regnestykket vanskelig kunne gå opp.

2.Implementere kommunens plan for forebyggende arbeid rettet mot risikoutsatte barn og unge, samt evne å iverksette nødvendige tiltak

Som nevnt er det et krav i barnevernloven § 3-1 at kommunestyret selv skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet særlig rettet mot risikoutsatte barn og unge. Det stilles særlig krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelsen i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Planen skal altså bidra til å styrke og gi retning for kommunens innsats. Likeledes er planen ment å være et godt verktøy for å sikre forpliktende og systematisk innsats for å legge til rette for et helhetlig tjenestetilbud

Det er viktig å presisere at det gjøres mye godt arbeid knyttet til barn, unge og deres familier i kommunens enheter og på tvers av sektorer. Det som blir viktig fremover, og som kommunens plan for forebyggende arbeid skal bidra til, er å sette inn tiltak rettet mot de utfordringene og problemstillingene som ikke fungerer bra nok og som må bli bedre.

Det må jobbes bedre på tvers av fag og profesjoner og kunnskap basert på å redusere risikofaktorene og øke beskyttelsesfaktorene må bli bedre. Det å jobbe forebyggende basert på kunnskap og dermed sette inn målrettede og riktige tiltak tidlig nok blir avgjørende for å lykkes. Derfor må forebyggende tiltak være en viktig del av ressursprioriteringen.

Tiltak knyttet til punkt 1 over inngår som et av de viktigste i den forebyggende planen. I tillegg til endring av praksis må det settes av ressurser

til for eksempel å hindre bekymringsfullt skolefravær, foreldreveiledning, kompetanseutvikling, tilbud om gratis fritidsaktiviteter, støttetiltak til lavinntektsfamilier og økt voksentetthet i barnehager og skoler.

3.Ha riktige og gode læremidler i barnehager og skoler

Det er nå et stort behov for utskifting av digitale verktøy som smartboard, skjermer og lignende i skolene etter 10-15 år med tilnærmet samme utstyr. Denne utskiftningen blir svært kostbar for skolenes driftsbudsjetter og vil gå på bekostning av annen viktig skoledrift- og innkjøp. Det er lite eller ikke rom for et slik løft i inneværende enhetsbudsjetter. Det blir derfor utfordrende å foreta fornying som vil gi et likeverdig tilbud til alle elevene i Grimstad skolene. Lisenser til ulike lære- og administrative programmer kommer i tillegg. Likeledes har de kommunale barnehagene svært lite eller ingen slike digitale hjelpemidler. Samme problemstilling knyttet til innkjøp er derfor gjeldende for barnehagene.

Den nasjonale debatten knyttet til bruken av digitale og analoge læremidler er også Grimstad kommune opptatt av. Skolene i Grimstad har en god kombinasjonsbruk av både digitale hjelpemidler og lærebøker. Det har blitt bevilget mer til lærebøker gjennom både budsjettet for 2023 og gjennom nasjonale overføringer. For Grimstad tilsvarte det siste nasjonale tilskuddet en bok per elev. Behovet er mye større, og utskiftingstempoet må økes dersom elevene skal ha oppdaterte lærebøker.

4.Møte et økt behov for plass- og rom kapasitet i skolene og gode leke- og utearealer i barnehager og skoler

Analyserapporten som ble behandlet av kommunestyret i juni 2022 og tilleggsrapport til denne som ble behandlet i desember 2023, viser at det totalt sett i Grimstad er stor ledig elevkapasitet i skolene nå. Reserve elevkapasitet vil bli ytterligere forsterket når de to nye barneskolene på Fjære og Holviga står ferdige. Elev- og romkapasiteten ved barneskolene på Frivoll og Jappa og Grimstad ungdomsskole er derimot helt sprengt. For å møte problemstillingen har noen elever fått tildelt skoleplass ved andre skoler. I kommunestyrets vedtak fra desember 2023, ble det vedtatt at ny skolestruktur skal vurderes når Fjære og Holviga nye skoler står ferdig.

Elevplass og rom kapasiteten må imidlertid løses før nye skoler står ferdig. Kommunedirektøren anbefaler at prosess med å endre både skolestruktur og skolekretsgrenser iverksettes nå, slik at flytting av elever og ansatte til andre skoler kan skje når de nye barneskolene står ferdige. Mindre skolekretsendringer kan skje tidligere og bidra til å avlaste kapasitetsutfordringene.

Barnehagene og skolenes leke- og utearealer har med noen unntak stort behov for oppgradering av både utstyr og sikringstiltak.

5.Møte et økt behov for å ta imot flere flyktninger

Ukrainasituasjonen medførte at Grimstad kommune har tatt imot svært mange flyktninger på kort tid. Takket være fleksible og kompetente

medarbeidere og en svært god tverrfaglig samhandling, har Grimstad kommune taklet den uventede og krevende situasjonen på en særdeles god måte. Grimstad kommune foretok en rask behandling av disse sakene og vedtok å ta imot 150 flyktninger i 2022. For 2023 vil antallet på bosatte flyktninger bli ca. 195.

Signalene fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er at Grimstad får anmodning om å motta omtrent like mange flyktninger i 2024. Det kan Grimstad kommune klare under forutsetning at nødvendige ressurser følger med. Det må rigges for å ta imot så mange nye flyktninger, hovedsakelig fra Ukraina, men også fra andre land. Tjenestetilbudet og leveranser innen helse, boliger, jobbmuligheter, sosiale forhold, opplæring og integrering må ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet.

Flyktningetjenestens ressurser i enhet Kvalifiseringstjenesten må tilpasses det økte behovet mer enn det som har vært tilfellet til nå, dersom Grimstad skal fortsatt skal kunne ta imot flyktninger i den skala det anmodes om.

Forslag til innsparinger og kutt

For å møte de økonomiske utfordringer som Grimstad kommune står overfor, må alle sektorene legge inn kutt i sine rammer.

Tidlig i budsjettprosessen meldte enhetene inn sine behov knyttet til både drift og investeringer, og sektoren foretok interne prioriteringer for kutt og innsparing.

I tillegg til manglende ressurser knyttet til statlige SFO moderasjonsordninger, andel av Grimstad elever til Langemyr skole og ressurscenter og manglende årsvirkning av styrkede ledelsesressurser ved Fevik skole og avdeling for helsesykepleier- og jordmortjenesten på til sammen ca.

kr. 7 millioner, må sektoren kutte ytterligere kr. 12 millioner for å bidra til at hele kommunens økonomi skal balansere .

Innsparingskrav for de siste kr. 12 millioner kom helt på tampen av budsjettprosessen, og har derfor ikke vært gjenstand for en ordentlig prosess innad i sektoren. Kuttene foreslås derfor å bli lagt til sektorens fellesområde. Det legges til rette for å gjennomføre en intern prosess i sektoren knyttet til de foreslåtte kuttene. Kuttene må deretter foretas fortløpende gjennom 2024. De foreslåtte kuttene retter seg hovedsakelig mot ikke lovpålagte oppgaver og tjenester.

Det legges til grunn følgende kutt på nærmere 12 millioner for oppvekstsektoren:

Belastes område	Enhet/tjeneste	Beløp	Merknad
Sektorens fellesområde	Avvikle Frivoll skole	1 200 000	Se avsnitt under
Sektorens fellesområde	Redusere antall miljøarbeidere	4 000 000	Fordeles fortløpende på skolene
Sektorens fellesområde	Tilskudd til private SFOer	500 000	Gjelder bl.a. Hesnes, idrett, gård etc.
Sektorens fellesområde	Fjerne videreutdanning i hele sektoren	2 500 000	Det som gjelder studiepoeng-givende videreutdanning
Sektorens fellesområde	Redusere styrkingstiltak i barnehagene	2 200 000	Bedre organisering av egne ressurser i alle bhg – færre henvisninger
Sektorens fellesområde	Reduksjon i stab	200 000	
Sektorens fellesområde	BUF	800 000	Ikke lovpålagte oppgaver f.eks. MOT / fam. senter
Sektorens fellesområde	Si opp medlemskap i ungt entreprenørskap	47 000	Si opp avtale med UE etter politisk vedtak
SUM KUTT		11 447 000	

I tillegg foreslås det at lokal moderasjonsordning for Grimstad kommune om gratis kjernetid for 3. og 4. trinn i SFO fjernes fra høsten 2024.

Fremtidig skolestruktur – igangsette prosessen hvor Frivoll skole vurderes nedlagt

Analyserapport for valg av skolestruktur i Grimstad kommune og dimensjonering av nye Holviga barneskole (behandlet av KS 21.06.22) med tilhørende Tilleggsutredning (behandlet av KS 08.11.22), viser at Frivoll skole ikke holder god nok teknisk og pedagogisk bygningsmessig standard. Det er derfor ikke et likeverdig opplæringstilbud for elevene i kommunen. Det vil være uforholdsmessig store kostnader knyttet til oppgradering, og det er ikke økonomiske forsvarlig å bygge ny Frivoll skole. Samtidig har de nevnte utredninger avdekket en betydelig reservekapasitet knyttet til elevplasser i kommunen. Denne reservekapasiteten vil øke ytterligere når to nye skoler står ferdig (Holviga barneskole og Fjære barneskole).

Kommunedirektørens forslag til besparesestiltak for å møte den vanskelig økonomiske situasjonen, er å igangsette prosessen hvor Frivoll skole vurderes nedlagt.

Det legges til grunn at kommunestyrets budsjettvedtak blant annet må følges opp med justering av Forskrift om skolekretsgrenser i henhold til saksbehandling i forvaltningsloven § 37 flg. Dette innebærer at saken må opplyses så godt som mulig og at offentlige og private gis mulighet til å uttale seg før vedtak. Hensynet til barnets beste vil være et sentralt hensyn i vurderingen. Det vises til de to overnevnte utredningene, som gir viktige premisser for at det fremtidige vedtaket er i samsvar med nasjonale rammer både med hensyn til innhold og saksbehandling. Endelig vedtak fattes når saken er tilstrekkelig utredet og opplyst før skolestart 2024.

En nedleggelse av Frivoll skole vil gi halvårsvirkning fra 2024, og med tiltakende innsparings-effekter fremover inntil den nye skolen på Holviga står klar:

	2024 (Halvårsvirkning)	2025	2026	2027
Byggteknisk drift	0,6 mill	1,3 mill	1,3 mill	1,3 mill
Personellmessig drift	0,7 mill	1,6 mill	1,7 mill	1,8 mill
Skyss kostnader	- 0,1 mill	- 0,2 mill	- 0,2 mill	- 0,2 mill
Samlet:	1,2 mill	2,7 mill	2,8 mill	2,9 mill

Utover de direkte sparte driftskostnadene, vil en avvikling av Frivoll skole også realisere eiendommen for alternativ bruk. Noe som vil gi en tilleggsverdi.

Oppvekst

Behov det ikke er funnet inndekning for i budsjettet	
Manglende årsvirkning for ass. rektor på Fevik skole og ny avd. leder på helsestasjon- og jordmortjenesten	1 200 000
Andel Grimstad elever til Langemyr skole- og ressurscenter	2 800 000
Tilstrekkelig midler for å dekke inn utvidet Statlig moderasjonsordning for SFO	2 700 000
Oppgradering av utstyr til leke- og utearealer i barnehager og skoler	2 000 000
Bortfall av Statlige tilskuddsmidler til helsykepleiere- og jordmortjenesten – i perioden 2018 – 2023 (3–4 stillinger)	2 400 000
Ressurser knyttet til å realisere tiltak i forebyggende plan ▪ Kompetanseutvikling og tverrfaglige samlinger ▪ Foreldrestøttende tiltak og veiledning ▪ Ressurser for å møte lavinntektsfamilier ▪ Ressurser til gratis fritidsaktiviteter Tiltak direkte rettet mot å forebygge skolefravær og uhelse	5 500 000
Fortsatt behov for utskifting og innkjøp av lærebøker i skolene	1 000 000
Tilstrekkelig midler til innleie av vikarer for barnehagene	1 000 000
SUM	18 400 000

De øvrige årene i planperioden

I tillegg til de overnevnte innsparingskravene for 2024, vil det bli behov for å kutte ytterligere for alle sektorene i planperioden. For oppvekstsektoren betyr det et kutt på kr. 7 millioner hvert år i perioden 2025-2027. Ut fra slik situasjonen er nå, vil dette bli svært krevende, og det blir viktig med gode og involverende prosesser både på kommunivå og innad i sektoren.

Sektorens overordnede mål

Kommunedirektørens forslag til overordnede mål, har blitt brutt ned til sektorens mål for 2024. Det blir sektorlederens oppdrag å følge disse opp i egen linje. Sektorens rammeforutsetninger blir strammere, og forventninger må derfor avpasses de faktiske realiteter. Uavhengig av rammebetingelsene er det likevel viktig med tydelige målsettinger. Krav til resultatoppnåelse må imidlertid tilpasses virkeligheten.

For oppvekstsektoren vil følgende overordnede mål gjelde for 2024:

1. Sektoren skal ha økonomisk kontroll og levere regnskap i balanse ved årets slutt

Målindikator:

Årsprognose på driftsresultat skal være som budsjettet for sektoren, månedlig, 1. tertialrapport og på årsbasis.

Kontroll:

Månedlig lønnsutbetaling, ansattliste og periodisert prognose fra enhetene til sektornivå

2. Vi skal gjennomføre investeringsbudsjett ihht vedtatt frist.

Vi skal gjennomføre politiske vedtak ihht vedtatt frist.

Målindikator:

Sektoren skal bidra til at skoleutbyggingsprosjektene, Fjære og Holviga barneskoler, følger oppsatt fremdriftsplan og økonomiske rammer

Kontroll:

Rapport pr 1. tertial og årsrapport.

3. Grimstad skal være et trygt og inkluderende samfunn for alle, der vi legger til rette for samskaping med lokalsamfunn, frivillige og pårørende.

Målindikator:

- Implementere og følge opp tiltak i kommunens plan for forebyggende arbeid
- Jobbe målrettet mot barn og unge med helseutfordringer og som faller utenfor
- Møte demografiutfordringen ved å benytte seniorkraften i prosjekter som «Klassevenn» og lignende sammen med frivillighet og frivillighetssentralen
- Sørge for god nok elevkapasitet ved alle skolene
- Ta hånd om de flyktninger IMDi anmoder oss om på en god måte

Kontroll:

Rapport pr 1. tertial og årsrapport.

KOSTRA – sammenligninger

Grunnskoler, barnehager, barnevern, helsesykepleier- og jordmortjenester ligger under sammenlignbare kommuner og landet for øvrig når det gjelder kostnader. Grimstad driver svært nøktern, noe som også merkes i tjenestene. Under følger noen utvalgte tabeller.

Tabellen under viser at barnehagene i Grimstad bruker prosentvis mindre av kommunens totale nettoutgifter enn Kostragruppe 9. Barnehagene i Grimstad bruker også mindre penger per innbygger enn både Kostragruppe 9 og større kommuner, som det hadde vært naturlig at Grimstad skulle bruke mer enn.

	Netto driftsutgifter i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter		Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	
	2021	2022	2021	2022
4202 Grimstad	15,2	14,0	171 216	177 797
4203 Arendal	15,1	13,3	191 238	191 540
4204 Kristiansand	15,6	14,4	175 385	181 501
4205 Lindesnes	12,7	11,3	181 384	184 276
EKG09 Kostra-gruppe 9	15,3	14,2	181 374	186 972

Tabellen under viser at grunnskolene i Grimstad bruker mindre penger per innbygger enn Kostragruppe 9 og større kommuner. Det er kun Arendal som bruker litt mindre enn Grimstad per innbygger.

	Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202,215,222,223) per innbygger 6-15 år (kr)	
	2021	2022
4202 Grimstad	115 573,3	123 099,4
4203 Arendal	114 028,8	122 872,4
4204 Kristiansand	116 306,3	125 960,9
4205 Lindesnes	128 701,0	144 475,1
EKG09 Kostra-gruppe 9	123 534,3	130 134,3

Tabellen under viser at barnevernstjenesten i Grimstad drives billigere enn Kostragruppe 9 og større kommuner.

	Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger (kr)		Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten, per innbygger 0-17 år (kr)	
	2021	2022	2021	2022
4202 Grimstad	1 924	2 259	8 823	10 415
4203 Arendal	2 039	2 397	10 042	11 871
4204 Kristiansand	1 891	2 252	8 774	10 561
4205 Lindesnes	4 075	4 256	18 765	19 723
EKG09 Kostra-gruppe 9	2 234	2 756	10 503	13 057

Tabellen under viser tjenester som er gitt av helsesykepleier- og jordmortjenesten i Grimstad. Det er vanskelig å finne gode og korrekte Kostra tabeller knyttet til økonomi, siden flere ulike helsetjenester ofte blandes sammen.

Tabellen viser at Grimstad gir raske (og raskere) tjenester etter fødsel og flere undersøkelser for 1. trinns elever enn kommuner vi sammenligner oss med.

	Andel barn (prosent)		Barn (antall)	
	2021	2022	2021	2022
Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst				
4202 Grimstad	96,7	76,9	202	203
4203 Arendal	76,4	81,7	305	295
4204 Kristiansand	83,5	95,5	1 017	1 074
4205 Lindesnes	89,8	68,6	194	144
EKG09 Kostra-gruppe 9	58,0	59,0	3 786	3 601
Undersøkt grunnskole 1. trinn				
4202 Grimstad	145,7	149,1	416	436
4203 Arendal	96,3	95,7	469	475
4204 Kristiansand	98,1	85,1	1 300	1 181
4205 Lindesnes	78,4	109,4	222	313
EKG09 Kostra-gruppe 9	83,1	103,5	6 567	8 204

Risikomatrise

Den totale budsjettammen for oppvekstsektoren er mye strammere enn tidligere, og det er en stor risiko for ikke å klare å gjennomføre nødvendige forvaltningsoppgaver og tiltak innenfor tilgjengelige ressurser. Det er foreslått kutt innen tjenester som ikke er lovpålagte, men som vil ha direkte innvirkning på særlig risikoutsatte barn og unge, som har behov for ekstra hjelp. Det er i liten eller ingen grad tatt høyde for uforutsette hendelser. Sektoren og enhetene har ingen buffer for dette.

Erfaring tilsier at henvisninger knyttet til barn som har særskilte behov i barnehager, skoler og barnevern kommer fortløpende gjennom året. Nye oppgaver i forbindelse med barnevernreformen, kommunens plan for forebyggende arbeid, medfører ekstra kostnader, som ikke dekkes tilstrekkelig innenfor budsjettforslaget.

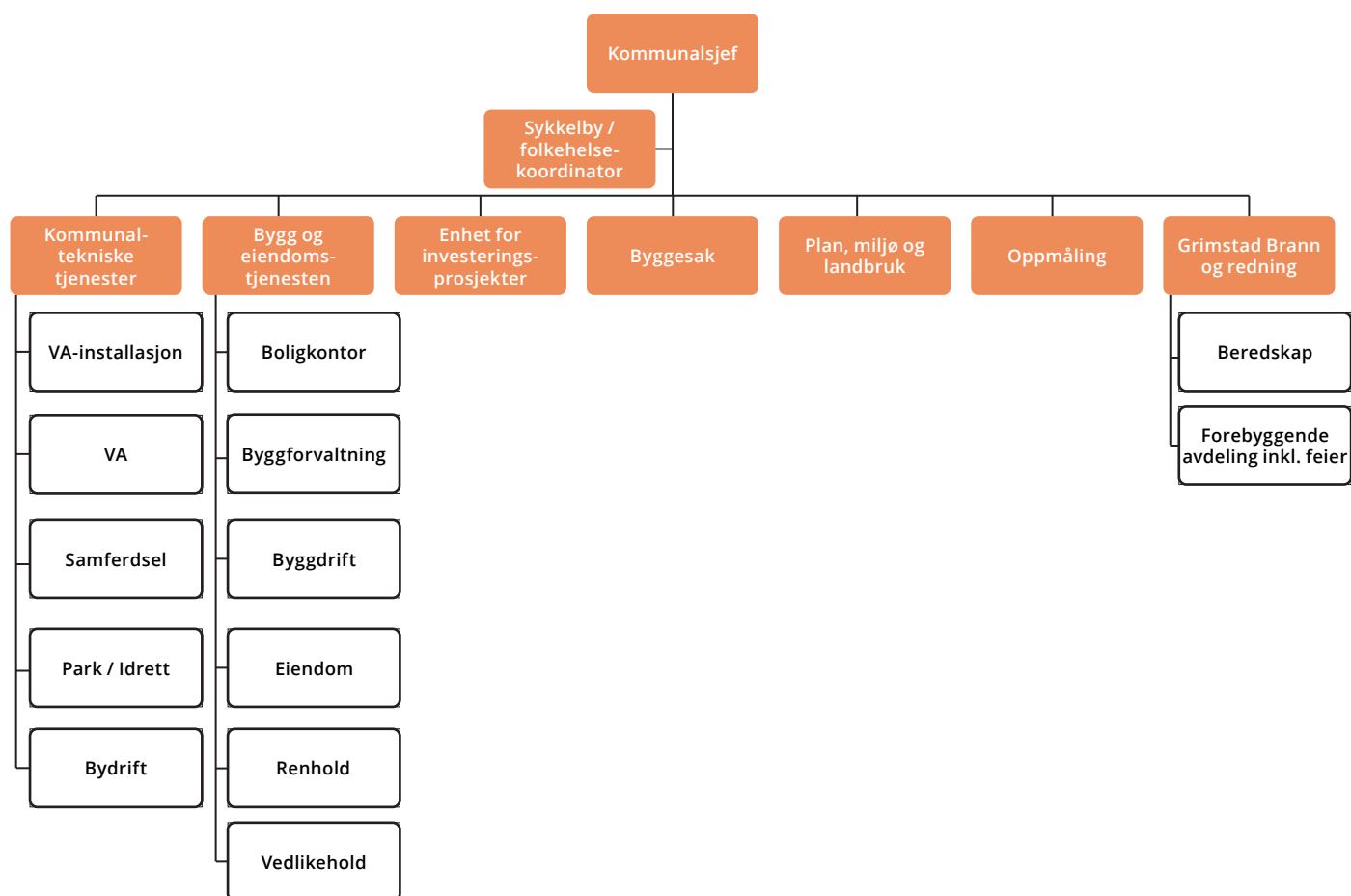
Under er det satt opp fem ulike risikoforhold, som viser en tendens for det sektoren anser som sannsynlig og som får store konsekvenser.

#	Risiko	Mulige tiltak
1	Tidlig innsats og forebyggende arbeid blir prat og ikke handling. Det settes ikke av ressurser til tiltak jfr. kommunens plan for forebyggende arbeid	Det må investeres i konkrete tiltak tidlig – dvs. økonomiske ressurser som vil gi besparelse på sikt (mobbing, utenforskap, unge uføre etc.)
2	For stramme økonomiske rammer hindrer ønsket forebyggende arbeid knyttet til enkeltvedtak og tilrettelegging for barn og elever med særskilte behov	Økonomiske rammer som ivaretar muligheten for å sette inn rett personell og tiltak ved enkeltvedtak, samtidig som ordinær drift kan ivaretas (også oppfylle minstenorm til lærertetthet)
3	Beholde og rekruttere sårbar og nødvendig kompetanse – særlig knyttet til ▪ Helsesykepleiere / jordmødre ▪ PPT rådgivere ▪ Utdanningspersonell / spesialpedagoger i barnehager	▪ Forutsigbare og stabile arbeidsforhold – skape ro ▪ Være konkurransedyktig ▪ Tilby kompetanseutvikling etter behov ▪ Uheldig oppgavefordeling mellom profesjoner og fag kan utfordre både konkurransedyktighet og sårbar kompetanse særlig innen undervisning
4	Ikke å kunne ha gode og nødvendige læremidler og utstyr. Både læremidler og lekeutstyr er utsatt for stor slitasje. Manglende utskiftning og/eller vedlikehold av lekeapparater utfordre sikkerheten.	▪ Må ta hensyn til at digitale læremidler er kostbart ▪ Utstyr til lek og inventar må kunne skiftes ut jevnlig og ved behov
5	Forutsigbare og kompetente vikarer ▪ Særlig sårbart for barnehager	Sikkerhet i budsjettet

		Sannsynlighet		
		0%	50%	100%
Konsekvens	< 5 mill			1
				2
	2-3 mill			3
				4,5
	< 1 mill			

Samfunn og miljø

Organisasjonskart

Økonomi

Budsjett	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Samfunns- og miljøsektoren	2 459	2 703	3 185
Byggesaksenheten	1 898	0	950
Oppmålingsenheten	948	1 976	2 045
Plan-, miljø- og landbruksenheten	9 178	11 198	11 798
Grimstad brann og redning	21 715	22 676	24 480
Bygg- og eiendomstjenesten	77 786	79 471	75 313
Enhet for investeringsprosjekter	26	0	0
Kommunaltekniske tjenester	32 072	30 656	31 755
Feiervesen	-5	0	0
Kommunalteknikk VA	5 548	0	0
Samfunns- og miljøsektoren inkl. selvfinans	151 626	148 680	149 526

Rammeoppbygging budsjett 2024	
	2023
IB 2023	148 680 000
Endringer ØP 2023-2026	-9 655 000
1. tertial 2023 Kom.tek	600 000
1. tertial 2023 Bygg og eiendom	600 000
Lønnsoppgjør 2023 kap 4	4 577 000
Lønnsoppgjør 2023 kap 5 og 3	3 092 000
Interne justeringer	1 632 000
Nye tiltak (inkl. oppgaveendr. fra staten)	2 900 000
Kutt/tiltak	-
Strøm	3 500 000
Enøpkakke	-3 000 000
Økt brukerbetaling levermyr	-500 000
Redusere uteområdet dømmesmoen	-200 000
Lavere parkstandard	-250 000
Redusere asfaltprogram	-500 000
Redusere vaktordninger	-150 000
Redusere veivedlikehold (feiing mm)	-200 000
Økte gebyrer byggesak	-700 000
Økte gebyrer oppmåling	-300 000
Økte gebyrer plan, miljø og landbruk	-400 000
Redusere renovasjon komm. friområder	-200 000
Ramme 2024	149 526 000

Den økonomiske situasjonen til sektoren

Samfunns- og miljøsektoren er sammensatt av forvaltningsområder som utarbeider og behandler planer og søknader for innbyggere og utbyggere, oppmåling av eiendommer og matrikkelføring. Videre inneholder sektoren driftsenheter som i stor grad jobber med tilrettelegging og yter tjenester for de øvrige enhetene i kommunen og for samfunnet. Nybygg, vedlikehold, byggdrift, renhold samt opparbeiding og vedlikehold av uteområder, er tjenester som gir rammer for kommunens øvrige tjenesteenheter og tjenesteleveranser.

Endringer i tabellen nedenfor viser hvilke tiltak som er prioritert, og hvilke reduksjoner som er nødvendige for å oppnå balanse i budsjettet. Sektoren har foreslått en ENØK-pakke som en stor satsing for å redusere energiforbruket og holde kostnadene nede. Videre er det pekt på vedtatte tiltak, driftskonsekvenser og andre endringer som ligger utenfor vår påvirkning (f.eks prisstigning) men som er nødvendig for å opprettholde forsvarlig drift av tjenestene. I budsjett og handlingsplanen som ble vedtatt i 2022 lå det inne en forventning om en reduksjon av strømkostnaden på kr. 10 mill. Kostnaden har ikke gått så mye ned, og en prognose fra vår leverandør indikerer en forventet nedgang på kr. 6,5 mill i forhold til budsjett 2023. Det betyr at strømområdet er underfinansiert med kr. 3,5 mill. For å oppnå reduksjon av strømforbruket er videre drift av energikontoret avgjørende.

Årets budsjett: prioriteringer og konsekvenser

I årets budsjett er sektoren tilført en deflator på kr. 2 900 000. Dette beløpet skal dekke 1 stilling

på byggesak, 1 stilling på oppmåling (matrikel-prosjekt) og prisstigning på varer og tjenester. I tillegg har sektoren fått et kuttkrav på kr. 2 900 000. praksis betyr dette at aktuelle stillinger, prisstigning, volumøkninger og økte strømkostnader må finansieres med kutt, kostnadsreduksjoner og økte inntekter i sektoren. For å sikre en tilfredsstillende drift av de mest samfunnskritiske og prioriterte oppgavene er det nødvendig å redusere omfang av mange av tjenestene. Reduksjonene vil gi merkbare endringer på standard på drift av parker, plasser, veier, friluftsområder, anlegg og renhold av bygningsmasse.

Den største bidragsyteren til volumvekst er gjennomføring av private reguleringsplaner. For hvert område som ferdigstilles overtar kommunen alle offentlige arealer og anlegg til drift og vedlikehold. I 2023 er områdene Bioddgaten 2-4, Stølevarden, BA1 Campus Grimstad, Trolldalslia, Langemyrjordet og Klomreheia overtatt. De fleste områdene er nylig ferdigstilt, men det inngår også noen eldre områder. Sektoren jobber med å rydde opp i gamle avtaler og ferdigstille overtakelse av områdene.

På bygningssiden er den største bidragsyteren til volumøkningen endring av drift i andre tjenestesektorer, som f.eks når nye arealer tas i bruk eller bruken av eksisterende arealer endres. Eksempelvis kreves det mer renhold når omsorgsboliger tas i bruk som sykehjemsplasser. Driftsøkninger som følge av denne type endringer er i liten grad kompensert for, men innarbeidet ved omfordelinger i sektoren. I tillegg er en høy strømkostnad en utfordring for sektoren.

I budsjettforslaget er det lagt inn gebyrøkninger ut over prisstigningen, men gebyrnivået er likevel holdt på nivå med sammenlignbare kommuner. I budsjettforslaget er det ikke funnet plass til ny planstilling for stimulering til økt bolig- og næringsutvikling jft. KS 23/34. Det vil likevel vurderes om et er mulig å tilsette i denne stillingen da det vil være en permisjon i enheten i deler av året.

I årets budsjettforslag inngår en viktig stor satsing; ENØK-pakke som har en dobbelt gevinst ved å redusere både energiforbruk og kostnader. Med en ENØK-pakken kan energikontoret gjennomføre flere ENØK-tiltak enn i dag. Tiltakene krever investeringer, men vil til gjengjeld gi reduserte driftskostnader. For ENØK-investeringer kan det søkes om finansiering med grønne lån som er et tilbud fra Kommunalbanken med lavere rente på investeringer som løser framtidens klimautfordringer. ENØK-pakken består av mange ulike tiltak. De minste er å endre eller bygge ut små tekniske anlegg som dukker opp spesielt innenfor SD anlegg (Sentral Driftskontroll-en automatisering) og andre programmer som brukes i jakten på reduserte kWh.

Lyskilder må byttes til LED da produksjonen av tradisjonelle lysrør er blitt forbudt og lagrene tømmes. Bytte til LED vil redusere forbruket og vedlikeholdskostnadene samtidig som LED-lys gir bedre lys med færre lyskilder. Generell tilbakebetalingstid på overgang til LED-lys beregnes til ca. 3 år med dagen energikostnader. Det er lagt inn en liten forsinkelse i effekten av besparelsene da det tar tid å gjennomføre tiltakene, og det oppnås ikke helårseffekt for tiltakene første året.

Solceller vil bidra til å redusere kjøp av energi og nettleiekostnader. Deler av dager med sol vil byggene være selvforsynt med energi. Generell tilbakebetalingstid på solcelleanlegg på tak beregnes til ca. 10 år med dagen energikostnader.

Grimstad kommune har et stort potensial for energireduksjon ved å installere flere varmepumper. Både luft-til-vann og luft-til-luft varmepumper er prisgunstige og effektive, disse er også lette å installere og drifte. Varmepumpene er mulig å overvåke og styre eksternt fra energikontoret. Generell tilbakebetalingstid på varmepumper anslås til ca. 7-8 år med dagens energikostnader.

For å redusere termisk varmetap i bygg foreslås det å etterisolere tak, bytte vinduer og fjerne kuldebroer. Ved utvidet bruk av droner med IR-kamera (termisk kamera) er det mulig å avdekke hvor og hvilke bygg som har størst potensiale. Generell tilbakebetalingstid på bygningstiltak beregnes til ca. 10 år med dagen energikostnader.

Ved å oppdatere energimerkingen på de byggene som ble energimerket i perioden 2015-2016 vil det avdekkes ytterligere forslag til ENØK-tiltak. Generell tilbakebetalingstid på ENØK-tiltak fra energimerkingen estimeres til minimum 7-8 år med dagen energikostnader.

En satsing på en ENØK-pakke vil bidra til oppnåelse av kommuneplanens samfunnsdels satsingsområde "Grønnere hverdag" for kommunens egen drift.

Nye tiltak

Forslag til nye tiltak, reduksjoner/kutt og økte inntekter

	2024	2025	2026	2027
Kuttkrav for sektoren	2 900 000	2 900 000	2 900 000	2 900 000
Nye tiltak				
Strøm regulering til prognose (inkl. reduksjon fra energikontor)	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
ENØK-pakke, investeringer	Omtales ovenfor			
Bidrag prisvekst	500 000	500 000	500 000	500 000
Bidrag prisvekst	500 000	500 000	500 000	500 000
Volumvekst		2 025 000	3 000 000	4 150 000
1 stilling byggesak (dekket inn av «nye tiltak», ikke selvfinans)	950 000	950 000	950 000	950 000
1 stilling oppmåling (dekket inn av «nye tiltak», ikke selvfinans)	950 000	950 000	950 000	950 000
Kaserner 5.konstabel vaktlag				2 500 000
Sum nye tiltak	9 300 000	11 325 000	12 300 000	15 950 000
Besparelser/omfordelinger				
Deflator (stilling byggesak, stilling oppmåling og bidrag prisstigning)	2 900 000	2 900 000	2 900 000	2 900 000
ENØK-pakke	2 000 000	3 600 000	5 000 000	7 700 000
Økt brukerbetaling Levermyr (ikke breddeidrett)	500 000	500 000	500 000	500 000
Redusere standard Dømmesmoen	200 000	200 000	200 000	200 000
Lavere parkstandard	250 000	250 000	250 000	250 000
Redusere asfaltprogram	500 000	500 000	500 000	500 000
Redusere vaktordninger, kommunalteknikk	150 000	150 000	150 000	150 000
Redusere veivedlikehold (feing mm)	200 000	200 000	200 000	200 000
Økte gebyrer byggesak	700 000	700 000	700 000	700 000
Økte gebyrer oppmåling	300 000	300 000	300 000	300 000
Økte gebyrer plan, miljø og landbruk	400 000	400 000	400 000	400 000
Redusere renovasjon kommunale friområder	200 000	200 000	200 000	200 000
Gjennomføre flere oppgaver i egenregi (reducere konsulentkjøp)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Endre delegering, redusere politisk behandling klagesaker				
Sum kutt/besparelser/økte inntekter	9 300 000	13 525 000	16 750 000	19 250 000
ENØK-investeringer	25 500 000	21 500 000	13 500 000	14 500 000

Tiltak det ikke er funnet plass til

Hva	2024	2025	2026	2027
Plan, miljø og landbruk				
Ny planstilling for å styrke næringsutviklingen, jfr. KS-23/34	713 000	950 000	950 000	950 000
Fagutredninger overordnede planer hvor kommunen selv ikke har tilstrekkelig kompetanse (eks. naturtypekartlegging og grunnforhold)	700 000			
Grimstad brann og redning				
1 årsverk forebyggende avdeling GBR	800 000	800 000	800 000	800 000
Skogbrannutstyr	450 000	450 000	450 000	450 000
Komunaltenkiske tjenester				
Økt ressursbruk; klimaendringer (overvannshåndtering, trefall, ras med mer)	200 000	200 000	200 000	200 000

Utviklingstrekk for sektoren

Sektoren opplever en høy aktivitet på alle områder. Den høye aktiviteten kommer av en befolkningsvekst og en stor tro i samfunnet og i næringslivet på videre vekst og utvikling. Det er positivt for utviklingen av Grimstad at det er så høy aktivitet og god framtidstro. Høy aktivitet og vekst forutsetter gode tjenester. Det har gjennom flere år vært en økning av omfang og volum i mange av oppgavene, særlig innenfor forvaltningsoppgavene. Bemanningen er økt på plan- og byggesak og i enhet for investeringsprosjekter for å møte veksten. Stillingene er besatt eller er i ferd med å besettes. Et spennende arbeidsmarked har gitt gode kandidater som allerede bidrar til økte leveranser. Det er lagt inn en potensiell reduksjon i byggesaksenheten som kommunedirektøren vil komme tilbake til i forbindelse med revisjon av delegeringsreglementet.

Det er en økning i arbeid med overordnede planer som krever økte saksbehandlerressurser. E18-planlegging har allerede pågått i flere år, og nå pågår en rullering av arealdelen til kommuneplanen. I tillegg er det i gang et arbeid med kommunedelplan for Fevik. Det legges videre opp til et aktivt planarbeid på aktuelle områder for å tilrettelegge for en økt næringsutvikling. Dette kan f.eks være reguleringsendring for å bedre utnyttelsesgrad i eksisterende næringsområder, og helt konkret å tilrettelegge for en områderegulering på Bergemoen som legger grunnlag for en god videreutvikling av dette området. Det er positivt med den oppbemanningen som er gjennomført i 2022/2023, men det er behov for å følge utviklingen videre for å sikre tilstrekkelig kapasitet for å kunne gi gode tjenester til et samfunn i vekst.

De store driftsenhetene, kommunalteknikk og bygg- og eiendomstjenesten, har ikke hatt tilsvarende bemanningsøkning, selv om omfang av oppgaver har økt også i disse enhetene. I tillegg er det en stor utfordring med den sterke prisstigningen. Det vil dermed være behov for å omstille tjenestene for å implementere veksten. Et viktig grep i denne omstillingen er å gjøre så mange oppgaver som mulig i egenregi. Det vil likevel være behov for kjøp av tjenester, både for å hente inn kompetanse kommunen selv ikke innehar og for å øke kapasiteten når det er behov for det. Sektoren har flere satsingsområder for å kunne fortsette å utvikle og forenkle tjenestene innenfor stadig trangere rammer. Det satses på digitalisering av publikumskontakt med utvikling av tjenestene på hjemmesiden særlig innenfor byggesak og plan. Det er registrert god effekt i form av tydelig økning av antall treff på hjemmesiden. I den operative driften er det også satset på automatisering innen parkdrift (f.eks. robotklippere) og renhold og byggdrift med gode resultater. Alle disse satsingene vil videreutvikles i året som kommer.

Bygg- og eiendomstjenesten har etablert et energikontor for å jakte besparelser på energibruken i kommunens bygningsmasse. Ishavkraft har tildelt Grimstad kommune miljøprisen for 2023 for satsingen på energikontoret og prioritering av dedikerte energijegere, se film: [link](#). Energikontorets innsats bidrar til å holde strømforbruket nede. Strømprisen er forventet å holde seg på et noe lavere nivå for 2024 enn for 2023, men det er fortsatt et langt høyere nivå enn tidligere år. Det foreslås en ENØK-pakke i årets

budsjett for å investere i tiltak som vil gjøre det mulig å hente ut større gevinster.

Det er utarbeidet og vedtatt en ny eiendomsstrategi for hele kommunens eiendomsmasse. Eiendomsstrategien er et viktig verktøy for å utarbeide en handlingsplan som sikrer mest mulig areal- og energieffektive bygg. Målet er en fleksibel og miljøvennlig bygningsmasse, som gjør det enkelt å gjenbruke bygninger til ulike formål. Mye av den kommunale bygningsmassen nærmer seg - eller er over forventet levetid. Dette medfører at behov for vedlikehold og vedlikeholdsetterslepet øker.

Kommunalteknikk har gjennom flere år fått en lavere vekst i budsjettrammene enn volumveksten i oppgaver skulle tilsi. Dette har ført til økt etterslep for både park/lekeplasser, skoleområder og ikke minst asfalt på kommunale veier. Det har de tre siste årene blitt satt av 0,5 mill for oppgradering av lekeplasser/nærmiljøanlegg, dette har bidratt til å redusere etterslepet. Skoleområdene har også etterslep som må utbedres fremover.

Ny rammeavtale for asfalt har en prisøkning fra tidligere avtale på 50%. Dette fører til at etterslepet øker betraktelig. Det er i 2023 satt av 2 mill til asfalt, dette gir allerede ett lite etterslep.

Det foreslås en ramme for startlån på kr. 150 mil kr, som er en økning fra 2023. 01.01.2023 trådte ny finansavtalelov i kraft, og med det ble mulighet for å gi lån med fraråding fjernet. Fraråding er erstattet med en avslagsplikt og bankene har ikke lenger fleksibilitet i saksbehandling av boliglån. Med økende rente og strengere krav til

egenkapital og inntekt, er det både blitt vanskelig å få boliglån i ordinær bank og beholde boliglån dersom man er blitt alene. Dette rammer særlig bankens kvotekunder, og antall vanskeligstilte på boligmarkedet er flere. Den nasjonale strategien for den sosiale boligpolitikken (2021 – 2024), utarbeidet av Kommunal – og distriktsdepartementet, har som definert mål at “flere skal kunne eie egen bolig”. Med bakgrunn i statistikk fra Husbanken over antall søknader og utbetaling av startlån for Grimstad, sett opp mot trendene i markedet, er det ønskelig med en høyere ramme for startlån for å gi vanskeligstilte på boligmarkedet en mulighet til å eie egen bolig. I et leiemarked med sterkt press arbeider boligkontoret aktivt med at flere skal kunne eie egen bolig, og med det også holde antall kommunalt eide utleieboliger nede. Startlån hjelper til med å få sirkulasjon i boligmassen, som er helt nødvendig med det høye antall flyktninger Grimstad kommune har bosatt i 2022 og 2023.

I ROS-analysen for brannberedskap vurderes det at det er krav om økt kasernering av brannkonstabler. Foreslått budsjett legger opp til at andre trinn i en opptrapping kan gjennomføres i 2025, det vil si at kun en liten endring i 2024 som gir helårsvirkning på brannkonstabel nr 3 for kveld og natt som startet i 2023, fremkommer av budsjettforslaget. Bemanningen i dag er fire brannkonstabler kasernert på brannstasjonen på dagtid, og tre konstabler på kveld og natt, supplert med en hjemmevakt. En kommune i vekst øker også behovet for ressurser til brannforebyggende arbeid. Klimaendringer med sterkere nedbør og økt vindstyrke påvirker også utstyrsbehovet i beredskapsavdelingen. Det er

ikke funnet plass til disse økningene til dette i budsjettforslaget.

Den gode utviklingen av Sykkelbyen Grimstad videreføres i perioden ved at sykkelbyavtalen er forlenget til 2024. Sykkelbyavtalen er sammensatt av både forebyggende og fysiske tiltak og et viktig fysisk tiltak er under gjennomføring i disse dager; Opplandveien med utvidet fortau på broen over E18 og forbedret tilbud til gående og syklende.

Sektorens mål

1. Vi skal ha en ledende rolle for å implementere kommuneplans samfunnsdel i kommuneorganisasjonen. Dette gjør vi ved å:
 - Ha gode leveranser gjennom god dialog og godt samspill med politikere, innbyggere og utbyggere.
 - Tilby prosessledelse til øvrige deler av organisasjonen ved utarbeidelse av f.eks temaplaner.
 - Sikre involvering og samskaping i plan- og utviklingsprosesser
 - Sikre god rolleforståelse og avklarte forventninger til tjenestene
 - Innbyggerne har høye forventninger til sektorens tjenester både når det gjelder nivå og omfang. Det er behov for bedre samordning og koordinering av ulike tjenester.
 - Gjennomføre rullering av kommuneplanens arealdel
 - Grimstad skal disponere arealbruken mot en grønnere hverdag. Vi skal
 - Planlegge og utvikle bolig – og næring på steder som gir korte og effektive reiser
 - Tilrettelegge og tilby varierte næringsarealer
 - Verne om dyrka mark
 - Sikre attraktive rekreasjonsarealer på land via kjøp/regulering
 - Sikre god balanse av utbyggingsområder for vekst og utvikling samtidig med bevaring av verdifull natur og rekreasjonsområder.

Kontroll: rapportering til 1.tertial og årsmelding

2. Det naturlige valget i Grimstad skal være grønt og bærekraftig
 - Grimstad kommune omstiller egen drift til lavere energiforbruk ved å investere i LED-lys, varmepumper, etterisolering og fortsetter jakten på energyvene.
 - Grimstad gir rom for alle generasjoner i en klimaklok kommune med særpreg og godt bymiljø hvor det er enkelt å velge miljøvennlig transport.
 - Grimstad har god tilgang på turmuligheter som er tilgjengelige for alle
 - Grimstad har en arealutvikling som reduserer behov for biltransport og gir rom for gode hverdagsliv med driftige lokalmiljøer som gir innbyggere et godt utgangspunkt for å mestre hverdagen
 - Etablere et klimabudsjett i 2024 for implementering i 2025.

Kontroll: rapportering til 1.tertial og årsmelding
3. Vi skal gjennomføre investeringsbudsjettet i henhold til vedtatt frist. Vi skal gjennomføre politiske vedtak i henhold til vedtatt frist.
 - Investeringsbudsjettet vurderes og justeres ved 1.tetialbehandling og ved utarbeidelse av budsjett.
 - Investeringsene vurderes hver måned for kost, fremdrift og risiko.

Kontroll: rapportering til 1.tertial og årsmelding
4. Vi har trygge og sikre arbeidsplasser som har en god internkontroll og bruk av avviks- og kvalitetssystem for å videreutvikle tjenestene.
 - Vi har gode systemer for håndtering av personopplysninger og informasjonssikkerhet

Kontroll: rapportering til 1.tertial og årsmelding

KOSTRA-tabeller

12303: Gebyrsatser for byggesøknader, opprettelse og endring av eiendommer og detaljreguleringsplaner, etter region, statistikkvariabel og år			
Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr)			
Kommune	2021	2022	2023
4202 Grimstad	19 000	22 000	22 000
4203 Arendal	35 900	35 900	35 900
4204 Kristiansand	29 000	29 000	29 000
4205 Lindesnes	19 600	19 600	19 600
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	23 811	23 801	24 753
Gebyr for opprettelse av grunneiendom (kr)			
4202 Grimstad	20 200	20 500	20 500
4203 Arendal	16 000	16 000	16 000
4204 Kristiansand	25 500	25 500	26 300
4205 Lindesnes	22 183	23 292	23 292
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	24 439	25 611	25 727
Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kr)			
4202 Grimstad	106 951	118 558	121 984
4203 Arendal	133 000	132 000	115 000
4204 Kristiansand	199 000	199 000	199 000
4205 Lindesnes	120 159	123 163	175 000
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	147 742	163 386	175 028
12559: Hovedøkonomi for kommunal eiendomsforvaltning, etter art, funksjon, region, statistikkvariabel og år			
Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde - Utgifter for bygg fordelt per innbygger (kr)			
130 Administrasjonslokaler			
4202 Grimstad	355,40	331,40	485,00
4203 Arendal	466,30	415,00	482,20
4204 Kristiansand	480,70	498,60	487,70
4205 Lindesnes	558,40	364,60	493,30
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	383,30	422,00	438,50
221 Barnehagelokaler og skyss			
4202 Grimstad	2 911,90	3 276,70	3 205,00
4203 Arendal	4 512,70	4 626,20	5 628,50
4204 Kristiansand	6 154,00	9 122,80	8 964,70
4205 Lindesnes	7 730,40	9 242,70	7 496,10
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	8 123,30	8 819,00	8 927,10
222 Skolelokaler			
4202 Grimstad	15 226,30	16 299,20	17 776,50
4203 Arendal	14 824,60	16 264,20	18 918,80
4204 Kristiansand	14 447,10	18 694,40	18 442,30
4205 Lindesnes	17 303,30	21 301,00	22 967,60
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	19 177,60	21 252,40	22 309,40
261 Institusjonslokaler			
4202 Grimstad	17 756,30	18 446,10	19 241,70
4203 Arendal	37 498,80	35 599,40	41 834,90
4204 Kristiansand	22 668,50	24 840,60	26 399,60
4205 Lindesnes	23 193,50	27 869,70	31 068,20
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	19 386,60	21 441,90	23 947,00

11791: Utvalgte nøkkeltall for kommunalt drikkevann, etter region, statistikkvariabel og år

Selvkostgrad (prosent)

Kommune	2021	2022	2023
4202 Grimstad	104	100	91
4203 Arendal	100	100	100
4204 Kristiansand	100	100	100
4205 Lindesnes	100	100	100
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	..	101	100

Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr)

4202 Grimstad	1 948,00	1 964,00	2 243,00
4203 Arendal	2 438,00	2 437,00	2 649,00
4204 Kristiansand	1 577,00	1 851,00	2 045,00
4205 Lindesnes	2 826,00	2 617,00	2 763,00
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	3 000,00	3 048,00	3 334,00

Risikomatrise

		Sannsynlighet			
		0%	50%	100%	
Konsekvens	< 5 mill			1	
	2-3 mill	2	3		
	2-3 mill	7	4,6		
	< 1 mill		5		
	< 1 mill				

#	Risiko	Mulige tiltak
1	Økte strømpriser. Det er svært vanskelig å forutse de endelige kostnadene for energi det neste året. Økte strømpriser ut over budsjettramme. Energikontoret følger planen for kontroll og effektivisering av forbruk, men kostnaden på strøm er utenfor vår kontroll.	Reduksjon i energibruk. Øke kapasitet på "energijegere" (Energikontoret) Avsette sikkerhetsbuffer.
2	Rekruttere og beholde medarbeidere med riktig kompetanse i ledige og opprettede stillinger. Det har vist seg å være krevende å rekruttere til enkelte stillinger. Manglende rekruttering vil øke utfordringene i enhetene. Høy tærnover gir utfordringer	Styrke rekrutteringsarbeidet. Matche vilkårene til kommunene rundt.
3	Forsinket gjennomføring av prosjekter; fordyrende drift andre sektorer. Dette gjelder spesielt innenfor helse og omsorgssektoren.	Styrke prosjektgjennomføringen med økt opplæring i alle relevante deler av organisasjonen
4	Fall i aktivitet som gir sviktende gebyrinntekter. Det er for tiden stor aktivitet i anleggsbransjen, og vi har ingen klare indiksjoner på at dette endrer seg vesentlig 2024, men det er knyttet usikkerhet til om aktivitetsnivået vil holde seg.	Sikre saksbehandling innenfor saksbehandlingsfristene for å unngå bortfall av gebyr. Har liten påvirkning av tilfang av innsendte planer og søknader til behandling.
5	Sektoren får tilført flere oppgaver enn det er kapabilitet til å gjennomføre. Både innenfor driftsoppgaver og investeringsprosjekter øker porteføljen år for år.	Begrense driftsoppgavene til tilgjengelig kapasitet, Avpasse investeringsprogrammet med tilgjengelig kapasitet.
6	Økte utbetalinger for saksomkostninger knyttet til klagebehandling av byggesaker	Delegering av klagebehandling (på lang sikt)
7	Uforutsette hendelser knyttet til klimaendringer -skogbrann -flom og overvann -vind	Forebygge flomskader, samarbeide med nabobrannvesen ved skogbrann, informasjon om farer

Stab og støtte

Budsjett	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Kommunedirektør	3 413	2 836	9 841
Organisasjonsstaben	12 060	12 897	13 805
Økonomistaben	13 993	14 365	14 671
Stab og støtte	29466	30098	38317

Rammeoppbygging budsjett 2024	
	2023
IB 2023	30 098 000
Endringer ØP 2023-2026	-
1. tertial 2023	-
Lønnsoppgjør 2023 kap 4	154 000
Lønnsoppgjør 2023 kap 5 og 3	1 266 000
Interne justeringer	-
Prisvekst	-
Nye tiltak (inkl. oppgaveendr. fra staten)	7 800 000
Kutt	-1 000 000
Ramme 2024	38 318 000

Stab og støtte består av tre områder: kommunedirektør, økonomistaben og organisasjonsstaben

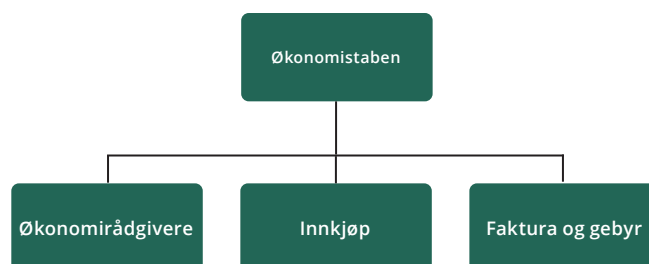
Stab har fått tilført et årsverk knyttet til informasjonssikkerhet. Staben har behov for økt tilførsel av ressurser, men det har kommunedirektøren ikke funnet plass til. Staben har imidlertid måttet kutte i likhet med de andre tjenestene. Staben har fått et kutt på 1 mill. kroner i 2024. Dette er fordelt på kommunedirektør, økonomistaben og organisasjonsstaben.

Kommunedirektørområdet består av ett årsverk og noe driftsmidler. I budsjett 2024 er det i tillegg lagt inn en omstillingspott på 7 mill kroner. Kommunedirektøren vil følge budsjettkuttene tett og bruke av omstillingspotten til tiltak

der det ikke er mulig å få full effekt fra 1.1.24.

Kommunedirektøren har fått et rammekutt i 2024 på 90.000 kr.

Økonomistaben

Økonomirådgiverområdet har controlleransvar for drift og investering og i tillegg et årsverk til finansforvaltning og analyse samt et årsverk til systemansvar for økonomi- og HR-systemet. Hver sektor har en egen økonomirådgiver som følger opp økonomien i sektoren og i enhetene. Enhet for investeringsprosjekter disponerer et årsverk til å følge opp investeringene. Avdelingen er ansvarlig for utarbeidelse av måneds-, tertial og årsrapport samt budsjett og økonomiplan. Tilbakemeldingen fra organisasjonen er at enhetsledere og merkantilt ansatte kunne tenkt seg mer oppfølging og løpende analyser utover det avdelingen har kapasitet til i dag.

Innkjøp

består av to årsverk og ble styrket fra et til to årsverk i 2022. Innkjøpsavdelingen har i tillegg til anskaffelser viktig arbeid i forbindelse med leverandørkontroll, bidrag til grønne anskaffelser og prosjektleder for ehandelsløsning.

Grimstad kommunes totale innkjøp av varer og tjenester er i størrelsesorden 350 MNOK pr år. Hvor drift utgjør 230 MNOK og investering 120 MNOK. Vi gjennomfører 35-50 anskaffelser i året. Alle offentlige oppdragsgivere plikter å ta samfunnsansvar ved gjennomføring av sine anskaffelser. Plikten er hjemlet i anskaffelsesloven.

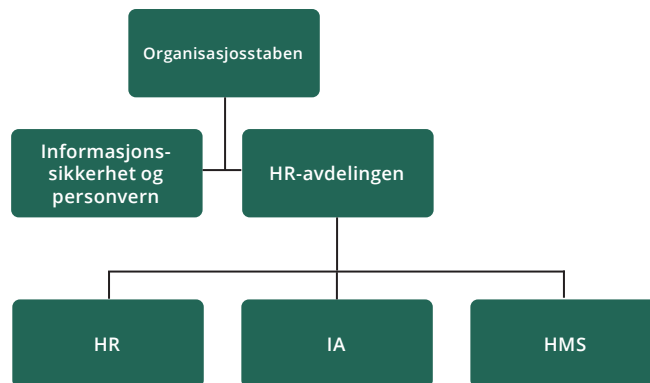
Vi plikter å ivareta følgende konkrete samfunns-hensyn; menneskerettigheter, universell utforming, miljø, arbeidsforhold, sosiale forhold, arbeidslivskriminalitet, begrense antall ledd i leverandørkjeden, lønns- og arbeidsvilkår, og stille krav om bruk av lærlinger ved gjennomføring av offentlige kontrakter. Vi skal også legge til rette for utvikling og innovasjon. Fra nyttår kommer det nye lovbestemte krav til ansettelse- og pensjonsvilkår hos leverandører som tildeles offentlige kontrakter.

Faktura og gebyravdelingen

Faktura og gebyravdelingen består av fem årsverk. Faktureringsoppgavene ble samlet i et eget fagmiljø i 2009 for å sikre kommunens inntektsside gjennom korrekt håndtering av gebyrer og eiendomsskatt og andre kommunale inntekter. Faktura – og gebyravdelingen ivaretar nå nesten all fakturering i kommunen. Avdelingen sender ut ca 170.000 fakturaer i året og er et viktig kontaktpunkt for innbyggerne våre.

Økonomistaben har fått et kutt på 0,47 mill kroner og kommer i første rekke å effektivisere dette ved å holde vakanser ledige og ikke leie inn vikar ved fravær, samt kutte driftsmidler til et minimalt nivå. Hvis dette ikke er nok så vil det vurderes eventuell oppsigelser.

Organisasjonsstaben

Organisasjonsstaben

Organisasjonsstaben består av 8,8 årsverk, inkludert organisasjonssjef, seniorrådgiver innen informasjonssikkerhet og personvern. 6,8 årsverk er tilknyttet HR-avdelingen. HR-avdelingen består av HR-sjef, HR-rådgivere/konsulent, IA-rådgiver og HMS-rådgiver.

Årets budsjett - prioriteringer og konsekvenser

Kommunedirektøren foreslår å kutte rammene til organisasjonsstaben tilsvarende ca 0,5 årsverk.

Når enheten nå må ta ned kapasiteten, og ikke forsterke funksjonene, vil vi gjøre dette ved å unngå å sette inn ekstra personell ved sykefravær eller turnover, i tillegg til fortsatt tett kostnadsoppfølging og kontroll. Dersom vi etter 1. tertial ikke ser at dette gir ønskede effekter vil vi måtte vurdere å ta ned kapasiteten og vurdere kutt i frikjøp av tillitsvalgte for å nå det økonomiske måltallet.

Risikovurdering:

Overordnet risiko er at en reduksjon i ansatte, enten innenfor HR eller 'Informasjonssikkerhet og personvern' (INFOSEC), vil kunne ha som følger at flere ansatte vil velge å slutte. Det er stor etterspørsel etter HR folk, og INFOSEC området er et hett område i den forstand at det ikke finnes nok kandidater til å fylle alle behov som etterspørres i offentlig som i privat sektor. Disse to områdene er så vidt stablet på beina og er i en labil situasjon. HR avdelingen er fra før under kritisk masse hva gjelder «kapasitet vs oppgaver».

Overordnet konsekvens

vil være en redusert kapasitet innenfor HR eller et totalt bortfall av personell innenfor INFOSEC, med dertil reduksjon i bistand til sektorene innenfor disse områdene. HR vil i enda større grad kun måtte jobbe med 'reparasjon' av det som 'har gått galt' og ikke ha kapasitet til å jobbe med forebyggende tiltak som forbedrede prosesser, on-boardning, lederstøtte, forhindre sykefravær, HMS forebyggende tiltak eller liknende. Dersom INFOSEC rollen skulle bortfalle vil dette øke risikoen betraktelig for at Grimstad kommune feiler innenfor området informasjonssikkerhet og personvern.

Kostra

12362: Utgifter til tjenesteområdene, kommune konsern, etter region, funksjon, art, statistikkvariabel og år

		Beløp per innbygger (kr)		
		2020	2021	2022
4202 Grimstad	100 Politisk styring	238	253	233
	110 Kontroll og revisjon	95	104	115
	120 Administrasjon	2 551	2 652	2 698
4203 Arendal	100 Politisk styring	316	324	342
	110 Kontroll og revisjon	71	84	93
	120 Administrasjon	2 685	2 859	2 675
4205 Lindesnes	100 Politisk styring	280	325	277
	110 Kontroll og revisjon	76	55	72
	120 Administrasjon	2 827	2 769	2 724
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	100 Politisk styring	304	335	321
	110 Kontroll og revisjon	78	81	84
	120 Administrasjon	3 289	3 283	3 392
EAKUO Landet uten Oslo	100 Politisk styring	378	419	402
	110 Kontroll og revisjon	99	103	109
	120 Administrasjon	3 813	3 991	4 128

Investeringer

Bevilgningsoversikt

Bevilgningsoversikt investering jf. §5-5 første ledd (A)	Regnskap 2022	Opprinnelig bud. 2023	Budsjett 2024	ØP 2025	ØP2026	ØP 2027
Investeringer i varige driftsmidler	119 935	347 050	700 550	978 820	1 099 700	946 540
Tilskudd til andres investeringer	3 250	37 450				
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 622	4 400	4 400	4 400	4 400	4 400
Utlån av egne midler	0	0				
Avdrag på lån	1 302	0				
Sum investeringsutgifter	128 109	388 900	704 950	983 220	1 104 100	950 940
Kompensasjon for merverdiavgift	-13 548	-57 170	-101 885	-126 438	-157 640	-138 948
Tilskudd fra andre	-31 431	-11 320	-63 615	-119 515	-192 188	-223 664
Salg av varige driftsmidler	-4 163	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-408	0				
Bruk av lån	-70 869	-315 210	-535 050	-732 867	-749 872	-583 928
Sum investeringsinntekter	-120 419	-383 700	-700 550	-978 820	-1 099 700	-946 540
Videreutlån	81 412	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000
Bruk av lån til videreutlån	-81 412	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
Avdrag på lån til videreutlån	73 324	0				
Mottatte avdrag på videreutlån	-37 594	0				
Netto utgifter videreutlån	35 730	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-2 563	0				
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 817	0				
Bruk av bundne investeringsfond	-38 849	0				
Avsetninger til ubundet investeringsfond	408	0				
Bruk av ubundet investeringsfond	-4 235	-5 200	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-43 421	-5 200	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
	0	0	0	0	0	0

Investeringsprogrammet til Grimstad presenteres i to tabeller, et for ordinære investeringer og en for VAR-investeringer. Totalt omfang av investeringene er presentert i Bevilgningsoversikt investeringer som vist over. Samlet investering i 2023 er på til sammen 375,6 mill. kr. Det enkelte investeringsprosjektet er kort omtalt i beskrivelsene av investeringsprosjektene.

Beskrivelse av investeringsprosjektene

Det er planlagt å investere omtrent 550 millioner kroner brutto i 2024. Det samlede investeringsbeløpet fordeler seg med omtrent 440 millioner kroner for investeringsprosjekter levert gjennom enheten for investeringsprosjekter, omtrent 80 millioner kroner for linjeprojekter som administreres av kommunaltekniske tjenester og bygg- og eiendomstjenesten. I tillegg er det satt av midler til kjøp eller overføringer til andre aktører.

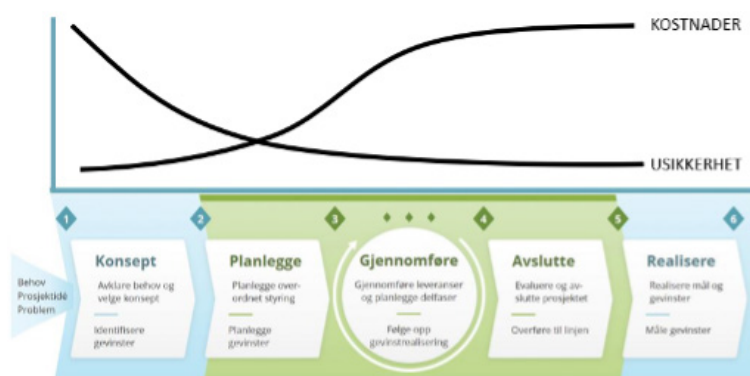
I handlingsprogrammet for perioden 2023–2030 ble det opprinnelig satt en investeringsramme på 320 millioner kroner for 2023. Imidlertid ser det nå ut til at forbruket i 2023 vil ende på omtrent 250 millioner kroner. Dette gir grunn til å betrakte investeringsplanene for 2024 som svært ambisiøse. Likevel forventes dette å være realistisk, men offensivt. Flere prosjekter forventes å utvikle seg fra konseptfasen til planleggingsfasen, eller fra planleggingsfasen til gjennomføringsfasen, i tråd med prosjektveiviseren (se figur nedenfor). Dette innebærer et økt behov for bruk av investeringsmidler og bør gi en reduksjon av usikkerheten knyttet til prognoser for ferdigstillelse (se grafen nedenfor).

Investeringenes påvirkning på driftskostnader

Realisering av investeringsprosjektene kan ha konsekvenser for driftskostnadene. Dette inkluderer både kostnadene knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV), samt kostnader for sektoren som får tilført nye bygg eller anlegg i sin drift eller tjeneste.

Porteføljestyre for investeringsbehov

I 2023 ble det etablert et porteføljestyre og tilhørende prosess for å administrere kommunens investeringsbehov. Prosessen innebærer at sektorene melder inn sine behov sammen med tilhørende prioriteringer. Videre vurderes om behovene skal realiseres som investeringsprosjekter, linjeprojekter, kjøp eller overføringer. Porteføljestyret behandler og prioriterer innsendte behov og dette danner grunnlag for kommunedirektørens forslag til budsjett og handlingsprogram.

Enhet for investeringsprosjekter

For omtrent tre år siden ble Enhet for Investeringsprosjekter opprettet med beslutningen om å implementere prosjektledelsesmetodikken og rammeverket fra Prosjektveiviseren for alle investeringsprosjekter. Dette er et pågående arbeid som gjøres parallelt med gjennomføring av prosjektene. Et av målene for enheten var i 2023 å få samtlige prosjekter inn i oppfølgingsverktøyet prosjektportalen etter prosjektveiviseren. Alle prosjektene styres nå etter prosjektveiviseren, i hvert fall på et overordnet nivå. Imidlertid gjenstår fremdeles arbeid før metodikken i prosjektveiviseren og verktøyene i prosjektportalen anvendes på det ønskede nivået. For prosjekter som allerede er igangsatte er det særlig utfordrende å endre styrings-metodikk. For kommende prosjekter er det prioritert å avsette nødvendig tid til dette i startfasen. Et annet mål for året har vært å gjennomføre prosjektene som ligger i handlingsprogrammet, med mindre det dukker opp forhold vi ikke kan påvirke. De prosjektene som har vært forsinket skyldes eksterne faktorer. Det vil likevel være et økt fokus fremover på god fremdriftsstyring, og på å heve kvaliteten på fremdriftsplanene. Videre er det økt fokus på å forbedre økonomistyringen i prosjektene slik at også kvaliteten på økonomiprognosene heves, og det jobbes med bedre verktøy og rutiner for usikkerhetshåndtering.

Enhetens fokus i utviklingsarbeidet for 2023 har hovedsakelig vært å styrke kontroll av tidligfasen. Etableringen av et porteføljestyre gir kommunen grunnlag for å prioritere og igangsette de mest relevante prosjektene. Enhetens prosjektsportefølje består av 13 prosjekter i konseptfasen, 7

i planleggingsfase og 1 i gjennomføringsfasen. Prosjektlederne på enheten håndterer i dag i gjennomsnitt 3-3,5 prosjekter hver. Prosjekter i gjennomføringsfasen vil kreve mer fra prosjektlederne i form av tett og hurtig oppfølging. Det forventes behov for å styrke kapasiteten etter hvert som dagens prosjektportefølje modnes og flere nye prosjekter tilføres.

Beslutninger og informasjon

I løpet av prosjektets fremgang tilføres ny kunnskap og informasjon, noe som medfører behov for nye beslutninger. Det er en prioritering å sikre en effektiv flyt av informasjon og beslutnings-saker gjennom prosjekthierarkiet, som strekker seg fra arbeidsgrupper, styringsgruppen, kommunedirektøren til kommunestyret. Vurderingen av hvor høyt i hierarkiet en sak skal løftes gjøres individuelt for hver sak. I denne sammenheng er beslutningspunktene i overgangen mellom prosjektveiviserens faser spesielt viktige.

For kommende prosjekter vektlegges klare mandater og styringsdokumenter, inkludert prioritering av de seks viktige aspektene: tid, kostnader, kvalitet, omfang, risiko og gevinst. Disse aspektene påvirker hverandre gjensidig, så det er nødvendig å tydelig fastsette prioriteringer. Prioriteringen kan endre seg i ulike faser og bør jevnlig revideres gjennom prosjektforløpet for å være i tråd med prosjektets utvikling og mål.

Usikkerhet

Det er fortsatt betydelig usikkerhet knyttet til økte rentekostnader og stigende priser på innsatsfaktorer innen bygg- og anleggsbransjen.

Det arbeides med å modne prosjekter fra konsept til planlegging og videre til gjennomføring. For tiden befinner flertallet av prosjektene seg i tidlig fase, hvor usikkerheten naturligvis er høyere.

Det er fokus på å minske sårbarheten knyttet til fravær av prosjektledere, enten det er i korte eller lengre perioder. Det legges vekt på grundig dokumentasjon og arkivering, men det må samtidig erkjenne at mye kunnskap i et prosjekt er personavhengig.

Investeringsprogrammet for 2024 er ambisiøst, men bør være realistisk å gjennomføre. Det arbeides med å styrke bemanningen i enhet for investeringsprosjekter, det vurderes også innleie av prosjektlederressurser for å håndtere prosjektporteføljen for neste år. Økt antall investeringsprosjekter øker også arbeidspresset i andre deler av organisasjonen, med mange ressurser som skal delta i prosjekt- og styringsgrupper i ulike roller. Dette inkluderer brukerrepresentanter som skal ta over bygg og anlegg for drift og vedlikehold eller levere tjenester i de nye byggene, samt ledere som må involveres i ulike beslutninger og har roller som prosjekteiere og seniorleverandører.

Prosjekter under arbeid - igangsatte prosjekter

1 - Egenkapitalinnskudd KLP (882001)

Pensjonsavtalen med KLP innebærer et egenkapitalinnskudd, som skal føres i investeringsregnskapet. Kommunedirektøren fører opp 27,2 mill kr i årene 2024 til 2031, årlig 3,4 mill kr. Egenkapitalinnskudd kan ikke lånefinansieres, og finansieres derfor av ubundet investeringsfond.

2 - Egenkapitalinnskudd KLP sykepl (882002)

Pensjonsavtalen med KLP innebærer et egenkapitalinnskudd, som skal føres i investeringsregnskapet. Kommunedirektøren fører opp 4,8 mill kr i årene 2024 til 2031, årlig 0,6 mill kr. Egenkapitalinnskudd kan ikke lånefinansieres, og finansieres derfor av ubundet investeringsfond.

3 - Innkjøp av nye biler (8702201)

Skal dekke hele kommunens behov for nye biler. Midlene fordeles av bilgruppen.

4 - Velferdsteknologi - nattilsyn (8701402)

Grimstad kommune har en aktiv rolle i utprøving og implementering av velferdsteknologi. Målet er at kommunen skal øke innføringstakten av digitaliserte helse- og omsorgstjenester, og tilby kommunens innbyggere tjenester som er enkle, sikre og helhetlige. Velferdsteknologi bidrar til mestring og selvstendighet og det reduserer behov for tjenester og bemanning.

Kommunen jobber med å etablere trygghetspakker for velferdsteknologiske løsninger. Ved utarbeidelse av trygghetspakker, vil det utarbeides egne tjenesteforløp og gevinstplaner for hver trygghetspakke. Digital hjemmeoppfølging vil bidra til at personer kan følges opp og behandles

i hjemmet. Velferdsteknologi vil sikre økt kvalitet, reduserte kostnader og spart tid.

I handlingsprogrammet er det lagt inn kr 0,75 mill kr årlig til investeringer innen velferdsteknologi. Dette er en forutsetning for videre arbeid med innføring og utbredelse av velferdsteknologiske løsninger. Per nå har ikke sektoren en eHelse-koordinator som kan være pådriver for arbeid med velferdsteknologi i hele sektoren, og følge opp ulike utprøvinger og prosjekter som kommunen er involvert i. Oppgavene er nå lagt ut i linjen, men en erkjenner fare for manglende oversikt/styring ved denne løsningen. Det jobbes med ytterligere forbedringer via Innovasjonspartnerskapet. Det jobbes med å utvide/forbedre driftsorganisasjonen via Responssenteret (vertskommune KRS). Dette vil kunne medføre økte driftskostnader opp mot Responssenteret.

5 - Frivolltun teknisk oppgradering (6901806)

Det tekniske anlegget på Frivolltun bo- og omsorgssenter bærer preg av behov for utskiftninger. Det er satt av investeringsmidler til nytt ventilasjonsanlegg, men i påvente av videre utvikling av Frivolltun avventer vi full utskifting og gjør bare de mest prekære utbedringene på teknisk anlegg.

6 - Forflytningshjelpemidler og annet pasientrelatert utstyr (6902002)

På begge sykehjemmene er det gjort en kartlegging i 2019 av behov for nye forflytnings-hjelpemidler, sett opp mot pasientenes mobilitetsnivå og pleiebehov. Resultatet tydeliggjorde viktigheten av tilpassede hjelpemidler, da pleiepersonellets daglige arbeidsoppgaver består av mye

gulvnært arbeid i stell/påkledning. Avdelingene på Frivolltun bo- og omsorgssenter har lite utstyr, og det som finnes er gammelt og utrangert. Investering i forflytningshjelpemidler er svært nødvendig/kritisk. Dette vil være sykefraværsforebyggende og kvalitetshevende. Driften vil også effektiviseres, siden man i dag må vente på ledig tilgjengelig utstyr, og at man i noen situasjoner kan stille pasient alene i stedet for som nå, være to pleiere i stell. Behovet for hjelpemidler omfatter også enhet for hjemmetjenester og rehabilitering samt enhet habilitering. Det er avsatt 600.000 kr årlig i investeringsprogrammet for 2023-2030. I tillegg til sykehjemmene er det også behov for forflytningshjelpemidler og annet pasientrelatert utstyr i Barneboliger og avlastning.

7 - Kjøkkenmaskiner og - inventar (6902102)

Kjøkkentjenesten har mange gamle kjøkkenmaskiner, og det er behov for å få oppdatert disse maskinene etter hvert som de slutter å fungere, eller det ikke lenger lønner seg å reparere dem. Normal avskrivning/slitasje på storkjøkkenutstyr regnes til ti år. Det er også behov for å bygge nytt/ombygge kjølerom på produksjonskjøkkenet.

8 - Brannavvik Frivolltun bo- og omsorgssenter - lukke sprinkleravviket (6902209)

Sykehjemsdelen er i dag delsprinklet, og det er en del avvik knyttet til dette sprinkleranlegget. Sprinklede arealer er fordelt over flere spredte områder. Fordelerrør er fremført gjennom store områder som ikke er sprinklet eller har beskyttet rørføring. Rom med sprinklersentral er heller ikke sprinklet. Grimstad brann og redning anbefaler at det etableres sprinkleranlegg i hele bygget når det

eksisterende anlegget skal utbedres. Frivolltun er 6777 m2 BRA

9 - Nødstrøm Berge gård senter og Frivolltun bo- og omsorgssenter (6902211)

Aggregatet på Frivolltun bo- og omsorgssenter er bestilt som sømløs inn- og utkobling. Aggregatet på Frivolltun er stort nok, da GROM skal bygges med eget aggregat. Nytt aggregat på Berge gård senter utsettes til varmtvannsbassenget er erstattet i en ny svømmehall.

10 - Møbler/inventar Feviktun og Frivolltun bo- og omsorgssentre (6902212)

Møblene ved Feviktun bo- og omsorgssenter og Frivolltun bo- og omsorgssenter er 20 år gamle, og det merkes nå stor slitasje på møbler som sofaer og lenestoler. Det er behov for utskifting av både på sofaer og lenestoler i fellesstuer og på avdelingsstuer

11 - Oppgradering av avdelingskjøkkener Feviktun bo- og omsorgssenter og Frivolltun bo- og omsorgssenter (6902213)

Det gjenstår skifte av avdelingskjøkken på Feviktun bo- og omsorgssenter og Frivolltun bo- og omsorgssenter.

12 - Traverser - takheiser

Frivolltun bo- og omsorgssenter har behov for takheiser/traverser. Dette er nødvendige hjelpemidler som letter forflytning både for ansatte og pasienter. Frivolltun bo- og omsorgssenter har ingen rom med takheis. Ideelt sett bør takheiskinner monteres i alle rom, men motorer kan man ha færre rom, da de kan flyttes fra rom til rom.

13 - Bod på Landviktun 16 - 7

Utvendig bod på Landviktun 16 og 7. Til lagring av hjelpemidler, el. stoler mm.

14 - Barnebolig Trollsvingen (6902112)

På Trollsvingen 21 og 23 er det planlagt å utføre en mulighetsstudie og en omregulering for å etablere flere barneboliger til enhet for habilitering.

15 - Boliger til Enhet for Habilitering (6902202)

Det skal etableres inntil 21 boliger med tilhørende personalbase til Enhet for Habilitering. Gjennomføringsmodell og utlysning for 16 av boligene er planlagt ferdigstilt innen første kvartal av 2024.

16 - Holteveien bofellesskap (6902203)

Holteveien bofellesskap er et eldre, etablert bofellesskap med seks leiligheter. Lokalene er trange og nedslitte, og er lite egnet for dagens og fremtidens brukergruppe. Plasseringen er uheldig og ny, egnet tomt må anskaffes. Eksisterende eiendom kan selges eller omdisponeres til andre formål i kommunen.

17 - Andre boenheter til erstatning for Charlottenlund (6902207)

Charlottenlund brukes av psykisk helse og rus. Bygget er lite hensiktsmessig når det gjelder funksjon og drift. Personalbase egner seg ikke til formålet. Beboere i Fjæreveien har flyttet til Charlottenlund i påvente av nye bygg, dette fordi Charlottenlund har flere leiligheter enn Fjæreveien. På lengre sikt kan det etableres enkeltvis småhus med tilhørende personalbase.

Det bør etableres minimum fem, men kan med fordel planlegges å avsette plass til utvidelse.

18 - Markveien bofellesskap (6902204)

Markveien er et eldre, etablert bofellesskap med 14 leiligheter. Lokalene er trange og nedslitte og er lite egnet for dagens og fremtidens brukergruppe. Det er behov for nybygg som erstatter leilighetene og personalbasen på samme tomt. Det bør iverksettes en studie for å avklare mulighetene på dagens tomt.

19 - Eplehaven bofellesskap (6901824)

Eplehaven bofellesskap er et privat prosjekt. Utbygger regulerer Frivollhaven, som Eplehaven er en del av. Kommunen skal kjøpe ferdigregulert tomt og kjøre byggeprosjektet til ferdig bygg. Ferdig leilighetsbygg skal selges til brukerne. Reguleringsplanen ble godkjent i kommunestyret 28.03.2023. Det jobbes nå med en modell som skal imøtekomme beboernes betalingsevne, slik at prosjektet skal kunne realiseres. Tidspunkt for innflytting anslås til å bli i 2025.

20 - Frivoldveien (Ekelunden) - boliger for mennesker med utviklingshemning (6901822)

Det er gjennomført en mulighetsstudie for å etablere boliger tilknyttet enhet for habilitering til mennesker med utviklingshemning. Det er gjennomført en mulighetsstudie som viser at Frivoldveien kan brukes til behov for enhet for habilitering. Det pågår en reguleringsprosess for Frivoldveien. Når godkjent reguleringsplan foreligger vil videre planlegging iverksettes.

21 – Føreidsgate - boliger for mennesker med utviklingshemning (6902108)

Det er gjennomført en mulighetsstudie for å etablere boliger tilknyttet enhet for habilitering til mennesker med utviklingshemning. Konseptet er utredet og viser at tomten er egnet for bruk til enhet for habilitering. Det er planlagt oppstart av reguleringsarbeider til høst 2024.

22 – Grefstadveien – boliger for mennesker med utviklingshemning (6902314)

Kommunen eier en ferdig regulert tomt på Grefstadveien som kan benyttes til å etablere inntil 14 boliger til mennesker med utviklingshemning. I tilknytning til boligene skal det også være en personalbase. Planleggingen er igangsatt og det arbeides med utlysning.

23 - Universitetssykehjem - Campus Grimstad - nyetablering (6902222)

Grimstad kommune, Universitetet i Agder og Fagskolen i Agder har gått sammen om å vurdere muligheter for etablering av et universitetssykehjem i Agder. Disse vurderingene er oppsummert i en utredningsrapport som ble behandlet i kommunestyret i Grimstad 2. mai 2023 sak 23/70 hvor det ble vedtatt å gå videre med prosjektet. I første omgang skal det avklares krav til antall kvadratmeter og finne en egnet tomt for å realisere prosjektet.

24 - Mulighetsstudie - Lager (hjelpemiddel, smittevern, velferdsteknologi) (6902313)

Høsten 2023 er det annonsert et behov for å leie arealer til hjelpemiddellager, smittevernleger og lager til Jobbsentralen. Det vil legges opp for en mulighet til å kjøpe lokalene hvis disse egner seg

godt. Hvis de leide lokalene kun egner seg midlertidig må det undersøkes mulighet for å skaffe egnede lokaler.

25 – Opplandsveien 82 (6902009)

Opprinnelig bolig på tomten er revet og tomten er klargjort for nybygg. Det foreligger godkjenning for å bygge to boliger (vertikal-delt tomannsbolig). Utlysning er planlagt gjennomført innen utgangen av 2023, og forventet ferdigstilt årsskiftet 2024/2025.

26 - Grom omgjøring fra HDO- til sykehjeminstitusjonsplasser (40 plasser) 6902205

Grom skal bygges om fra 36 heldøgns omsorgsplasser (HDO) til 40 sykehjeminstitusjonsplasser. Det er planlagt å utlyse prosjektet i løpet av våren 2024, og planlagt ferdigstillelse i løpet av høsten 2025. Det gjøres oppmerksom på at fremdriften er knyttet til etablering av midlertidig forpleining for de beboerne som bor på Grom nå.

27 – Fjæreheia Amfi (6902307)

Etablering av en områdeplan som viser kortsiktig og langsiktig plan for hele Fjæreheia Amfi skal utarbeides. Oppgradering av dagens anlegg og vedlikeholdsetterslep prioriteres.

28 - Svømmehall (6901908)

Kommunestyret vedtok 20.06.23 i sak 23/129 å forberede realisering av svømmehall i Campusområdet i nærheten av Universitetet i Agder og Fagskolen i Agder i form av en konkurranse om kjøp eller leie av svømmehall. Dette erstatter vedtak fra 21.06.2022 knyttet til tomtealternativ for svømmehall i Campus-området.

29 - Kulturhuset – utbedring og fornyelse av Pan og Vesle Halvard (6901709)

Vesle Halvard ble ferdig renoveret i 2017. Pan er planlagt endret fra kinosal til en optimal konsertsal for mindre ensembler og scenekunstgrupper, samt være en glimrende kinosal og konferansesal. Pan er planlagt med byggestart høst 2023 og ferdigstilt 2.kvartal 2024.

30 - Grimstad kulturhus – nytt inngangsparti, foaje og sceneinngang (6901809)

Det er behov for et nytt inngangsparti til kulturhuset, omorganisering av kontorene, flytting og oppgradering av kiosken samt nye toaletter. Dette skal gjøres for å skape en bedre fungerende foajé, men også for å imøtekomme krav i arbeidsmiljøloven.

Det er iverksatt en konseptutredning som viser at det er utfordrende å løse de skisserte behovene innenfor dagens arealer. Videre fremkommer det at det finnes muligheter for synergier ved sambruk med andre aktører. Det lages en politisk sak for beslutning av retningsvalg med tilhørende kostnadsoverslag.

31 - Handlingsprogram kirkebygg og kirkegårder (8402001)

Kommunedirektøren har økt bevilgningene til kirkebygg og kirkegård fra 400 000 kr til 450 000 kr i forhold til det som er lagt inn i handlingsprogrammet for 2023. Økningen skal kompensere for prisvekst.

32 - Maskiner og utstyr på kirkegårder (8402002)

Viderefører årlig bevilgning i samsvar med prinsippene i gjeldende handlingsprogram, økt med 50 TNOK grunnet prisvekst. Det forutsettes at fellesrådet kun gjennomfører tiltak som kan godkjennes som investeringer i henhold til gjeldende regnskapsstandard.

33 – Lysinstallasjon Fjære kirke og Landvik kirke (8402202)

Lysinstallasjonen for Landvik og Fjære kirker er gammel og har økende brannfare. Styringssystemene, dimmerutstyr og kabelfremføringene må også byttes ut. Glødelampeteknologien er på vei ut, og et EØS-direktiv pålegger innfasing av mer miljøvennlige lyskilder. Bevilgningen er videreført i samsvar med handlingsprogrammet for 2023.

34 – Kunstnerisk utsmykning Grimstad kapell

Fellesrådet ønsker å fullføre kunstnerisk utsmykning av Grimstad kapell etter opprinnelig planforslag fra Kjell Nupen. Når disse arbeidene er fullført, vil gravferdshandlingene kunne gjennomføres uten skjemmende innsyn. Kapellet vil også få økt verdighet, noe som vil ha betydning for de mange av kommunens innbyggere som besøker kapellet. Installasjon av glassmalerier og nye vinduer i kapellet er kalkulert til 1,25 mill kr. Kommunedirektøren har prioritert sikkerhetstiltak, og investeringen er forskjøvet til 2029.

35 – Vannslukkeanlegg Landvik kirke

Landvik kirke har ikke installert vannslukkingssystem. Vannslukkingssystem og rømningsveier er viktige tiltak for å forhindre at liv går tapt og

at umistelige kirkebygg og –interiør blir ødelagt i brann. Fjære kirke tok i bruk sitt nye sprinkleranlegg i 2019. Det foreslås å benytte samme type anlegg i de andre kirkene. Kapitalbehov for Landvik kirke er kr 1,95 mill kr. Tiltaket er videreført fra fjorårets handlingsplan, justert med 50 000 kr grunnet prisvekst.

36 – Vannslukkeanlegg Eide kirke

Eide kirke har ikke installert vannslukkingssystem. Vannslukkingssystem og rømningsveier er viktige tiltak for å forhindre at liv går tapt og at umistelige kirkebygg og –interiør blir ødelagt i brann. Fjære kirke tok i bruk sitt nye sprinkleranlegg i 2019. Det foreslås å benytte samme type anlegg i de andre kirkene. Tiltaket er videreført i tråd med handlingsplan for 2023.

37 - Varslingssystemer skoler (6902105)

Varslingssystemet er bestilt og monteres på gjestående skoler, Kvalifiseringstjenesten, Landvik skole, Jappa skole, Frivoll skole og Eide skole. Anlegget fra Holviga barneskole kan brukes på ett av disse byggene.

38 - Holviga barneskole (6902005)

Holviga barneskole dimensjoneres for 600 elever i tillegg til forsterket avdeling og internasjonal skole, totalt 775 elever. Indeksjustert kostnadsramme som foreligger er fra oktober-22. Denne inkluderer ikke forsterket avdeling eller internasjonal skole. Reguleringsplanen, som nå ligger ute på høring, medfører noen endringer i prosjektet som også vil ha kostnadmessige konsekvenser. Videre planlegging vil føre til en mer spesifikk kalkyle.

Brukerprosess og utarbeidelse av konkurranseunderlag pågår. Det jobbes mot en utlysning første kvartal 2024. Prosjektet skal utlyses som "Totalentreprise med løsningsforslag". Beskrivelse av rivearbeidene pågår. Man forventer en utlysning av rivearbeidene før jul, og en gjennomføring våren 2024. Det jobbes mot at barneskolen skal stå ferdig til skolestart 2026.

39 - Fjære skole (6902003)

Fjære barneskole ble lyst ut september 2023 og kontrakt vil være signert i januar 2024. Oppstart på rivearbeider kort tid etter det. Skolen dimensjoneres for 350 elever og 65 ansatte. Planlagt ferdigstilling er desember 2025. Kalkylen er justert mars-23.

I utlysningen er det lagt opp til at prisen kan indeksreguleres i kontraktsperioden. På denne måten tar vi høyde for oppfordringen til næringsminister Jan Christian Vestre om å etablere risikobalanserte kontrakter. I tillegg til dette forventer vi at tilbudsprisen bør kunne bli lavere, da entreprenør ikke trenger å kalkulere inn risiko for prisvekst.

40 - Holviga barneskole modulprosjekt (6902214)

Modulskolen er etablert og elevene har flyttet inn i de midlertidige lokalene. Restbeløp i budsjett-posten er for demontering av modulskolen.

41 - Enøkinvesteringer etter energimerking (6851806)

Det er i 2023 utført oppgraderinger og installasjoner av SD-anlegg, varmepumper og buffer-tanker på flere bygg.

42 - Kyststi (6851811)

I budsjett 2021 er det satt av 1,2 mill kr til skilting og utføring. I denne rammen er det lagt opp til enkel tilrettelegging og bruk av eksisterende stier og veier, samt frivillig avtaler med grunneiere. Store deler av kyststien er nå ferdig, med unntak av noen få områder som planlegges å ferdigstille i 2024.

43 - Tiltak i smug og små byrom (6851904)

Tiltak vil planlegges i etterkant av torg- og gatebruksplanen. Tiltak er vedtatt utsatt til 2024

44 - Gang- og sykkelsti og andre veiltak i sentrum (6851203)

Disse midlene var tidligere avsatt til ny vei i Grømheia, dette skal nå benyttes til Grømbukt sti. Prosjektet er tidligere vedtatt utsatt på grunn av utfordringer med grunnavtaler. Prosjektet er planlagt gjennomført 2025/ 2026.

45 - Bygningsmessige tilpasninger brukere (6901312)

Dette er bygningsmessige tilpasninger, som for eksempel støyskjerming i klasserom, universell utforming eller andre HC-tilpasninger i kommunale formålsbygg eller boliger.

46 - Utbedring gammel svømmehall/ varmtvannsbasseng Berge gård senter (6902106)

Ettersom ny svømmehall er forskjøvet og lagt lengre ut i investeringsperioden, vil det være behov å ta høyde for noen tiltak for å opprettholde funksjonsevnen til den gamle hallen. Man vil søke å begrense investeringer i den gamle.

47- Biler og maskiner

Det er i perioden behov for utskifting av maskiner og utstyr slik at kommunaltekniske tjenester kan gjennomføre flere oppgaver i egen regi, framfor å kjøpe tjenester.

48 - Utfasing av fossilt brensel (6901714)

Prosjektet har faset ut all bruk av fossilt brensel og vil erstatte gamle oljebrennere med varmpumper og nyere elkjeler.

49 - Opprustning av lekeplass/nærmiljøanlegg

Det er ett stort etterslep på lekeplasser/nærmiljøanlegg. Ved å investere 0,25 Mill i året vil man bremse etterslepet.

50 - Videreutvikling Grimstad rådhus inklusive radonsanering (6852205)

Videreutviklingen av Rådhuset og radonsanering pågår fortløpende. Det må blant annet ettermonteres egnede avtrekk for å bedre innneklima.

51 - Legionellaforebyggende installasjoner (6852207)

Det er montert legionellaforebyggende installasjoner på bygninger med aktuell problemstilling i forhold til legionella. Prosjektet avsluttes i 2024

52- Nytt løpedekke - Levermyr

Løpedekket på Levermyr stadion er modent for utskifting. Dette prosjektet skal utbedre slitesjiktet, og ny oppmerking.

53 - Nye smarte søppeldunker

De nye smarte og komprimerende søppeldunkene gjør at vi bruker mindre ressurser på tømming, både med tanke på at de komprimerer

og gir beskjed om fyllingsgrad. Ønsker å utvide med åtte-ti nye dunker pr år.

54 – Automatisering park og idrett (6852212)

Vi har de siste årene prøvd ut robotklippere i kommunen, med stort hell. Vi ønsker å fortsette effektiviseringen av park og idrett ved å utvide med flere klippere i året. Det er også andre effektive automatiseringsbehov som kan effektivisere driften, som for eksempel robotmerking på baner, styringssystemer, feiemaskiner mm.

55 – Trafikksikkerhetsmidler (6852213)

For å øke fokus på fysiske tiltak rundt om i kommunen, er det svært ønskelig å sette av en fast sum pr. år til dette arbeidet. Hovedmengden av tiltak vil basere seg på ny, oppdatert trafikksikkerhetsplan, men det utføres også en del andre mindre tiltak. Dette arbeidet vil i hovedsak utføres i egenregi, både planlegging og utførelse. Da får vi gjort mye for mindre

56 – Flytende badstuer (6852214)

Det er stor badeinteresse i Grimstad. Det ble høsten 2022 gjennomført konkurranse hvor kommunen valgte ut tre badstueprosjekter som kommunen gjør mindre tilrettelegging for. Tilretteleggingen vil være vann, lys og strøm, samt vurdere mulighet for dusj og skifteboder på Groos. Mesteparten av tilretteleggingen blir utført høst-23, men noe arbeid kan gjenstå i 2024.

57 – Sorenskrivergård park (6852215)

Renovering av mur, nytt dekke på plattingen og ny utforming slik at det blir universell utforming. Det skal også etableres ny trapp, og innrammes med gjerde.

58 - Totalstasjoner (avansert oppmålingskikkert)

Dagens totalstasjoner (avanserte oppmålingskikkert) er gamle og det lages ikke lenger deler til dem. To av tre totalstasjoner fungerer ikke lenger, og disse må erstattes. Den siste må erstattes senest når den heller ikke lenger fungerer.

59 – Dagsturhytta (6852301)

Sparebankstiftelsen SR-bank og Agder fylkeskommune inviterer alle 25 kommuner på Agder om å bli med i prosjektet for å etablere en dagsturhytte i hver kommune. Totalkostnaden er ca 1,2 mill kr (inkl mva), der kommunen må gå inn med inntil 200 000 kr til grunnarbeid, tomt, mm. Det er i tillegg lagt inn 100 000 kr til toalett. Dagsturhytta var planlagt på Veråsheia, men der fikk man ikke dispensasjon fra kulturminneloven. Man arbeider nå for å etablere dagsturhytte i Ribbåsen eller Østerskogen, jf politisk vedtak om dette. Midlene planlegges benyttet i 2024.

60 – Hålandsveien

Det er planlagt reasfaltering og oppgradering av Hålandsveien.

61 – Lovpålagte brannavvik (6852303)

Til dekning av kostnader på utbedring av brannavvik.

62 – Tilfluktsrom oppgradering og sikring (6852304)

Økt fokus på operative tilfluktsrom krever oppgraderinger som godkjente ventilasjonsanlegg, nye filter, service på, og evt. nye dører og luker. Vurdere avhending er også en mulighet.

63 – Utfasing av lysrør

Prosjektet er for lite da omfanget ble lovpålagt før det ble vedtatt. Prosjektet bør fremlegge en handlingsplan på utfasing av miljøfarlige lyskilder.

64 – Gang- og sykkelsti Frivoldalen (6851813)

Regulering ble satt på vent på grunn av uoversiktlige grunnforhold. Videre har prosjektet blitt satt på vent på grunn av kapasitet. Det foreslås at planarbeidene forsøkes gjenopptatt i 2025.

65 – Moyveien

Ekspropriasjonsretten fra reguleringsplan er utgått. Dette innebærer at vi er avhengig av frivillige avtaler med grunneiere, eller lage ny reguleringsplan. Arbeidet med Moyveien stoppet opp på grunn av prioritering av Grefstadveien. Det antas planlegging av Moyveien i 2025

66 – Opprusting av torvet

Planarbeidet er ferdigstilt. Prosjektering og grunnnerverv må gjennomføres før tiltakene kan gjennomføres. Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre prosjektet fra høst til vår, da torvet bør være åpent om sommeren. Prosjektet er planlagt utført i 2024/25.

67 – Kommunens bidrag ifm Omre vei

Kommunestyret vedtok i sak 23/151 at kommunens eiendomsrett til Omre skal overdras til kommunens heleide selskap Grimstad Bolig- og Næringsutvikling AS. Det er avsatt midler i investeringsbudsjettet til å dekke en andel av kostnader til vei samt kommunens påløpte prosjektadministrative kostnader.

68 - Park Campus

Planforslag er sendt inn til behandling høsten 2023. Tidligere inngått avtale om kjøp av arealer til park er utgått, men Grimstad kommune er i dialog med grunneier for å finne en løsning som begge parter kan være interessert i å gjennomføre.

69 – GSV Homborsund

GSV Homborsund er et samarbeidsprosjekt mellom Grimstad kommune og Agder FK. Grimstad kommune skal regulere området og Agder FK skal være byggherre for byggingen. Reguleringsplan ble godkjent våren 2023, og oversendt Agder FK. Det var imidlertid en liten feil på vedtatt plan. Denne er nå rettet, blir behandlet administrativt og blir ferdigbehandlet om kort tid.

70 - Grimstad rådhus, nødvendig oppgradering og ombygging (6852309)

Økt kapasitet og oppgradering av inventar ligger i prosjektet.

71 - Gang- og sykkelsti Østerhusmoen (6851816)

Det er regulert ny gang- og sykkelvei langs Østerhusmoen fra Mollandsveien til Bibelskolen (totalt ca. 1,1 km).. Prosjektet bør sees i sammenheng med renseanleggprosjektet, og foreslås utsatt til 2025

72 - Gravplasser Landvik nedre kirkegård

Kommunen har ansvar for å regulere tilstrekkelig areal til gravplasser i kommunen.

I tillegg til regulering, er det satt av penger til selve arbeidet. Det er stor usikkerhet rundt denne

summen, og vil bli oppdatert etter arbeidet med regulering. Det er ikke avsatt areal til utvidelse i kommuneplanens arealdel, og område vil bli behandlet i rulleringen av kommuneplanen. Når området er avklart gjennom kommuneplanarbeidet kan regulering starte parallelt.

73 - Regulering Fevik kirkesenter

Det er satt av penger til reguleringsarbeidet. Det er naturlig at reguleringsarbeidet følger arbeidet med kommunedelplan for Fevik som er under utarbeidelse. Kommunedelplanen har et fastsatt planprogram og det er utarbeidet en kulturhistorisk analyse som en del av kunnskapsgrunnlaget. Videre framdrift vil følge rulleringen av kommuneplanens arealdel, slik at medvirkning og utforming for planene kan koordineres for dette området

74 - Rehabilitering av Arendal og Omegn kunstisbane - interkommunalt anlegg

Kommunene i nærområdet har blitt spurt om å støtte rehabilitering av Arendal og Omegn kunstisbane, som er et interkommunalt anlegg som brukes av svært mange på Sørlandet. Grimstad kommune støtter dette med 2,625 mill kr i 2024.

75 - Bidrag skiskytteranlegg Froland - interkommunalt anlegg

Kommunestyret i Grimstad bevilget i sak 23/122 å imøtekomme en søknad fra Froland IL om investeringstilskudd til interkommunalt skistadion i Froland med inntil 2 millioner kr. (Jf K-sak 19/42.)

76 - Fevik kirkesenter (6852308)

Det er foreløpig ikke prioritert midler til selve kirkebygget. Midlene til arkitektkonkurranse er derfor utsatt til 2028 og bør sees i sammenheng

med bygging av selve kirkebygget. Fellesrådet har videre bedt om at det avsettes MNOK 65 til bygging av selve kirken. Kommunedirektøren har ikke funnet å kunne prioritere dette nå

77 - Senger Feviktun og Frivolltun

Det kommer et behov for å se på hvilke muligheter velferdsteknologi på nye senger gir oss. Sett opp mot HMS kan det være fordelaktig å investere i senger som vender pasienten jevnlig gjennom døgnet. Sett i lys av at vi ikke blir flere ansatte per pasient er det et stort behov for å ha et visst antall av disse sengene tilgjengelig i våre sykehjem

78 - Medisintraller, blærescanner etc

I instruks for legemiddelhåndtering er det beskrevet at alle medisintraller skal ha adgangskontroll. De trallene vi har er nå låsbare traller med nøkler. Ho sektoren har et sterkt behov for å ha adgangskontroll slik at vi kan sikre oss alle sammen for svinn, ingen nøkler på avvei eller muligheter for å komme inn uten å legge spor

79 - IKT-system lagerstyring, Gerica vedtaksstyring

Det er behov for et IKT-system for lagerlogistikk for lager til hjelpemiddeltjenesten. Ved å ha et godt logistikkssystem for lager, vil dette ha positiv effekt på arealbehovet for hjelpemiddel og Jobbsentralens lager, som nå skal lyses ut.

80 - Nytt inventar Legekontor

Nytt legekontor krever investering. Det er ikke gjort formalisert vedtak om investering utover at tiltaket er beskrevet i vedtatt legeplan. I HP 2024 – 27 fremmes derfor forslag om investering for etablering av nytt legekontor. Estimat for inventar

og utstyr er anslått til 1.3 mill kr, dette basert på enkelte egne erfaringstall. Dersom kommunen skal leie uinnredet lokaler vil dette kunne gi økte kostnader. Dersom dette er en aktualitet vil det måtte iverksettes en kartlegging av kompetent personale. Men i oppsettet har man lagt til grunn at eventuelle innredningskostnader skal kunne bli ivaretatt gjennom husleiekostnaden.

81 – Kjøp av tilrettelagt bolig

Det skal iverksette tiltak som vil ha ekstern finansiering. GK må gjennomføre investeringen.

82 – Nye lokaler hjemmetjenesten Fevik

Lokalene til hjemmebaserte tjenester tilfredsstiller ikke HMS krav, lokalene er for små i forhold til antall medarbeidere, det er for få kontorer, møterom og det mangler tilfredsstillende pauserom. Det er ikke lokaler til sensitive samtaler som da blant annet har som konsekvens at medarbeidere må gå inn på lager for å ta telefonsamtaler. Lokalene er ikke tilrettelagt for alle lærlinger og studenter på grunn av plassmangel

83 - Dybedalsveien 11 - dusj-/garderobefasiliteter

Garderobe og toalett til ansatte skal prioriteres. Byggdrifter som mister sine lokaler trenger også erstatningslokaler.

84 - GUS - Dusj- og garderobefasiliteter

Garderobe og toalett til ansatte skal prioriteres.

85 – Nytt biblioteksystem

Nåværende biblioteksystem (fra 1987, i Grimstad fra 1992) blir nå faset ut og det må investeres i nytt. Det har vært en prosess sammen med

Agder fylkesbibliotek, Deichmanske bibliotek i Oslo og Innlandet fylkesbibliotek som har valgt og forhandlet fram et nytt system. Dette er gjort både for skoler og folkebibliotek.

86 – AV-anlegg i kommunestyresalen

Det er behov for oppgradering av lyd- og bildeanlegg i kommunestyresalen, og det er satt av inntil 1 million kroner til dette i 2024.

87 – Oppgradering av inne- og uteområder Markveien 7

Det er meldt inn behov for flere oppgraderinger av inne- og uteområder for Markveien 7, blant annet utendørs nærmiljøanlegg som kan bidra til økt fysisk aktivitet for ungdom.. Behovene varierer i omfang og karakter. Noen behov kan anses som bygningsmessig vedlikehold eller oppgradering, og andre behov tilsier utvikling av bygget for å bedre tilrettelegge driften. Det bør iverksettes en konseptutredning for å kartlegge og presentere forslag til forskjellige løsninger.

88 – Storgaten 44 (Hamsun museet)

Det er meldt inn behov for oppgradering av eksisterende bygg i Storgaten 44. I tillegg er det meldt behov for økte arealer til universelt utformet toaletter, museumsbutikk/billettsskranke, utstillingslokaler og formidlingsrom. Det bør iverksettes en konseptutredning for å kartlegge og presentere forslag til forskjellige løsninger. Det foreligger et for- og skisseprosjekt fra 2019 som bør inngå i grunnlag for konseptutredningen. Nytt tilbygg med bl.a. formidlingsrom er også nødvendig. Ibsenmuseet vil også bruke dette i sitt arbeid frem mot Ibsen 2028.

89 – Renovering av kledning og etterisolering, Eide kirke

Det er funnet råteskade på flere steder på kledningen i Eide kirke. Det foreligger en sakkyndig rapport over skadeomfanget med forslag til utbedringer. Av hensyn til bunnsviller i tømmerkjernen, bør ikke utbedringen utsettes ytterligere fordi det vil kunne fordyre prosjektet. Eide kirke varmes opp utelukkende med strøm som energi kilde. Etterisolering og utskiftning av enkelte lys og varmekilder til solceller og batteri teknologi kan gi potensielle besparelser i energibruk estimert til 30- 50%. Kommunedirektøren har i sitt investeringsbudsjett prioritert sikkerhetstiltak. Disse tiltakene i Eide kirke er derfor lagt til 2026 og 2027.

90 – Renovering av kledning og etterisolering, Landvik kirke

Det er avdekket råteskade under begge vindu i dåpssakristiet i Landvik kirke. Det er innhentet en sakkyndig vurdering og tiltaket er godkjent av Riksantikvaren. Det må byttes noe tømmer i tømmerkjernen, samt noen kledningsbord. Tiltaket ble også søkt om i 2023. Om skaden ikke utbedres i nærmeste fremtid, vil omfanget og pris kunne øke. Landvik kirke varmes opp utelukkende med strøm som energi kilde. Etterisolering og utskiftning av enkelte lys og varmekilder til solceller og batteri teknologi kan gi potensielle besparelser i energibruk estimert til 30- 50%. Kommunedirektøren har i sitt investeringsbudsjett prioritert sikkerhetstiltak. Disse tiltakene i Landvik kirke er derfor lagt til 2026.

91 – Ytre vedlikehold, Fevik kirke

Etter flere år med kun det mest prekære vedlikehold, ser vi nå at flere enkelt tiltak må gjennomføres på eksisterende bygningsmasse. Fevik kirke er en vigslet kirke og faller således inn under kommunens ansvar for drift og vedlikehold, på linje med øvrige kirker. Det er anbefalt å bytte noen vinduer, utbedre noe etter vannlekkasje, samt isolere noe i en yttervegg. Dette både i forhold til ansattes HMS og et ønske om å redusere energiforbruket. Det må byttes vindu, utbedres etter vannlekkasje i vegg og innertak, samt noe etterisoleres noe. Kommunedirektøren har i sitt investeringsbudsjett prioritert sikkerhetstiltak, men det er avsatt midler i budsjettet for 2028.

92 – Kalking og del 2 lysinstallasjoner, Fjære kirke

Fjære kirke er en flott, middelalder kirke oppført i mur/stein. Kirken er godt vedlikeholdt og følger et vedlikeholdsprogram. Det som nå trengs er kalking av utvendig mur. Utredningsarbeidet i Fjære kirke viser også et behov for en ekstra lyskaster inne, samt flere lyspunkt under galleriet for å lettere å kunne lese program og salmebok. Dette må utføres i henhold til riksantikvarens retningslinjer og være minst mulig synlig, og er en oppfølging av post 33. Både for å redusere fare for brann og fornye lyskildene til LED for å spare energi. Dette arbeidet er godt i gang.

93 – Bærekraftstiltak, Grimstad kirke (isolasjon / energibrønner)

Det er behov for å iverksette tiltak for å redusere kostnader til oppvarming. Dette kan innbefatte renovering av dagens radiatorer, isolering av loftsrom, boring etter fjernvarme, samt vurdering

av dagens vannkjeler mot nyere teknologi. Dette arbeid vil med fordel og besparelser gjøres samtidig om installeringen av nytt vannslukeanlegg på loft, og Fellesrådet ber derfor om midler til dette i 2024. Kommunedirektøren har i sitt investeringsbudsjett prioritert sikkerhetstiltak, men det er avsatt midler i budsjettet for 2030.

94 – Lyktestolper fotgjengerfelt, Campus området

UiA har ytret sterkt ønske om å utbedre lysforholdene på kommunal vei ved Campus

95 – Holvika ungdomsskole, taktekking

Taket må byttes våren 2024.

96 - Arbeidsbåt, skjærgårdstjenesten

Ny arbeidsbåt til Skjærgårdstjenesten. Erstatning for eksisterende båt som er over 20 år gammel.

97 - Økt plassbehov (soverom, garderober etc) brannstasjon

Grunnet økning i bemanningen må det legges til rette for bedre fasiliteter. Prosjektet vil vurdere omrokering av bruken av bygget.

98 - Lovpålagt utbedring brannavvik, kulturhuset

Primært brannvarslingsanlegget må oppgraderes grunnet pyro på scenen

99 – ATV 6-hjuling Brannvesen

Brannvesenet er innsatstyrke ved bla skogbrann. Det er tilfeller hvor en er avhengig å få transportert utstyr og materiell ut i terrenget. Prognosene for klimaet tyder flere tørkesomme

med tilsvarende større risiko for mer omfattende skogbranner.

Ved flom, skred og ras vil også en slik ATV-6X6 gi økt mobilitet og kan også bistå andre enheter i kommunen ved behov.

100- Tunnel GUS - byen, bedre lys og renhold

FAU med flere har ytret sterkt ønske om å bedre lys og renhold i tunnelen. Om man gjør endringer i tunnelen kan man kjøre gjennom feiebil og på den måten holde det vesentlig renere enn i dag.

101 – Hausland barnehage, ventilasjonsanlegg

Anlegget er for lite og er gått ut på elde og må byttes.

102 - Oppgradering / renovering uteområder skoler og barnehager

Stort etterslep på utskifting av lekeutstyr og oppgraderinger på uteområder til kommunale skoler og barnehager. Bør settes av et årlig beløp til oppgradering av uteområder, slik at det kan foretas jevnlig oppgradering på skolenes/barnehagenes uteområder.

103 - Levermyr og Holvika kunstgressbaner, oppgradering lysanlegg

Oppgradering av eksisterende lysanlegg på kunstgressbanene på Levermyr og Holvika. Eksisterende lysanlegg har flere armaturer som ikke kan repareres, men må byttes ut. Ved utskifting blir dagens armaturer byttes ut med ny LED-teknologi.

104 – Utfasing av nøkkelsystemer

Systemet er gått ut på elde og må byttes.

105 - Fevik Havn - Sandodden, renovering av belysning på gangvei

Belysningen langs strandpromenaden Fevik Havn – Sandodden har behov for renovering. Mye feil og slitasje. Tilgang på deler til eksisterende anlegg er utfordrende.

106 - Øvre Ekelunden, renovering og generell oppussing (grønt bygg), forutsatt at bygg kan leies ut

Kan leies ut som ordinær kommunal bolig eller til flyktning.

107 - Fjæreveien 38, totalrenovering, forutsetter utleie

Vurdere rive og bygge nytt

108 - Fevik skole, varmesentral

Anlegget er gått ut på elde og må byttes.

109 - Storegroos, parkbelysning

Parkbelysning med bevegelsessensorer bør vurderes. Fargespill og spektakulær belysning på turstier i området samt trær på plenområdene belyses med effektbelysning.

110 - Helsestasjon Dømmesmoen, ventilasjon og varmesentral

Anlegget er gått ut på elde og må byttes.

111 - Gjenbrukslager for materiell og utstyr for drifts- og investeringsprosjekter

Gjenbrukslager for ombruk av bygningsmessig utstyr og materiell fra bygg som skal bygges om rives. Bygget skal inneholde flere områder slik at det blir oversiktlig og god logistikk på gjenbruket. Digitalt verktøy bør vurderes.

112 - Torvåsen 2, bygging flyktningeboliger

Kommunen har klar tomt

113 - Utskifting ventilasjonsanlegg Catilina

Prosjekteres i 2024 og utføres i 2025

114 - Solceller kommunale formålsbygg

Det skal monteres anlegg i størrelsesorden som er tilpasset bygget og kapasiteten til nettleverandøren.

115 - Felles kommunalt vaskeri

Flere sektorer i kommunen kjøper eksterne vaske-ritjenester i stort omfang. Det er pekt på en sannsynlig økonomisk gevinst ved å etablere et eget vaskeri. Det bør iverksettes en konseptutredning for å kartlegge og presentere forslag til forskjellige løsninger.

116 - Holvikahallen

Holvikahallen ble bygget i 1976. Det er gjort generelt vedlikehold, men hallen bærer nå preg av alder og slitasje. Det er utarbeidet en enkel tilstandsrapport. Det bør vurderes videre skritt med bakgrunn i rapporten. Dette prosjektet bør vurderes og gjennomføres i sammenheng med nye Holviga barneskole.

117 - Hesneskanalen, renovering / oppretting av sidemurer

Hesneskanalen er en viktig ferdselsåre for mindre båter. Steinsettingen langs kanalen har fått en del setningsskader og har behov for renovering/oppretting av sidemurer. Det bør iverksettes en konseptutredning for å kartlegge hensiktsmessige løsninger.

118 – Levermyr stadion, totalrenovering av toalettanlegg

Toalettfasilitetene i eksisterende bygg for tilskuere på tribune øst er svært nedslitt og har behov for totalrenovering. For å tilfredsstille lisenskrav for eliteseriespill fra Norges fotballforbund må det bygges et nytt bygg med toalett- og serveringsfasiliteter.

119 – Enhet for investeringsprosjekter (6902216)

Enhet for investeringsprosjekt består i dag av åtte faste ansatte. Dette er fordelt på én enhetsleder, seks prosjektledere og én byggeleder. På grunn av et ambisiøst investeringsbudsjett de neste årene er det besluttet å øke med to prosjektlederstillinger til, og det forventes tiltredelse tidlig i 2024.

120 – Rammebudsjett for konsept (6902308)

Det avsettes et rammebudsjett for å gjennomføre nødvendige konseptutredninger for kommunens foreliggende behov. Dette inkluderer blant annet mulighetsstudier og reguleringsarbeider. Det gis ikke anmelding til å belaste rammebudsjettet direkte. Det legges opp til en rutine om å søke kommunedirektøren om å etablere prosjekter fra rammebudsjettet.

Ved å innføre et rammebudsjett for konseptutredninger anslås det at den totale investeringsramma kan reduseres. Tidligere har dette vært løst ved å avsette midler til utredning av hvert enkelt behov/idé. Erfaring viser at dette medfører unødvendig stort investeringsbeløp, da alle ønskede konseptutredninger ikke kan iverksettes på grunn av prioriteringer innenfor tilgjengelige ressurser (prosjektenhetens og organisasjonens kapasitet).

121 – Rammebudsjett for kjøp av eiendom til H&O-sektoren (6902309)

Det avsettes et rammebudsjett for å kjøpe egnede eiendommer (boliger, bygg og tomter) til behov som er skissert i Investeringsprogram for eiendomsmasse i helse- og omsorgssektoren og Rapport om eiendomsstrategi i helse- og omsorgssektoren. Det legges opp til en rutine om å søke kommunedirektøren om å etablere prosjekter fra rammebudsjettet.

Ved å innføre et rammebudsjett for kjøp av eiendom til helse- og omsorgssektoren, anslås det at den totale investeringsramma kan reduseres. Tidligere har dette vært løst ved å avsette midler tilhørende hvert behov. Erfaring viser at dette medfører unødvendig stort investeringsbeløp da det avsettes midler til kjøp i tilfellet en egnet eiendom kommer for salg.

Kommentarer til investeringsprogrammet for VAR-området 2024-2031

Igangsatte investering VA

I dette kapittelet beskrives kort de investeringene på VAR-området som er ført i tabellen med investeringsprogram på de foregående sidene.

Investeringer fra 1-12 er igangsatte investeringer fra tidligere års handlingsprogram. Investeringer fra 13 til 31 gjelder investeringer for investeringsprogrammet for VAR 2024-2031 og som enda ikke er påbegynt.

1. Nytt kloakkrenseanlegg

Groos RA er overbelastet i forhold til den spillvannsmengden anlegget er dimensjonert for. Det er derfor bestemt at det skal bygges nytt renseanlegg i Østerhus.

Det har blitt varslet om nye EU-direktiver med mulig strengere rensekrav. Forprosjekt ble derfor utvidet og mulige løsninger har blitt presentert. Det ble vedtatt å senke anlegget slik at det er mulig å utvide med en ekstra fjellhall der det kan bygges ekstra rensetrinn for å imøtekomme strengere krav. Videre ble det vedtatt at forprosjektet også skal omhandle både fjellanlegg og daganlegg slik at disse to alternativene kan settes opp mot hverandre for et endelig vedtak. Detaljprosjektering er utsatt til dette er avklart. Arbeid med planprosess, utredninger og søknadsprosesser pågår.

2. Avløp – diverse mindre anlegg

Disse midlene er beregnet for eventuell oppdimensjonering av ledninger i forbindelse med private utbygginger, eller forlengelse av ledningstraseer for å få en best mulig løsning totalt sett.

3. Vann - diverse mindre anlegg

Disse midlene er beregnet for eventuell oppdimensjonering av ledninger i forbindelse med private utbygginger, eller forlengelse av ledningstraseer, for å få en best mulig løsning totalt sett.

4. Vann – Trolldalsveien VA

Et av hovedmålene i kommunens hovedplan for vannforsyning er å sanere alt vannledningsnett

utført med asbestsementledning. Som et ledd i dette saneres ledningsnettet i Trolldalen

5. Vann - nyanlegg vann Tjore

Det skal legges kommunal kloakk på Tjore. I den forbindelse må det også legges nye vannledninger. Dette gjøres for blant annet å bedre brannvannsforsyningen

6. Kloakk - nyanlegg avløp Tjore

Det er lagt en del kloakkledninger på Tjore i forbindelse med sanering av vannledninger for noen år siden. For å anlegge offentlig avløp for hele Tjorebygda, er det nødvendig med supplerende avløpsanlegg på noen strekninger.

7. Vann – vannledning Rosholt – Solbergåsen - Egra

Eksisterende asbestsementledning, fra Rosholt og frem til ny fordelingskum på Egra, skal skiftes ut. Strekningen Rosholt til Solbergåsen er ferdig. For strekning Solbergåsen og ned til Egra er det inngått grunnoverenskomst, og sendt inn byggesøknad. Strekningen må forbelastes i ca. 2 år før ledninger kan anlegges og slutføres. Fremdriften har stoppet noe opp. Dette skyldes tilbakemelding på byggesøknad fra Statsforvalteren om krav til konsekvensanalyse for de naturtype som blir berørt. Det jobbes med å finne løsninger for å komme videre i prosessen. Det er inngått avtale for utskifting av armatur i fordelingskum på nedsiden av Solbergåsen, og arbeidet er planlagt utført høst-23..

8. Drottningborg-Hesnes-Hasseldalen VA

Drottningborg skole har i dag ikke nok vanntilførsel fra kommunal vannledning til å tilfredsstille

kravet til brannvann. Det legges derfor nye vannrør med større dimensjon. Dette gjøres samtidig som det legges ny kommunal kloakk i området. Avtale med grunneiere er på plass. Det jobbes med prosjektering, søknader og anbuds-dokumenter. Oppstart av arbeidet er planlagt i løpet av 2024.

9. Vann - Judehavskleiva sanering vannledning

Et av hovedmålene i kommunens hovedplan for vannforsyning er å sanere alt vannledningsnett utført med asbestsementledning. Som et ledd i dette saneres ledningsnettet i Judehavskleiva. Samtidig må selvfallsledning, pumpeledning for spillvann og overvannsledning saneres.

10. Avløp - Judehavskleiva sanering kloakkledning

Selvfallsledning, pumpeledning for spillvann og overvannsledning saneres i forbindelse med sanering av asbestsement vannledning.

11. Landvik - vann

Utskifting av gammel PVC-ledning som har hatt store driftsutforinger, med flere brudd.

12. Biler VA (6802310)

Kommunens VA-enhet har mange biler. For å holde vedlikeholdskostnadene nede, og ha mer miljøvennlige biler er det behov for å skifte ut biler regelmessig.

13. Vann, endring av trykksoner

De fleste områdene langs sjøen har veldig høyt vanntrykk. Det er ønskelig å redusere trykket i noen av disse områdene. Dette medfører at den enkelte abonnent får et mer gunstig vanntrykk.

I tillegg blir eventuelle vannlekkasjer mindre ved lavere trykk.

14. Vann, Vikkilen

Sammenkopling av ledninger En del av Vikkilen har ensidig vannforsyning. Ved å kople disse ledningene sammen, vil vannforsynings-sikkerheten bli mye bedre. I tillegg bedres brannvannskapasiteten

15. Vann, Støle-Homborsund

Sammenkopling av ledninger Både Støle og Homborsund har ensidig vannforsyning. Ved å kople disse ledningene sammen vil vannfor-synings-sikkerheten bli mye bedre. Reduksjon av antall abonnenter som er forsynt via ensidig vannforsyning er et hovedsatsningsområde i kommunens hovedplan for vannforsyning.

16. Vann, Vik-Moy, sanering av asbestledning

Et av hovedmålene i kommunens hovedplan for vannforsyning er å sanere alt vannledningsnett utført med asbestsementledning. Som et ledd i dette saneres ledningsnettet langs Fv 420 mellom Vik og Moy.

17. Vann, Rosholt vannbehandlingsanlegg

Økt kapasitet på råvann og rentvann I perioder med høyt vannforbruk er det ønskelig å bedre pumpekapasiteten fra vannbehandlingsanlegget, slik at basseng på Solbergåsen fylles hurtigere opp. Dette vil øke forsynings-sikkerheten ved at det er mer vann i bassenget.

18. Vann - asbestsanering Lia

Et av hovedmålene i kommunens hovedplan for vannforsyning er å sanere alt vannledningsnett

utført med asbestsementledning. Som et ledd i dette saneres ledningsnettet i Lia, mellom Øvre Hausland og Have. Samtidig etableres det offentlig avløp i deler av traséen, med pumpestasjon ved Temse.

19. Avløp - pumpestasjon Lia

I forbindelse med sanering av asbestsement-vannledningsnett i Lia etableres det offentlig avløp i området. Det er nødvendig med pumpestasjon for å pumpe avløpsvannet til eksisterende offentlig nett ved Øvre Hausland.

20- Sanering Myretua pumpestasjon (6802306)

Pumpestasjon er moden for utskifting, ca 40 år gammel.

21 - Sanering Saga pumpestasjon 2024

Pumpestasjon er moden for utskifting, ca 40 år gammel.

22. Avløp - Lia

I forbindelse med sanering av asbestsement vannledningsnett i Lia etableres det offentlig avløp i området.

23. og 24. Innsparingstiltak - slamsugerbil (vann og avløp)

Kommunaltekniske tjenester er blitt bedt av kommunestyret om å komme med forslag til innsparinger på 5% og 10%. Denne rapporten er ikke ferdig utredet enda, men en stor innsparing for kommunaltekniske tjenester vil være å utføre mer arbeid i egen regi. Driftsutgiftene vil spares pr år, men driftsbudsjettet kan ikke stå for investeringene.

25. Avløp - syklon, Groos (kapasitetsøkning)

Dagens utslippstillatelse tilsier kapasitet på 22 300 personer. I møte med Statsforvalteren har vi informert dem om vi fra konsulent har fått vite om en mulighet for å øke rensekapasiteten noe. Det foreslås å installere sykloner, slik at rensekapasiteten på Groos kan økes med ca. 25% (27 875 personer). Vi vil fremdeles ha et renseanlegg som ligger langt under dagens belastning. Installering av sykloner forutsetter at Statsforvalteren godkjenner at Grimstad kommune kan fortsette å godkjenne utbygginger som sokner til Groos renseanlegg frem til nytt renseanlegg står ferdig

26. Omre VA - ledninger fra Omresletta til Homborsund

Kommunen vedtok reguleringsplanen for etablering av gang og sykkelvei langs Homborsund veien. I den forbindelse skal kommunen legge VA fra Omre Næringsområde i grunnen under denne Gang- og Sykkelveien for å imøtekomme behovene for utviklingen av Omre Næringsområde, samt styrke vanntilførselen til Homborsund.

27. Omre VA - Høydebasseng

Kommunen skal bygge nytt høydebasseng plassert i Omre Næringsområde. Dette er for å få brannvann til Omre Næringsområde, samt sikre og styrke vanntilførselen til Homborsund området. For å få tilstrekkelig fyllingskapasitet på selvfall til Omre høydebasseng, vil det legges en bypass ledning forbi Gullsmedheia høydebasseng. Kostnadene for Omre høydebasseng fordeles mellom grunneierne på Omre næringsområde og kommunen.

28. Massedeponi

Det er behov for massedeponi for overskuddsmasser fra diverse anlegg. Plassering blir i henhold til ny kommunedelplan.

29. Sanering pumpestasjon 2025

Vi planlegger en pumpestasjon hvert år.

30. Sanering pumpestasjon 2026

Vi planlegger en pumpestasjon hvert år.

31. Innergassanlegg på vannverket og renseanlegg

For å verne mot større driftskonsekvenser ved en evt brann er det anbefalt å montere brannsikringstiltak, Innergassanlegg.

Startlån

Startlån er en låneordning som behandles av kommunen. Husbanken finansierer ordningen ved å gi lån til kommunen. Ordningen reguleres i Forskrift om lån fra Husbanken, som er de retningslinjene saksbehandler legger til grunn ved behandling av søknader.

Kommunen kan gi startlån til personer som ikke får lån, eller tilstrekkelig lånebeløp, i banken. Lån kan også bli gitt i tilfeller der personer står i fare for å miste boligen sin, trenger utbedring eller tilpasning av bolig, refinansiering eller toppfinansiering. Strengt krav til egenkapital ved boliglån i ordinære banker fører til at det sjelden blir gitt startlån som toppfinansiering. Søknader om startlån blir i hovedsak innvilget som full finansiering av bolig.

Kommunen budsjetterer med en årlig sum på 125 mill kr til dette formålet. Startlån påvirker i utgangspunktet ikke kommunens økonomi. Avdragene blir utgiftsført i investeringsregnskapet, og avstemmes med innbetalinger fra låntagere. Kommunen har et påslag på renten, og følger da Husbankens anbefalinger.

Vedlegg

Bevilgningsoversikt A

Bevilgningsoversikt A	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Rammetilskudd	-663 876	-755 354	-801 452	-823 564	-835 617	-843 061
Inntekts- og formuesskatt	-873 214	-768 121	-867 050	-875 703	-883 939	-891 179
Eiendomsskatt	-72 695	-74 900	-75 850	-76 050	-76 250	-76 450
Andre generelle driftsinntekter	-61 498	-82 025	-107 351	-107 351	-107 351	-101 438
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-1 671 282	-1 680 400	-1 851 703	-1 882 668	-1 903 157	-1 912 128
Sum bevilgninger drift, netto	1 581 633	1 615 850	1 780 211	1 774 365	1 764 365	1 747 865
Avskrivninger	91 357	84 628	84 223	84 223	84 223	84 223
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	1 672 990	1 700 478	1 864 434	1 858 588	1 848 588	1 832 088
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	1 708	20 078	12 731	-24 080	-54 569	-80 040
Renteinntekter	-34 149	-49 975	-69 575	-75 737	-78 039	-85 012
Utbytter	-23 042	-46 000	-35 000	-34 834	-22 981	-22 981
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-			
Renteutgifter	52 299	93 595	131 216	147 983	154 827	167 885
Avdrag på lån	66 270	76 750	83 950	90 291	98 973	104 326
NETTO FINANSUTGIFTER	61 378	74 370	110 591	127 703	152 780	164 218
Motpost avskrivninger	-91 357	-84 628	-84 178	-84 178	-84 178	-84 178
NETTO DRIFTSRESULTAT	-28 272	9 820	39 144	19 445	14 033	0
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	-	-	-			
Overføring til investering	2 563	-	-			
Avsetninger til bundne driftsfond	9 311	4 845	355	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-18 349	-	-701	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	49 414	16 000	-			
Bruk av disposisjonsfond	-14 325	-30 665	-39 458	-19 445	-14 033	
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-			
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	28 614	-9 820	-39 144	-19 445	-14 033	0
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	342	-	-	0	0	0

Bevilgningsoversikt B

Bevilgningsoversikt B	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Stab og støtte						
Driftsinntekter	-1 833	-1 098	-1 098	-1 098	-1 098	-1 098
Driftsutgifter	31 331	31 196	39 415	32 070	31 744	31 380
Netto	29 498	30 098	38 317	30 972	30 646	30 282
Oppvekstsektoren						
Driftsinntekter	-139 306	-100 737	-132 963	-132 963	-132 963	-132 963
Driftsutgifter	777 786	761 346	839 451	831 681	824 343	816 141
Netto	638 479	660 609	706 488	698 718	691 380	683 178
Samfunns- og miljøsektoren						
Driftsinntekter	-77 336	-47 986	-50 971	-50 971	-50 971	-50 971
Driftsutgifter	228 252	197 366	204 197	208 049	206 493	204 254
Netto	150 916	149 380	153 226	157 078	155 522	153 283
Selvfinansierende tjenester						
Driftsinntekter	-70 705	-79 018	-92 144	-92 845	-92 845	-92 845
Driftsutgifter	52 997	46 633	61 503	61 858	61 858	61 858
Netto	-17 708	-32 386	-30 641	-30 987	-30 987	-30 987
Fellesutgifter						
Driftsinntekter	-12 119	-7 542	-8 654	-8 654	-8 654	-8 654
Driftsutgifter	79 991	128 245	140 793	141 793	140 793	141 793
Netto	67 872	120 703	132 139	133 139	132 139	133 139
Kommunikasjon, kultur og næring						
Driftsinntekter	-15 341	-3 159	-3 172	-3 172	-3 172	-3 172
Driftsutgifter	89 684	74 590	74 028	73 249	72 512	71 690
Netto	74 343	71 431	70 856	70 077	69 340	68 518
Finansområde						
Driftsinntekter	-9 019	-5 062	-5 262	-5 262	-5 262	-5 262
Driftsutgifter	-23 927	4 184	38 345	40 345	42 345	44 345
Netto	-32 946	-878	33 083	35 083	37 083	39 083
Helse- og omsorgssektoren						
Driftsinntekter	-166 178	-128 223	-156 843	-156 843	-156 843	-156 843
Driftsutgifter	837 356	745 116	833 586	837 128	836 085	828 213
Netto	671 178	616 893	676 743	680 285	679 242	671 370
Grimstad kommune						
Driftsinntekter	-491 837	-372 826	-451 108	-451 808	-451 808	-451 808
Driftsutgifter	2 073 470	1 988 677	2 231 319	2 226 173	2 216 173	2 199 673
Netto	1 581 633	1 615 850	1 780 211	1 774 365	1 764 365	1 747 865

Økonomisk oversikt budsjett og økonomiplan

Linjenavn	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
Rammetilskudd	-663 876	-755 354	-801 452	-823 564	-835 617	-843 061
Inntekts- og formuesskatt	-873 214	-768 121	-867 050	-875 703	-883 939	-891 179
Eiendomsskatt	-72 695	-74 900	-75 850	-76 050	-76 250	-76 450
Andre skatteinntekter	-237	-205	-205	-205	-205	-205
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-61 261	-81 820	-107 146	-107 146	-107 146	-101 233
Overføringer og tilskudd fra andre	-302 514	-178 832	-241 422	-241 422	-241 422	-241 422
Brukerbetalinger	-49 705	-54 460	-55 426	-55 426	-55 426	-55 426
Salgs- og leieinntekter	-139 618	-139 534	-154 261	-154 261	-154 261	-154 261
SUM DRIFTSINTEKTER	-2 163 119	-2 053 226	-2 302 811	-2 333 777	-2 354 266	-2 363 237
Lønnsutgifter	1 057 230	1 007 886	1 133 431	1 124 587	1 114 587	1 101 087
Sosiale utgifter	257 117	264 071	298 747	298 747	298 747	298 747
Kjøp av varer og tjenester	619 936	606 038	647 680	650 680	650 680	647 680
Overføringer og tilskudd til andre	139 187	110 682	151 460	151 460	151 460	151 460
Avskrivninger	91 357	84 628	84 223	84 223	84 223	84 223
SUM DRIFTSUTGIFTER	2 164 827	2 073 305	2 315 542	2 309 697	2 299 697	2 283 197
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	1 708	20 078	12 731	-24 080	-54 569	-80 040
Renteinntekter	-34 149	-49 975	-69 575	-75 737	-78 039	-85 012
Utbytter	-23 042	-46 000	-35 000	-34 834	-22 981	-22 981
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0			
Renteutgifter	52 299	93 595	131 216	147 983	154 827	167 885
Avdrag på lån	66 270	76 750	83 950	90 291	98 973	104 326
NETTO FINANSUTGIFTER	61 378	74 370	110 591	127 703	152 780	164 218
Motpost avskrivninger	-91 357	-84 628	-84 178	-84 178	-84 178	-84 178
NETTO DRIFTSRESULTAT	-28 272	9 820	39 144	19 445	14 033	0
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0			
Overføring til investering	2 563	0	0			
Avsetninger til bundne driftsfond	9 311	4 845	355			
Bruk av bundne driftsfond	-18 349	0	-701			
Avsetninger til disposisjonsfond	49 414	16 000	0			
Bruk av disposisjonsfond	-14 325	-30 665	-38 798	-19 445	-14 033	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0			
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	28 614	-9 820	-39 144	-19 445	-14 033	0
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	342	0	0	0	0	0

Oppgaveendringer

	I makro	Grimstad
Samlet korreksjon i rammetilskuddet 2024 (1000 2024-kr)	3 718 953	16 084
Statlige og private skoler, endring i elevtall	-119 955	-571
Redusert pensjonspåslag for private barnehager	-57 469	ind
Gratis deltidsplass SFO 2. trinn, helårseff.	863 567	4 113
Gratis barnehage tiltakssonen Finnmark og Nord-Troms, helårseff.	71 352	0
Diverse korrigeringer ny opplæringslov	47 235	225
Økte veiledende satser for sosialhjelp, helårseff. av endring i 2023	295 787	1 262
Gratis barnehage 3. barn i barnehagen, helårseff. av endring i 2023	24 000	111
Reduksjon foreldrebetaling barnehage 2024	1 626 843	7 495
Ytterligere reduksjon foreldrebetaling i barnehagen i 2024	72 340	0
Endringer i kontantstønden, konsekvenser for barnehage	119 700	551
Pasienttilpasset basistilskudd, helårseff. av endring i 2023	250 000	1 079
Ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft, reversert trekk i rammetilskudd	558 005	1 950
Vaksinasjon mot Covid-19, engangsbevilgning i 2023	-70 924	-301
Diverse korrigeringer	38 472	170

Investeringsprogram brutto 1/3

BRUTTOTALL (INKL MOMS OG FØR TILSKUDD)				SUM		INVESTERINGSPROGRAM								
INVESTERINGSPROGRAM 2024-2031				BRUTTO	FAKTISK	ESTIMERT								
FASE		ANSVAR	RAMME	<=2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
IGANGSATTE INVESTERINGER (BRUTTO):														
1	Egenkapitalinnskudd KLP (882001)	Overføring	ØK	32 400		3 600	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600	
2	Egenkapitalinnskudd KLP sykepl (882002)	Overføring	ØK	7 200		800	800	800	800	800	800	800	800	
3	Biler 8702201	Linje	KT	80 000	6 800	13 200	5 000	5 000	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000	
Helse og omsorg														
4	Velferdsteknologi, nattilsyn (8701402)	Linje	H&O	6 750		750	750	750	750	750	750	750	750	
5	Frivoltun teknisk oppgradering (6901806)	Linje	B&E	5 840	3 590	250	250	250	250	250	250	250	250	
6	Forflytningshjelpemidler og annet pasientrelatert utstyr (6902002)	Linje	H&O	6 200	-	1 400	600	600	600	600	600	600	600	
7	Kjøkkenmaskiner - inventar (6902102)	Linje	H&O	6 000	600	600	600	600	600	600	600	600	600	
8	Brannavvik Frivoltun 6902209	Linje	B&E	4 700	-	1 000	3 700							
9	Nødstrøm Berge gård og Frivoltun 6902211	Linje	B&E	1 790	250	650	890							
10	Møbler/ inventar Fevikun og Frivoltun 6902212	Linje	H&O	1 530	570	330	630							
11	Oppgradering av avdelingskjøkkener Fevikun og Frivoltun 6902213	Linje	B&E	3 250	515	1 250	1 485							
12	Traverser - takheiser 6902301	Linje	B&E	800	-	200	200	200	200					
13	Bod Landviktun 16 - 7	Linje	B&E	825	-	825								
14	Barnebolig Trollsvingen 21-23 (6902112)	Behov	PE	26 600	3 650		500	4 500	10 000	7 950				
15	Boliger til enhet for habilitering (16-21 tjenestemottakere) 6902202	Behov	PE	84 280	280	44 000	40 000							
16	Holteveien bofellesskap, ny plassering og nytt bygg (8 tjenestemottakere) 6902203	Behov	PE	35 000	-		35 000							
17	Andre boenheter til erstatning for Charlottenlund - ny plassering (Holteveien?) 6902207	Behov	PE	21 400	-			21 400						
18	Markveien bofellesskap, nytt bygg på samme tomt (16 tjenestemottakere) 6902204	Behov	PE	70 000	-				70 000					
19	Eplehaven bofellesskap (6901824)	Konsept	PE	24 800	320	680	10 000	13 800						
20	Ekelunden, Boliger for mennesker med utviklingshemming (8 tjenestemottakere) (6901822)	Konsept	PE	35 200	330	4 200	15 000	15 670						
21	Føreidsgate 20, Boliger for mennesker med utviklingshemming (12 tjenestemottakere) 6902108	Konsept	PE	48 500	-	500	1 000	7 000	20 000	20 000				
22	Grefstadveien (14 tjenestemottakere)	Konsept	PE	56 000		56 000								
23	Universitetssykehjem - Campus Grimstad - nyetablering 6902222	Konsept	PE	710 500	-	500	5 000	5 000	350 000	350 000				
24	Mulighetsstudie - Lager (hjelpemiddellager, smittevernlager, velferdsteknologilager) 6902313	Konsept	PE	500	-	500								
25	Opplandsveien 82 (6902009)	Planlegge	PE	5 640	1 340	-	4 300							
26	Grom omgjøring fra HDO- til sykehjeminstusjonsplasser (40 sykehjemsplasser) 6902205	Planlegge	PE	157 670	6 670	50 000	101 000							
Kultur														
27	Fjæreheia Amfi 6902307	Linje	B&E	1 550	-	500	1 050							
28	Svømmehall (6901908)	Behov	PE	390 000	1 115	3 885		192 500	192 500					
29	Kulturhuset - utbedring og fornyelse av Pan og Vesle Hallvard (6901709)	Konsept	PE	28 250	2 960	5 000	20 290							
30	Grimstad kulturhus - nytt inngangsparti, foaje og sceneinngang (6901809)	Konsept	PE	10 730	230	500				10 000				
Kirken														
31	Handlingsprogram kirkebygg og kirkegårder (8402001)	Overføring		4 400	400	400	450	450	450	450	450	450	450	
32	Maskiner og utstyr på kirkegårdene (8402002)	Overføring		3 400	300	300	350	350	350	350	350	350	350	
33	Lysinntallasjon Fjære og Landvik 8402202	Overføring		800	400	400								
34	Kunstnerisk utsmykking Grimstad kapell	Overføring		1 300	-						1 300			
35	Vannslukkeanlegg Landvik kirke	Overføring		1 950	-	200	1 750							
36	Vannslukkeanlegg Eide kirke	Overføring		1 450	-		200	1 250						
Oppvekst														
37	Varslingssystemer skoler (6902105)	Linje	B&E	5 150	50	2 000	3 100							
38	Holviga barneskole (6902005)	Konsept	PE	386 000	5 775	2 725	50 000	222 500	105 000					
39	Fjære skole (6902003)	Planlegging	PE	256 000	11 295	20 000	144 705	80 000						
40	Holviga barneskole modulprosjekt (6902214)	Gjennomføring	PE	19 400	14 650			4 750						

Investeringsprogram brutto 2/3

BRUTTOTALL (INKL MOMS OG FØR TILSKUDD)				SUM	INVESTERINGSPROGRAM									
INVESTERINGSPROGRAM 2024-2031				BRUTTO	FAKTISK	ESTIMERT								
		FASE	ANSVAR	RAMME	<=2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
IGANGSATTE INVESTERINGER (BRUTTO):														
	Samfunn og miljø													
41	Enøkinvesteringer etter energimerking (6851806)	Linje	B&E	27 550	8 250	5 300	3 500	3 500	3 500	3 500				
42	Kyststi (6851811)	Linje	KT	1 700	200	500	500	500						
43	Tiltak i smug og små byrom (6851904)	Linje	KT	500	-		500							
44	GSV og andre veiltak i sentrum (6851203)	Linje	KT	4 100	1 300	-	-	600	2 200					
45	Bygningsmessige tilpasninger brukere (6901312)	Linje	B&E	2 800	220	180	300	300	300	300	300	300	300	300
46	Utbedring gammel svømmehall/varmtvannsbasseng Berge Gård (6902106)	Linje	B&E	2 500	550	450	500	500	500					
47	Biler og maskiner (6852103)	Linje	KT	12 335	2 165	4 170	500	500	500	500	1 000	1 000	1 000	1 000
48	Utfasing av fossilt brensel (6901714)	Linje	B&E	16 400	14 830	170	1 400							
49	Opprusting av lekeplass/nærmiljøanlegg 6852202	Linje	KT	3 500	-	500	250	250	250	250	500	500	500	500
50	Videreutvikling Grimstad Rådhus inkl. radonsantering 6852205	Linje	B&E	23 000	765	535	1 100			10 000	10 600			
51	Legionellaforebyggende installasjoner 6852207	Linje	B&E	1 700	710	490	500							
52	Nytt løpedekke Levermyr 6852209	Linje	KT	1 500	-	250	1 250							
53	Nye smarte søppeldunker 6852210	Linje	KT	1 700	620	180	450	450						
54	Automatisering park og idrett 6852212	Linje	KT	2 750	560	190	250	250	250	250	250	250	250	250
55	Trafikksikkerhetsmidler 6852213	Linje	KT	7 250	1 365	885	500	500	500	500	750	750	750	750
56	Flytende badstuer 6852214	Linje	KT	600	-		600							
57	Sorenskrivergården park 6852215	Linje	KT	550	-	50	500							
58	Totalstasjoner (avansert oppmålingskikkert)	Linje	OE	800	-		800							
59	Dagsturhytta 6852301	Linje	KKN	300	-		300							
60	Hålandsveien	Linje	KT	7 000	-					7 000				
61	Lovpålagte brannavvik 6852303	Linje	B&E	3 600	-	400	400	400	400	400	400	400	400	400
62	Tilfluktsrom oppgradering og sikring 6852304	Linje	B&E	4 000	-	1 150	900	1 950						
63	Utfasing av lysrør 6852306	Linje	B&E	2 900	-	400	1 200	1 300						
64	Gang/sykkelsti Frivoldsdalen (6851813)	Behov	PE	10 330	50	-	-	950	9 330					
65	Moyveien	Behov	PE	3 100	-			500	2 600					
66	Opprusting av Torvet (6851908)	Konsept	PE	13 500	1 550		5 350	6 600						
67	Kommunens bidrag ifm Omre - vei (6852101)	Konsept	PE	8 495	1 125	300	6 950	120						
68	Park Campus 6852201	Konsept	PE	4 900	40			2 710	2 150					
69	GSV Homborsund	Konsept	PE	93 000	-		20 000	73 000						
70	Grimstad rådhus, nødvendig oppgradering og ombygging 6852309	Konsept	B&E	5 150		2 500	1 350	1 300						
71	GSV Østerhusmonen (6851816)	Planlegge	PE	3 275	650			2 625						
72	Regulering gravplasser Landvik nedre kirkegård 6852203			6 970	-	250	500			6 220				
73	Reguleringsarbeid gravplasser nye Fevik kirke 6852204			6 970	-	250	500			6 220				
74	Rehabilitering av Arendal og Omegn kunstisbane - interkommunalt anlegg	Overføring	KKN	2 625	-		2 625							
75	Bidrag skiskytteranlegg Froland, interkommunalt			2 000			2 000							
76	Fevik kirkesenter, detaljregulering i 2023 6852308			10 000	-		600	600			8 800			
SUM IGANGSATTE INVESTERINGER (BRUTTO):				2 843 105	97 040	74 985	474 100	600 740	763 750	641 440	127 950	21 900	20 600	20 600
NYE INVESTERINGER (BRUTTO)														
	Helse og omsorg													
77	Senger Fevikun og Frivolltun	Linje	H&O	1 500			1 500							
78	Medisintraller, blærescanner etc	Linje	H&O	600			600							
79	IKT-system lagerstyring, Gerica vedtaksstyring	Linje	H&O	500			500							
80	Nytt inventar Legekontor	Linje	H&O	1 000			1 000							
81	Kjøp av tilrettelagt bolig	Behov	PE	5 000			5 000							
82	Nye lokaler hjemmetjenesten Fevik	Behov	PE	50 000					25 000	25 000				

Investeringsprogram brutto 3/3

BRUTTOTALL (INKL MOMS OG FØR TILSKUDD)				SUM BRUTTO RAMME	FAKTISK	ESTIMERT	INVESTERINGSPROGRAM								
INVESTERINGSPROGRAM 2024-2031		FASE	ANSVAR				<=2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
NYE INVESTERINGER (BRUTTO)															
	Oppvekst														
83	Dybedalsveien 11 - dusj-/garderobefasiliteter	Linje	B&E	1 000		1 000									
84	GUS Dusj- og garderobefasiliteter	Konsept	B&E	1 200		1 200									
Kommunikasjon, Kultur og Næring															
85	Nytt bibliotekssystem	Linje	KKN	350		350									
86	AV-anlegg i kommunestyresalen	Linje	KKN	1 000		1 000									
87	Oppgradering av inne- og ute områder Markveien 7	Behov	PE	1 200		600	600								
88	Storgaten 44 (Hamsun museet)	Behov	PE	26 000		2 000			24 000						
Kirken															
89	Renovering av kledning og etterisolering, Eide kirke	Overføring		4 200				2 200	2 000						
90	Renovering av kledning og etterisolering, Landvik kirke	Overføring		450				450							
91	Ytre vedlikehold Fevik kirke	Overføring		150						150					
92	Kalking og del 2 lysinstallasjoner, Fjære kirke	Overføring		500							500				
93	Bærekraftstiltak Grimstad kirke (isolasjon / energibrønner)	Overføring		1 000								1 000			
Samfunn og miljø:															
94	Lyktestolper fotgjengerfelt Campus området	Linje	KT	400		400									
95	Holvika ungdomsskole, taktekking	Linje	BE	2 000		2 000									
96	Arbeidsbåt, skjærgårdstjenesten	Linje	KT	5 000		5 000									
97	Økt plassbehov (soverom, garderober etc) brannstasjon	Linje	BE	1 900		1 900									
98	Lovpålagt utbedring brannavvik, kulturhuset	Linje	BE	300		300									
99	ATV 6-hjuling Brannvesen	Linje	BR	200		200									
100	Tunnel GUS - byen, bedre lys og renhold	Linje	KT	1 500		1 500									
101	Hausland barnehage, ventilasjonsanlegg	Linje	BE	1 600			1 600								
102	Oppgradering / renovering uteområder skoler og barnehager	Linje	KT	4 000		500	500	500	500	1 000	1 000				
103	Levermyr og Holvika kunstgressbaner, oppgradering lysanlegg	Linje	KT	1 000		500	500								
104	Utfasing av nøkkelsystemer	Linje	BE	5 000		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000					
105	Fevik Havn - Sandodden, renovering av belysning på gangvei	Linje	KT	1 000			1 000								
106	Øvre Ekelunden, renovering og generell oppussing (grønt bygg), forutsatt at bygg kan leies ut	Linje	BE	2 800		2 800									
107	Fjæreveien 38, totalrenovering, forutsetter utleie	Linje	BE	2 900		2 900									
108	Fevik skole, varmesentral	Linje	BE	1 200			1 200								
109	Storegroos, parkbelysning	Linje	KT	1 500			1 500								
110	Helsestasjon Dømmesmoen, ventilasjon og varmesentral	Linje	BE	1 400				1 400							
111	Gjenbrukslager for materiell og utstyr for drifts- og investeringsprosjekter		B&E	5 800		5 800									
112	Torvåsen 2, bygging flyktningeboliger		B&E	5 000		5 000									
113	Utskifting ventilasjonsanlegg Catilina		B&E	2 900		200	2 700								
114	Solceller kommunale formålsbygg, et anlegg pr år		B&E	15 000		3 000	3 000	3 000	3 000	3 000					
115	Felles kommunalt vaskeri	Behov	PE	3 400							400	3 000			
116	Holvikahallen	Behov	PE	25 000			25 000								
117	Hesneskanalen, renovering / oppretting sidemurer	Behov	PE	3 500							3 500				
118	Levermyr stadion, totalrenovering av toalettanlegg	Behov	PE	5 000					5 000						
SUM NYE INVESTERINGER (BRUTTO):				194 950	-	-	47 750	38 600	33 550	60 500	9 050	4 500	1 000	-	
RAMMEBUDSJETTERING															
119	Enhet for investeringsprosjekter 6902216	PE		89 200	200	9 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
120	Rammebudsjett for konsept 6902308	PE		22 250	-	14 750	7 500								
121	Rammebudsjett for kjøp av eiendom til HO-sektoren 6902309	PE		20 000	-	10 000	10 000								
SUM RAMMEBUDSJETTERING (BRUTTO)				131 450	200	33 750	27 500	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
SUM IGANGSATTE OG NYE INVESTERINGER OG RAMMER (BRUTTO):				3 169 505	97 240	108 735	549 350	649 340	807 300	711 940	147 000	36 400	31 600	30 600	

Investeringsprogram VAR

INVESTERINGER HP 2024

INVESTERINGSPROGRAM 2024-2031	BRUTTO	FAKTISK	PROGNOSE	INVESTERINGSPROGRAM							
	RAMME	<=2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
VARF, IGANGSATTE INVESTERINGER (NETTO)											
Kloakkrenseanlegg (6801605)	880 000	23 015	7 485	42 500	280 000	290 000	237 000				
Avløp, diverse mindre anlegg 6802009	8 600	-	600	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Vann, diverse mindre anlegg 6802008	8 600	-	600	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Trolldalsveien VA 6801915	7 500	-	6 100	1 400							
Nyanlegg vann Tjore 6801909	2 000	170	-	900	930						
Kloakk, nyanlegg avløp Tjore 6801904	2 100	540	10	750	800						
Ny vannledning Rosholt - Solbergåsen - Egra 6801814	13 800	9 300	500	1 150	2 850						
Drotningborg-Hesnes-Hasseldalen VA 6802301	23 850		850	20 000	3 000						
Vann, Judehavskleiva sanering vannledning 6802103	4 000		1 000	3 000							
Avløp, Judehavskleiva sanering kloakkledning 6802206	6 000		1 000	5 000							
Landvik, Vann 6802302	5 000		1 500	3 500							
Biler VA 6802310	6 400		1 400	1 400	1 800	1 800					
SUM IGANGSATTE VARF-INVESTERINGER	967 850	33 025	21 045	81 600	291 380	293 800	239 000	2 000	2 000	2 000	2 000
VAR, IKKE IGANGSATTE INVESTERINGER (NETTO)											
Vann, endring trykksoner 6802201	1 000			500	500						
Vann, Vikkilen sammenkobling av ledninger 6802202	2 500				2 500						
Vann, Støle-Homborsund, sammenkobling av ledninger	8 000			4 000	4 000						
Vann, Vik-Moy, sanering av asbestledning	7 000			3 000	4 000						
Vann, Rosholt vannbehandlingsanlegg, økt kapasitet på råvann og rentvann	25 500			500	25 000						
Vann, asbestsanering Lia 6802304	7 000			5 000	2 000						
Avløp, pumpestasjoner Lia, 2 stk	6 000			6 000							
Sanering Myretua pumpestasjon 6802306	3 000			3 000							
Sanering Saga pumpestasjon 2024	3 000			3 000							
Avløp, Lia 6802305	6 000			4 500	1500						
Avløp, Innsparingstiltak, Slamsugerbil	3 000			3 000							
Vann, Innsparingstiltak, Slamsugerbil	2 000			2 000							
Avøp, Syklon, Groos (kapasitetsøkning)	2 000			2 000							
Omre VA - ledninger fra Omresletta til Homborsund 6802307	20 000			20 000							
Omre VA - Høydebasseng 6802308	16 000			16 000							
Deponi	1 000			1 000							
Sanering pumpestasjon 2025	3 000				3 000						
Sanering pumpestasjon 2026	3 000					3 000					
Innergassanlegg på vannverket og renseanlegg	500			500							
SUM NYE VARF-INVESTERINGER	119 500	-	-	74 000	42 500	3 000	-	-	-	-	-
SUM TOTALE VARF-INVESTERINGER	1 087 350	33 025	21 045	155 600	333 880	296 800	239 000	2 000	2 000	2 000	2 000

Tabell per enhet og sektor

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	ØP 2025	ØP 2026	ØP 2027
100 Stab og støtte	29 466	30 098	38 317	37 972	37 646	37 282
Innsparingskrav				-345	-671	-1 035
1001000 Kommunedirektør	3 413	2 836	9 841	9 841	9 841	9 841
1002000 Organisasjonsstaben	12 060	12 897	13 805	13 805	13 805	13 805
1003000 Økonomistaben	13 993	14 365	14 671	14 671	14 671	14 671
200 Oppvekstsektoren	635 412	657 609	705 087	697 317	689 979	681 777
Innsparingskrav				-7 770	-15 108	-23 310
2000000 Oppvekstsektoren - administrasjon	239 128	258 852	277 403	277 403	277 403	277 403
2001010 Markveien kulturbarnehage	10 481	10 408	9 583	9 583	9 583	9 583
2001020 Hausland barnehage	9 227	8 780	10 694	10 694	10 694	10 694
2001040 Storgaten barnehage	7 489	8 437	9 327	9 327	9 327	9 327
2001050 Eide barnehage	10 076	9 204	9 898	9 898	9 898	9 898
2002010 Grimstad ungdomsskole	36 008	37 650	37 545	37 545	37 545	37 545
2002020 Fevik skole	56 579	55 062	57 952	57 952	57 952	57 952
2002030 Eide skole	10 029	9 147	10 275	10 275	10 275	10 275
2002040 Jappa skole	28 414	27 124	27 825	27 825	27 825	27 825
2002050 Frivoll skole	12 767	13 797	16 329	16 329	16 329	16 329
2002060 Landvik skole	34 106	31 765	34 338	34 338	34 338	34 338
2002070 Holviga barneskole	31 256	31 068	36 852	36 852	36 852	36 852
2002080 Holviga ungdomsskole	16 314	17 069	17 334	17 334	17 334	17 334
2002090 Fjære barneskole	24 650	22 637	24 670	24 670	24 670	24 670
2002110 Langemyr skole og ressursenter	398	0	0	0	0	0
2004000 Kvalifiseringstjenesten	16 498	18 705	20 471	20 471	20 471	20 471
2007000 Fevik Maritime Leirskole	0	0	0	0	0	0
2008000 Barn, unge og familie	91 992	97 904	104 591	104 591	104 591	104 591
400 Samfunns- og miljøsektoren	146 083	148 680	149 526	153 378	151 822	149 583
Innsparingskrav				-1 648	-3 204	-4 943
4000000 Samfunns- og miljøsektoren	2 459	2 703	3 185	3 185	3 185	3 185
4001000 Byggesaksenheten	1 898	0	950	950	950	950
4002000 Oppmålingssenheten	948	1 976	2 045	2 045	2 045	2 045
4003000 Plan-, miljø- og landbruksenheten	9 178	11 198	11 798	11 798	11 798	11 798
4004000 Grimstad brann og redning	21 715	22 676	24 480	26 980	26 980	29 480
4004500 Feiervesen	-5	0	0	0	0	0
4006000 Bygg- og eiendomstjenesten	77 786	79 471	75 813	78 813	78 813	75 813
4008000 Enhet for investeringsprosjekter	26	0	0	0	0	0
4009000 Kommunaltekniske tjenester	32 072	30 656	31 255	31 255	31 255	31 255
450 Selvfinansierende tjenester	5 543	0	0			
500 Fellesutgifter	66 725	120 703	132 139	132 139	132 139	132 139
5001000 Politikere	5 706	6 525	5 775	5 775	5 775	5 775
5002000 Diverse felleskostnader	13 023	58 133	59 065	59 065	59 065	59 065
5003000 Felles IKT	33 640	38 044	48 044	48 044	48 044	48 044
5004000 Lærlinger	11 483	14 821	15 921	15 921	15 921	15 921
5005000 Kontrollutvalget	2 874	3 180	3 334	3 334	3 334	3 334
600 Kommunikasjon, kultur og næring	66 855	71 231	70 731	70 952	69 215	69 393
Innsparingskrav				-779	-1 516	-2 338
6000000 Kirke og trossamfunn	18 002	18 639	18 789	18 789	18 789	18 789
6003000 Kommunikasjonsavdelingen	10 041	12 596	12 227	13 227	12 227	13 227
6004000 Næring	9 876	8 767	6 823	6 823	6 823	6 823
6005000 Bibliotek	6 136	6 225	6 712	6 712	6 712	6 712
6006000 Kulturtjenesten	22 800	25 004	26 180	26 180	26 180	26 180
700 Finansområde	-1 615 307	-1 644 554	-1 772 543	-1 772 043	-1 760 043	-1 741 543
800 Helse- og omsorgssektoren	665 490	616 233	676 743	680 285	679 242	671 370
Innsparingskrav				-7 458	-14 501	-22 373
8000000 Fellesområdet	9 818	5 918	7 142	7 142	7 142	7 142
8001000 Innovasjon og forvaltning	56 364	44 368	55 869	55 869	55 869	55 869
8002000 Helsetjenesten	48 270	46 381	48 049	53 049	53 049	53 049
8003000 Enhet for psykisk helse og rus	44 107	44 889	46 651	46 651	46 651	46 651
8004000 NAV	61 468	54 785	60 090	60 090	60 090	60 090
8005000 Hjemmetjenester og rehabilitering	160 998	152 965	164 361	164 361	164 361	164 361
8006000 Enhet for habilitering	163 458	149 878	168 278	168 278	168 278	168 278
8007000 Enhet for omsorgssentre	121 007	117 049	126 303	132 303	138 303	138 303

Investeringsprogram netto 1/3

NETTOTALL (EKSKL MOMS OG ETTER TILSKUDD)

INVESTERINGSPROGRAM 2024-2031				INVESTERINGSPROGRAM							
	NETTO	FAKTISK	ESTIMERT	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	RAMME	<=2022	2023								
IGANGSATTE INVESTERINGER (BRUTTO):											
Fellestjenester											
1 Egenkapitalinnskudd KLP (882001)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Egenkapitalinnskudd KLP sykepl (882002)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Biler 8702201	64 000	5 440	10 560	4 000	4 000	4 000	4 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Helse og omsorg											
4 Velferdsteknologi, nattilsyn (8701402)	5 400	-	600	600	600	600	600	600	600	600	600
5 Frivoltun teknisk oppgradering (6901806)	-328	2 872	-800	200	-2 800	-800	200	200	200	200	200
6 Forflytningshjelpemidler og annet pasientrelatert utstyr (6902002)	4 960	-	1 120	480	480	480	480	480	480	480	480
7 Kjøkkenmaskiner - inventar (6902102)	4 800	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480
8 Brannavvik Frivoltun 6902209	3 760	-	800	2 960	-	-	-	-	-	-	-
9 Nødstrøm Berge gård og Frivoltun 6902211	1 432	200	520	712	-	-	-	-	-	-	-
10 Møbler/ inventar Fevikun og Frivoltun 6902212	1 224	456	264	504	-	-	-	-	-	-	-
11 Oppgradering av avdelingskjøkkener Fevikun og Frivoltun 6902213	2 600	412	-	1 000	1 188	-	-	-	-	-	-
12 Traverser - takheiser	640	-	160	160	160	160	-	-	-	-	-
13 Bod Landviktun 16 - 7	660	-	0	660	0	0	0	0	0	0	0
14 Barnebolig Trollsvingen 21-23 (6902112)	14 780	2 920	-	-	400	3 600	8 000	-140	-	-	-
15 Boliger til enhet for habilitering (16-21 tjenestemottakere) 6902202	33 215	224	-	991	32 000	-	-	-	-	-	-
16 Holteveien bofellesskap, ny plassering og nytt bygg (6 tjenestemottakere) 6902203	18 226	-	-	-	-	18 226	-	-	-	-	-
17 Andre boenheter til erstatning for Charlottenlund - ny plassering (Holteveien?) 6902207	7 420	-	-	-	-	-	7 420	-	-	-	-
18 Markveien bofellesskap, nytt bygg på samme tomt (14 tjenestemottakere) 6902204	29 936	-	-	-	-	-	-	29 936	-	-	-
19 Eplehaven bofellesskap (6901824)	640	256	544	8 000	-8 160	-	-	-	-	-	-
20 Ekelunden, Boliger for mennesker med utviklingshemming (8 tjenestemottakere)	15 128	264	-	3 360	12 000	12 536	-13 032	-	-	-	-
21 Føreidgate 20, Boliger for mennesker med utviklingshemming (12 tjenestemottakere) 6902108	19 252	-	400	800	5 600	6 226	6 226	-	-	-	-
22 Grefstadveien (14 tjenestemottakere)	-	-	-	21 994	-	-	-	-	-	-	-
23 Universitetssykehjem - Campus Grimstad - nyetablering 6902222	253 400	-	400	4 000	4 000	122 500	122 500	-	-	-	-
24 Mulighetsstudie - Lager (hjelpemiddellager, smittevernlager, velferdsteknologilager)	400	-	0	400	0	0	0	0	0	0	0
25 Opplandsveien 82 (6902009)	2 037	1 072	-	3 440	-2 475	-	-	-	-	-	-
26 Grom omgjøring fra HDO- til sykehjemstusjonsplasser (40 plasser) 6902205	44 136	5 336	-	40 000	-1 200	-	-	-	-	-	-
Kultur											
27 Fjæreheia Amfi	-960	-	400	840	-2 200	-	-	-	-	-	-
28 Svømmehall (6901908)	274 600	892	-	3 108	-	154 000	135 300	-18 700	-	-	-
29 Kulturhuset - utbedring og fornyelse av Pan og Vesle Hallvard (6901709)	20 600	2 368	4 000	16 232	-2 000	-	-	-	-	-	-
30 Grimstad kulturhus - nytt inngangsparti, foaje og sceneinngang (6901809)	8 584	184	400	-	-	-	-	8 000	-	-	-
Kirken:											
31 Handlingsprogram kirkebygg og kirkegårder (8402001)	4 400	400	400	450	450	450	450	450	450	450	450
32 Maskiner og utstyr på kirkegårdene (8402002)	3 400	300	300	350	350	350	350	350	350	350	350
33 Lysinnstallasjon Fjære og Landvik 8402202	800	400	-	400	-	-	-	-	-	-	-
34 Kunstnerisk utsmykking Grimstad kapell	1 300	-	-	-	-	-	-	-	1 300	-	-
35 Vannslukkeanlegg Landvik kirke	1 950	-	-	200	1 750	-	-	-	-	-	-
36 Vannslukkeanlegg Eide kirke	1 450	-	-	-	200	1 250	-	-	-	-	-
Oppvekst											
37 Varslingssystemer skoler (6902105)	4 120	40	1 600	2 480	-	-	-	-	-	-	-
38 Holviga barneskole (6902005)	308 800	4 620	2 180	40 000	178 000	84 000	-	-	-	-	-
39 Fjære skole (6902003)	204 800	9 036	16 000	115 764	64 000	-	-	-	-	-	-
40 Holviga barneskole modulprosjekt (6902214)	15 520	11 720	-	-	-	3 800	-	-	-	-	-

Investeringsprogram netto 2/3

NETTOTALL (EKSKL MOMS OG ETTER TILSKUDD)												
INVESTERINGSPROGRAM 2024-2031		NETTO	FAKTISK	ESTIMERT	INVESTERINGSPROGRAM							
		RAMME	<=2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	IGANGSATTE INVESTERINGER (BRUTTO):											
	Samfunn og miljø:											
41	Enøkinvesteringer etter energimerking (6851806)	22 040	6 600	4 240	2 800	2 800	2 800	2 800	-	-	-	-
42	Kyststi (6851811)	360	160	400	-600	400	-	-	-	-	-	-
43	Tiltak i smug og små byrom (6851904)	400	-	-	-	400	-	-	-	-	-	-
44	GSV og andre veiltak i sentrum (6851203)	3 280	1 040	-	-	480	1 760	-	-	-	-	-
45	Bygningsmessige tilpasninger brukere (6901312)	2 240	176	144	240	240	240	240	240	240	240	240
46	Utbedring gammel svømmehall/varmtvannsbasseng Berge Gård (6902106)	2 000	440	360	400	400	400	-	-	-	-	-
47	Biler og maskiner (6852103)	9 868	1 732	3 336	400	400	400	400	800	800	800	800
48	Utfasing av fossilt brensel (6901714)	9 560	11 864	-3 424	1 120	-	-	-	-	-	-	-
49	Opprusting av lekeplass/nærmiljøanlegg 6852202	2 800	-	400	200	200	200	200	400	400	400	400
50	Videreutvikling Grimstad Rådhus inkl. radonsannering 6852205	18 400	612	428	880	-	-	8 000	8 480	-	-	-
51	Legionellaforebyggende installasjoner 6852207	1 360	568	392	400	-	-	-	-	-	-	-
52	Nytt løpedekke Levermyr 6852209	1 200	-	200	1 000	-	-	-	-	-	-	-
53	Nye smarte søppeldunker 6852210	1 360	496	144	360	360	-	-	-	-	-	-
54	Automatisering park og idrett 6852212	2 200	448	152	200	200	200	200	200	200	200	200
55	Trafikksikkerhetsmidler 6852213	4 071	1 092	708	-200	-200	-129	400	600	600	600	600
56	Flytende badstuer 6852214	480	-	-	480	-	-	-	-	-	-	-
57	Sorenskrivergården park 6852215	-200	-	40	400	-640	-	-	-	-	-	-
58	Totalstasjoner (avansert oppmålingskikkert)	640	-	-	640	-	-	-	-	-	-	-
59	Dagsturhytta	240	-	-	240	-	-	-	-	-	-	-
60	Hålandsveien	5 600	-	-	-	-	-	5 600	-	-	-	-
61	Lovpålagte brannavvik	2 880	-	320	320	320	320	320	320	320	320	320
62	Tilfluktsrom oppgradering og sikring	3 200	-	920	720	1 560	-	-	-	-	-	-
63	Utfasing av lysrør	2 320	-	320	960	1 040	-	-	-	-	-	-
64	Gang/sykelsti Frivoldalen (6851813)	6 706	40	-	-	760	7 464	-1 558	-	-	-	-
65	Moyveien	2 480	-	-	-	400	2 080	-	-	-	-	-
66	Opprusting av Torvet (6851908)	9 832	1 240	-	4 280	5 280	-968	-	-	-	-	-
67	Omre - vei (6852101)	6 796	900	240	5 560	96	-	-	-	-	-	-
68	Park Campus 6852201	3 920	32	-	-	2 168	1 720	-	-	-	-	-
69	GSV Homborsund	66 157	-	-	16 000	58 400	-8 243	-	-	-	-	-
70	Grimstad rådhus, nødvendig oppgradering og ombygging 6852309	4 120	-	2 000	1 080	1 040	-	-	-	-	-	-
71	GSV Østerhusmonen (6851816)	-380	520	-	-	-900	-	-	-	-	-	-
72	Gravplasser Landvik nedre kirkegård 6852203	5 576	-	200	400	-	-	4 976	-	-	-	-
73	Reguleringsarbeid gravplasser nye Fevik kirke 6852204	5 576	-	200	400	-	-	4 976	-	-	-	-
74	Rehabilitering av Arendal og Omegn kunstisbane - interkommunalt anlegg	2 625	-	-	2 625	-	-	-	-	-	-	-
75	Bidrag skiskytteranlegg Froland, interkommunalt		-	-	2 000	-	-	-	-	-	-	-
76	Fevik kirkesenter, detaljregulering i 2023	8 000	-	-	480	480	-	-	7 040	-	-	-
	SUM IGANGSATTE INVESTERINGER	1 594 789	77 852	52 048	318 350	362 507	420 102	299 528	47 736	14 420	13 120	13 120

Investeringsprogram netto 3/3

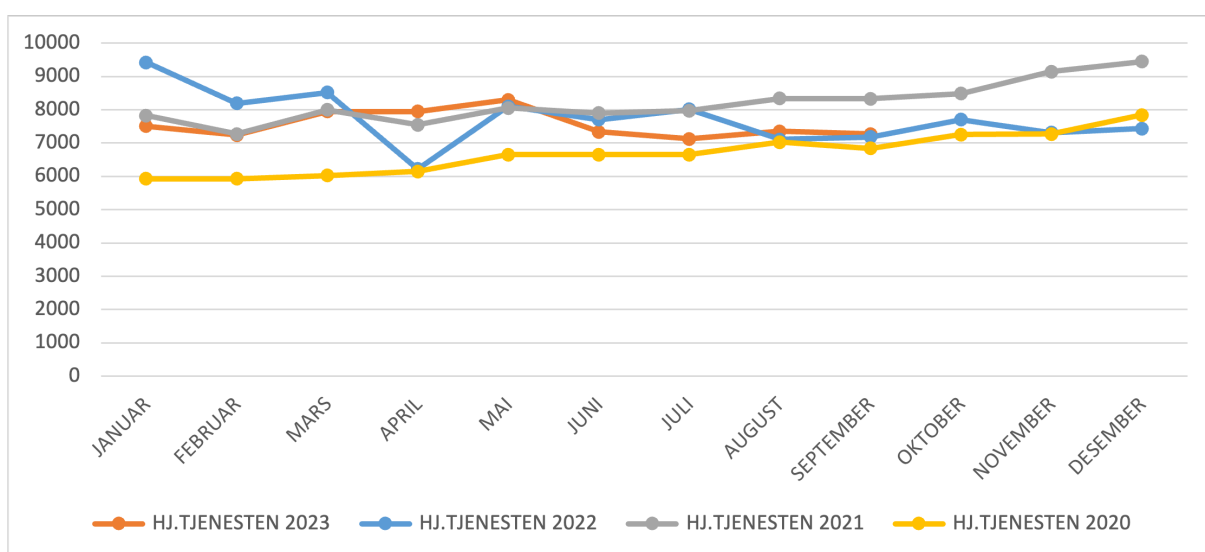
NETTOTALL (EKSKL MOMS OG ETTER TILSKUDD)												
INVESTERINGSPROGRAM 2024-2031		NETTO	FAKTISK	ESTIMERT	INVESTERINGSPROGRAM							
		RAMME	<=2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
NYE INVESTERINGER (BRUTTO)												
Helse og omsorg												
77	Senger Feviktun og Frivolltun	1 200	-	-	1 200	-	-	-	-	-	-	-
78	Medisintraller, blærescanner etc	480	-	-	480	-	-	-	-	-	-	-
79	IKT-system lagerstyring, Gerica vedtaksstyring	400	-	-	400	-	-	-	-	-	-	-
80	Nytt inventar Legekontor	800	-	-	800	-	-	-	-	-	-	-
81	Kjøp av tilrettelagt bolig	-										
82	Nye lokaler hjemmetjenesten Fevik	40 000	-	-	-	-	20 000	20 000	-	-	-	-
Oppvekst												
83	Dybedalsveien 11 - dusj-/garderobefasiliteter	800	-	-	800	-	-	-	-	-	-	-
84	GUS Dusj- og garderobefasiliteter	960	-	-	960	-	-	-	-	-	-	-
Kommunikasjon, Kultur og Næring												
85	Nytt bibliotekssystem	280	-	-	280	-	-	-	-	-	-	-
86	AV-anlegg i kommunestyresalen	800	-	-	800	-	-	-	-	-	-	-
87	Oppgradering av inne- og ute områder Markveien 7	360	-	-	-120	480	-	-	-	-	-	-
88	Storgaten 44 (Hamsun museet)	11 800	-	-	1 600	-	-	10 200	-	-	-	-
Kirken												
89	Renovering av kledning og etterisolering, Eide kirke	4 200	-	-	-	-	2 200	2 000	-	-	-	-
90	Renovering av kledning og etterisolering, Landvik kirke	450	-	-	-	-	450	-	-	-	-	-
91	Ytre vedlikehold Fevik kirke	150	-	-	-	-	-	150	-	-	-	-
92	Kalking og del 2 lysinstallasjoner, Fjære kirke	500	-	-	-	-	-	-	500	-	-	-
93	Bærekraftstiltak Grimstad kirke (isolasjon / energibrønner)	1 000	-	-	-	-	-	-	-	1 000	-	-
Samfunn og miljø												
94	Lyktestolper fotgjengerfelt Campus området	320	-	-	320	-	-	-	-	-	-	-
95	Holvika ungdomsskole, takteking	1 600	-	-	1 600	-	-	-	-	-	-	-
96	Arbeidsbåt, skjærgårdstjenesten	4 000	-	-	4 000	-	-	-	-	-	-	-
97	Økt plassbehov (soverom, garderober etc) brannstasjon	1 520	-	-	1 520	-	-	-	-	-	-	-
98	Lovpålagt utbedring brannavvik, kulturhuset	240	-	-	240	-	-	-	-	-	-	-
99	ATV 6-hjulig Brannvesen	160	-	-	160	-	-	-	-	-	-	-
100	Tunnel GUS - byen, bedre lys og renhold	1 200	-	-	1 200	-	-	-	-	-	-	-
101	Hausland barnehage, ventilasjonsanlegg	1 280	-	-	-	1 280	-	-	-	-	-	-
102	Oppgradering / renovering uteområder skoler og barnehager	3 200	-	-	400	400	400	400	800	800	-	-
103	Levermyr og Holvika kunstgressbaner, oppgradering lysanlegg	800	-	-	400	400	-	-	-	-	-	-
104	Utfasing av nøkkelsystemer	4 000	-	-	800	800	800	800	800	-	-	-
105	Fevik Havn - Sandodden, renovering av belysning på gangvei	800	-	-	-	800	-	-	-	-	-	-
106	Øvre Ekelunden, renovering og generell oppussing (grønt bygg), forutsatt at bygg kan leies ut	2 240	-	-	2 240	-	-	-	-	-	-	-
107	Fjæreveien 38, totalrenovering, forutsetter utleie	2 320	-	-	2 320	-	-	-	-	-	-	-
108	Fevik skole, varmesentral	960	-	-	-	960	-	-	-	-	-	-
109	Storegroos, parkbelysning	1 200	-	-	-	1 200	-	-	-	-	-	-
110	Helsestasjon Dømmesmoen, ventilasjon og varmesentral	1 120	-	-	-	-	1 120	-	-	-	-	-
111	Gjenbrukslager for materiell og utstyr for drifts- og investeringsprosjekter	4 640	-	-	4 640	-	-	-	-	-	-	-
112	Torvåsen 2, bygging flyktningeboliger	4 000	-	-	4 000	-	-	-	-	-	-	-
113	Utskifting ventilasjonsanlegg Catilina	2 320	-	-	160	2 160	-	-	-	-	-	-
114	Solceller kommunale formålsbygg, et anlegg pr år	12 000	-	-	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400	-	-	-
115	Felles kommunalt vaskeri	2 720	-	-	-	-	-	-	320	2 400	-	-
116	Holvikahallen, totalrenovering, ses i sammenheng med skolen?	20 000	-	-	-	20 000	-	-	-	-	-	-
117	Hesneskanalen, renovering / oppretting sidemurer	2 800	-	-	-	-	-	-	2 800	-	-	-
118	Levermyr stadion, totalrenovering av toalettanlegg	4 000	-	-	-	-	-	4 000	-	-	-	-
SUM NYE INVESTERINGER		143 620	-	-	33 600	30 880	27 370	39 800	7 270	3 700	1 000	-
RAMMEBUDSJETTERING												
119	Enhet for investeringsprosjekter 6902216	89 200	200	9 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
120	Rammebudsjett for konsept	22 250	-	14 750	7 500	-	-	-	-	-	-	-
121	Rammebudsjett for kjøp av eiendom til HO-sektoren	20 000	-	10 000	10 000	-	-	-	-	-	-	-
SUM RAMMEBUDSJETTERING (NETTO)		131 450	200	33 750	27 500	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
SUM IGANGSATTE OG NYE INVESTERINGER OG RAMMER (NETTO)		1 869 859	78 052	85 798	379 450	403 387	457 472	349 328	65 006	28 120	24 120	23 120

Prioteringer og kutt

		2024	2025	2026	2027
Helse og omsorg	Deflator helse og omsorg	4 300	4 300	4 300	4 300
Helse og omsorg	Legevakt	1 100	1 100	1 100	1 100
Helse og omsorg	Legesenter Campus		5 000	5 000	5 000
Helse og omsorg	Grom/sykehjem		6 000	12 000	12 000
Helse og omsorg	Oppgaveendringer fra staten	2 320	2 320	2 320	2 320
Sum helse og omsorg		7 720	18 720	24 720	24 720
Oppvekst	Deflator oppvekst	12 300	12 300	12 300	12 300
Oppvekst	Oppgaveendringer fra staten	12 230	12 230	12 230	12 230
Økninger		24 530	24 530	24 530	24 530
Oppvekst	Kutt/inntektsøkninger	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Kutt		-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Sum oppvekst		12 530	12 530	12 530	12 530
Samfunn og miljø	Enøpakke	3 000	6 800	9 600	12 100
Samfunn og miljø	Volumøkninger kom.tek og BE samlet	1 000	1 000	1 000	1 000
Samfunn og miljø	1 stilling byggesak (ikke selvkost)	950	950	950	950
Samfunn og miljø	Oppkasertering brann		2 500		2 500
Samfunn og miljø	Prosjektstilling oppmåling, matrikkel	950	950	950	950
Økninger		5 900	12 200	12 500	17 500
Samfunn og miljø	Økt brukerbetaling Levermyr (ikke breddeidrett)	-500	-500	-500	-500
Samfunn og miljø	Effekt enøpakke	-2 500	-5 875	-8 675	-11 175
Samfunn og miljø	Redusere uteområdet Dømmesmoen	-200	-200	-200	-200
Samfunn og miljø	Lavere parkstandard	-250	-250	-250	-250
Samfunn og miljø	Redusere asfaltprogram	-500	-500	-500	-500
Samfunn og miljø	Redusere vaktordninger	-150	-150	-150	-150
Samfunn og miljø	Redusere veivedlikehold	-200	-200	-200	-200
Samfunn og miljø	Økte gebyrer byggesak	-700	-700	-700	-700
Samfunn og miljø	Økte gebyrer oppmåling	-300	-300	-300	-300
Samfunn og miljø	Økte gebyrer plan, miljø og landbruk	-400	-400	-400	-400
Samfunn og miljø	Redusere renovasjon kommunale friområder	-200	-200	-200	-200
Samfunn og miljø	Endre delegering, redusere pol.klagesaker	-	-425	-950	-950
Samfunn og miljø					
Kutt		-5 900	-9 700	-13 025	-15 525
Sum samfunn og miljø		-	2 500	-525	1 975
KKN	Prisvekst avtafestede tilskudd	380	380	380	380
KKN	Fjæreheia drift prisjustering tilskudd	100	100	100	100
KKN	Deflator kirken	400	400	400	400
Økninger		880	880	880	880
KKN	Redusert overføring til kirke	-100	-600	-1 100	-1 100
KKN	Reduksjon kommunikasjonsavdelingen	-200	-200	-200	-200
KKN	Reduksjon næring	-100	-100	-100	-100
Kutt		-400	-900	-1 400	-1 400
Sum KKN		480	-20	-520	-520
Kommunedirektør	Omstillingsramme	7 000	-	-	-
Organisasjonsstaben	Finansiere 1 stilling	800	800	800	800
Økninger		7 800	800	800	800
Kommunedirektør	Rammereduksjon	-90	-90	-90	-90
Organisasjonsstaben	Rammereduksjon	-440	-440	-440	-440
Økonomistaben	Rammereduksjon	-470	-470	-470	-470
Kutt		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum stab		6 800	-200	-200	-200
Fellesområdet	Deflator	500	500	500	500
IKT	Prisvekst	10 000	10 000	10 000	10 000
Fellesområdet	Valg		1 000		1 000
Økninger		10 500	11 500	10 500	11 500
Fellesområdet	Endre politisk organisering: antall k-styrerrep, utvalg etc regnes på	-100	-100	-100	-100
Kutt		-100	-100	-100	-100
Sum fellesområdet		10 400	11 400	10 400	11 400
Finansområdet	Eiendomsskatt ikke redusert bunnfradrag	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Finansområdet	Redusert utbytte AE fra 24	-11 000	-24 000	-24 000	-24 000
Sum finansområdet		-13 000	-26 000	-26 000	-26 000

Helse og omsorg

Vedtaksstatistikk HBT

KOSTRA

	Enhet	Grimstad 2021	Grimstad 2022	Kostra gruppe 09 2022	Landet uten Oslo 2022
Prioritet					
Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger	Kr	28 580	31 363	33 686	34 547
Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse og omsorgstjenester i institusjon	Kr	5470	6 546	8087	8 796
Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse og omsorgstjenester til hjemmeboende	Kr	13063	14 555	13 429	13038
Netto driftsutgifter per innbygger til sosial tjenester	Kr	2702			
Andel netto driftsutgifter til personer med rusproblemer	prosent	33,8	28,5	10,3	14,4
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter	Prosent	5,8			
Produktivitet					
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter	Prosent	33,5	33,8	34,5	34,6
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon	Kr	1 677	1952	4771	4750
Dekningsgrad					
Andel innbyggere over 80 år og over som bruker hjemmetjenester	prosent	28,9	28,8	28,4	28,0
Andel brukere av hjemmetjenester 0 – 66 år	Prosent	56,4	55,5	50,1	49,0
Andel innbyggere over 80 år som er beboere på institusjon	Prosent	9,8	10,3	9,3	10,4
Sosialhjelpstilfeller	Antall	605	647	15 876	116 080
Antall sosialhjelpstilfeller 18 – 24 år	Antall	102	116	2 830	19 840
Sosialhjelpstilfeller med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	Antall	52	225	5 325	39362
Sosialhjelpstilfeller med sosialhjelp som hovedinntektskilde	Antall	207	258	5 378	41 725
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp	Antall	386	418	8214	59 243
Andel mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbyggere	Prosent	47,1			
Kvalitet					
Årsverk i helse og omsorg per 1000 innbyggere	Årsverk	311,3	307,6	322,5	322
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helsefagutdanning	prosent	85,2	84,7	77,7	78
Årsverk per bruker av omsorgstjenester	Årsverk	0.54	0,54	0,59	0,58
Avtalte fysioterapiårsverk per 10000 innbyggere	Årsverk	7.2	7	9,6	9,6
Grunndata (nivå 3)					
Avtalte legeårsverk per 10000 innbyggere (årsverk)	Årsverk	11,8	11,6	12,2	12,4
Andre nøkkeltall					
Gjennomsnittlig listelengde	Antall	1156	1073	984	994
Ressursbruk helse og omsorg per innbygger	Kr	28580	31363	33686	34547
Andel innbyggere 67 – 79 med dagaktivitetstilbud	Prosent	1,30	1,21	0,68	0,7

Tiltak det ikke er funnet rom for i Helse og omsorgssektoren

							Ikke funnet plass til i kommune-direktørens forslag til budsjett
Enhet	Navn på tiltak	2024	2025	2026	2027	Merknader	
Enhet innovasjon og forvaltning	2 årsverk til drift av mottakskjøkken på modulsykehjemmet	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	Må ses i sammenheng med drift av modulsykehjem	X
Enhet innovasjon og forvaltning	Merkantile tjenester, øke 0,5 årsverk pga økte oppgaver blant annet knyttet til oppholdsbetaling	0,4 mill. kr	0,4 mill. kr	0,4 mill. kr	0,4 mill. kr	Ved økning av langtidsplasser i sykehjem øker også arbeid knyttet til oppholdsbetaling.	X
Enhet innovasjon og forvaltning	Bemanningskoordinator stilling opprettet i første tertial (0,5 årsverk)	0,4 mill. kr	0,4 mill. kr	0,4 mill. kr	0,4 mill. kr	Ses opp mot sektor samfunn og miljø.	X
Enhet innovasjon og forvaltning	Tre årsverk som koordinator	2,4 mill. kr	2,4 mill. kr	2,4 mill. kr	2,4 mill. kr	Vil kunne redusere overtidsbruk ute på enhetene/avdelingene og få tiltak lengre ned i innsatstrappa.	X
Ny enhet: Enhet for arbeid og aktivitet	1 årsverk til koordinering/ oppfølging av fritidskontakter	0,8 mill. kr	0,8 mill. kr	0,8 mill. kr	0,8 mill. kr	Det er kun 0,4 årsverk per i dag. Det er vedtak om ca. 700 timer per uke som fritidskontakt. Viktig tiltak for å holde tjenester lavt i innsatstrappen.	X
Ny enhet: Enhet for arbeid og aktivitet	Omgjøring av honorar til lønn for fritidskontakt i gruppe					Honorar for fritidskontakter med ansvar for grupper bør omgjøres til lønn for å sikre at oppmøte og ansvar i rollen. Dette er et viktig tiltak lavt i innsatstrappen.	X
Ny enhet: Enhet for arbeid og aktivitet	Øke timebetaling for fritidskontakter					Grimstad mister fritidskontakter til Arendal kommune fordi vi lønner dem lavere. Dette er et viktig tiltak lavt i innsatstrappen.	

							Ikke funnet plass til i kommune-direktørens forslag til budsjett
Enhet	Navn på tiltak	2024	2025	2026	2027	Merknader	
Helse-tjenesten	Nytt legekantor	1 mill. kr	5,62 mill. kr	5,62 mill. kr	5,62 mill. kr	Netto kostnader til oppstart av legesenteret i 2024, og netto-kostnader ved 4 nye legestillinger, hjelpepersonell og drift i 2025-2027, i tillegg til Vinkjelleren legesenter, i et nytt legekantor. Basistilskudd som kommunen får i rammen er med på å finansiere dette, og kommune-direktøren har prioritert tiltaket i handlings-programmet. Legeplan pkt 1.	
Helse-tjenesten	Samarbeid hjemmetjenesten	0,2 mill. kr	0,2 mill. kr	0,2 mill. kr	0,2 mill. kr	Kostnaden legges til hjem-metjenesten Ref legeplan	X
Helse-tjenesten	Økt kommuneo-ver-legestilling	0,5 mill. kr	0,5 mill. kr	0,5 mill. kr	0,5 mill. kr	Kapasitet og beredskap Ref legeplan	X
Helse-tjenesten	Økt adm/merkantil kapasitet	0,45 mill. kr	0,45 mill. kr	0,45 mill. kr	0,45 mill. kr	Oppfølging legetjenesten Ref legeplan	X
Helse-tjenesten	Kommune-psykolog	1,1 mill. kr	1,1 mill. kr	1,1 mill. kr	1,1 mill. kr	Legeplan pkt 12, ungdomshub	X
Helse-tjenesten	3 årsverk AKS-sykepleier	0,9 mill. kr	0,9 mill. kr	1,8 mill. kr	1,8 mill. kr	Ref legeplan pkt 14. 1 ½ ÅV i 2024 med halvårsef-fekt, og 3 ÅV fra 2025.	X
Helse-tjenesten	Ny sykehjems-lege 40%	0,7 mill. kr	0,7 mill. kr	0,7 mill. kr	0,7 mill. kr	Ref legeplan pkt 11. Uten denne kan ikke modulsykehjem på Frivolltun realiseres	X

							Ikke funnet plass til i kommune-direktørens forslag til budsjett
Enhet	Navn på tiltak	2024	2025	2026	2027	Merknader	
NAV	Stedlig ledelse Ungdoms-huben	0,9 mill. kr	0,9 mill. kr	0,9 mill. kr	0,9 mill. kr	PS 132/2023. Ny stilling. Stedlig ledelse, koordinator og metodeutvikler forankret i samarbeidsavtale mellom GK, AFK og NAV. Tidlig innsats - venstreforskyvning i Innsatstrappen. 100 % finansiert av GK	
NAV	Miljøterapeut Ungdomshuben	0,8 mill. kr	0,8 mill. kr	0,8 mill. kr	0,8 mill. kr	PS 132/2023. Miljøterapeut Ny stilling som er forankret i mandatet til ungdomshuben. Tidlig innsats - venstreforskyvning i innsatstrappen. 100 % finansiert GK.	
NAV	Drift Ungdomshuben	0,55 mill. kr	0,55 mill. kr	0,55 mill. kr	0,55 mill. kr	Driftskostnader: Leie, Renhold, vedlikehold, byggdraft. Fordelingsnøkkel mellom GK, FK. Beløpet er GK sin andel. 50 % andel hver Agder Fylkeskommune og GK.	
NAV	Tiltak Ungdomshuben	0,09 mill. kr	0,09 mill. kr	0,09 mill. kr	0,09 mill. kr	Tiltak for de unge i Huben. Mat, husholdningsartikler, rekvisita, aktiviteter, arrangementer. 50 % andel hver Agder Fylkeskommune og GK. Beløpet er GK sin andel	
NAV	Inventar og utstyr Ungdomshuben	0,3 mill. kr				Inventar og utstyr. Behovsanalyse er utarbeidet. Vurderes opp mot investeringsbudsjettet.	

Enhet	Navn på tiltak	2024	2025	2026	2027	Merknader	Ikke funnet plass til i kommune-direktørens forslag til budsjett
NAV	Nye Mønstre 3 Familie-koordinatorer					PS 133/2023. Ressurser til 1 familiekoordinator legges inn med helårsvirkning i rammen fra 2024. I tillegg skal ressurser til 2 familiekoordinatorer frigjøres i HO- og OU-sektoren. Se anbefalinger i evalueringsrapport. Vurdere overfallige på statlig side som ressurs. Interessemelding sendes ut i de to sektorene. Tidlig innsats - venstreforskyvning i Innsatstrappen	X, 2 av stillingene er ikke funnet plass til
NAV	1 ekstra saksbehandler i sosialteam	0,8 mill. kr			3,2 mill. kr	Flere innbyggere, økning i sosialhjelpsutbetalinger, gjeldsaker, nødhjelp, økonomisk råd og veiledning.	X
NAV	Flyttekostnader, møbler og inventar til nye NAV-lokaler	0,4 mill. kr				NAV Agder har utarbeidet budsjett. Vurderes opp mot investeringsbudsjettet. Totalkostnad 1,2 mill. Andel 33 % GK.	X
Enhet for hjemme-tjenester og rehabilitering	Lokal lederstøtte	0,6 mill. kr	0,6 mill. kr	0,6 mill. kr	0,6 mill. kr	Oppgavedeling for ledere slik at de kan jobbe med ledelse.	X
Enhet for hjemme-tjenester og rehabilitering	Oppgavedeling 2 årsverk Husverter på korttidsavdelingen	1,2 mill. kr	1,2 mill. kr	1,2 mill. kr	1,2 mill. kr	Oppgavedeling for helsefagarbeidere og sykepleiere	X
Enhet for hjemme-tjenester og rehabilitering	Styrke og videreutvikle hverdagsrehabiliteringsteamet	3,6 mill. kr	3,6 mill. kr	3,6 mill. kr	3,6 mill. kr	Tjenester lengre nede i innsatstrappen, forebygge og styrke hverdagsmestring	X
Enhet for hjemme-tjenester og rehabilitering	Leie av lokaler til hjelpemiddel-teamet	1 mill. kr	1 mill. kr	1 mill. kr	1 mill. kr	Viser til sak i kommunestyret PS 46/23. Det bes om at finansieringen fra disposisjonsfondet overføres til 2024.	X

							Ikke funnet plass til i kommune-direktørens forslag til budsjett
Enhet	Navn på tiltak	2024	2025	2026	2027	Merknader	
Enhet for habilitering	Kompensering av reelle utgifter knyttet til årsverksbudsjett (fastlønn, vikarlønn og variable tillegg). Det er gjort en grundig jobb i arena for å kalibrere budsjettet etter faktiske forhold. (191 årsverk)	5,1 mill. kr	5,1 mill. kr	5,1 mill. kr	5,1 mill. kr	Justering etter reelle årsverkskostnader.	X
Enhet for habilitering	Avdeling vest. Det er nye vedtak på avdeling vest som gjør at behovet for 2024 vil øke, noe av dette startet i 2023. 4, 21 årsverk	1,96 mill. kr (netto)	1,96 mill. kr (netto)	1,96 mill. kr (netto)	1,96 mill. kr (netto)		X
Enhet for habilitering	Lederstøtte. Avdelingene er store og ledertiden blir spist opp av rekruttering, innleie. Det blir da for lite tid til å lede ansatte og ta tak i faglige utfordringer. 2 årsverk	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	Må ses opp mot gjennomgang av organisasjonen opp mot leder-spenn (U9)	X
Enhet for habilitering	Nye og økte BPA-vedtak. Det er regnet ut 80 % refusjon på det ene vedtaket. Alle vedtak beregnes opp mot refusjon.	1,6 mill. kr	1,6 mill. kr	1,6 mill. kr	1,6 mill. kr	Det er stort press på ønsker om BPA. Flere store vedtak i enheten.	X
Enhet for habilitering	Helsekjøp. Det er økning i et vedtak fra mai 2023 til mai 2024. Det skal da evalueres. Dette var nødvendig i forhold til brukers behov.	1,36 mill. kr				Det er sannsynlig at det videreføres i en lengre periode.	X
Enhet for habilitering	Avdeling avlastning hvor det er betaling for 2 SFO plasser à 350 000,-, samt økt behov privat avlastning	0,89 mill. kr				Ingen refusjon, men det ligger tett opp mot.	X

							Ikke funnet plass til i kommune-direktørens forslag til budsjett
Enhet	Navn på tiltak	2024	2025	2026	2027	Merknader	
Enhet for habilitering	Avdeling sentrum med økte behov som gir 1,22 årsverk.	1,02 mill. kr	1,02 mill. kr	1,02 mill. kr	1,02 mill. kr	Det er økte behov hos en bruker samt 2 nye brukere.	X
Enhet for habilitering	Avdeling nord konsekvensjustering, dette gir 0,8 årsverk	0,141 mill. kr (netto)	0,141 mill. kr (netto)	0,141 mill. kr (netto)	0,141 mill. kr (netto)	Gjelder enkeltbruker.	X
Enhet for habilitering	Avdeling barneboliger	0,087 5 mill. kr				Halvårseffekt av barnebolig eventuelt inn i skole høst 2024. 0,5 årsverk x 850000 - 80 % refusjon. Utenom skolen må nattvaktene gå lengre pga levering.	X
Enhet for habilitering	Avdeling sentrum fra hvilende til våken nattvakt gir 0,78 årsverk i form av økte kostnader	0,524 mill. kr (netto)				I tillegg omgjort natt fra hvilende til våken som må ses på som et midlertidig tiltak inntil sektorens gjennomgang av natt i område sentrum er gjennomført. Noe av dette er refusjonsberettiget med 80 %.	X
Enhet for habilitering	Driftsutgifter på velferdsteknologi. Disse utgiftene er årlige og går på lisensen.	0,25 mill. kr	0,25 mill. kr	0,25 mill. kr	0,25 mill. kr	Effekten av velferdsteknologi må vise seg i måten vi drifter spesielt natt.	X
Enhet for habilitering	Ressurs implementering og drift/vedlikehold av velferdsteknologiske løsninger. (Må ses opp mot plan for velferdsteknologi og behovet for teknologer)	0,425 mill. kr	0,425 mill. kr	0,425 mill. kr	0,425 mill. kr	Vi går med 50 % stilling her utover driften.	X

							Ikke funnet plass til i kommune-direktørens forslag til budsjett
Enhet	Navn på tiltak	2024	2025	2026	2027	Merknader	
Enhet omsorgs-sentre	Enhetlig lederstøtte	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	1,3 mill. kr	Oppgavedeling for ledere.	X
Enhet omsorgs-sentre	Oppgavedeling	2,4 mill. kr	2,4 mill. kr	2,4 mill. kr	2,4 mill. kr	Oppgavedeling for helsefag-arbeidere og sykepleiere	X
Enhet omsorgs-sentre	Aktivitetstilbud i omsorgssentre	1,35 mill. kr	1,35 mill. kr	1,35 mill. kr	1,35 mill. kr	Kommunestyre-vedtak 02.05.23, PS 23/72	X
Enhet omsorgs-sentre	Avdeling Feviktun	0,6 mill. kr	0,6 mill. kr	0,6 mill. kr	0,6 mill. kr	Styrke kvelds-bemannning i sykehjem	X

Grimstad